

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fill., vasúti állomásokon 12 fill.

Főszerkesztő
Dr. PÁP ZOLTÁN

Szépirodalmi kiadókör
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 700.

Kérjük azokat a tisztelt vidéki előfizetőinket, kiknek előfizetése október 1-én lejár, hogy előfizetésüket az illető postahivatalnál minél előbb ujtsák meg, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne legyen.

Néhány megjegyzés.

Írta: Kossuth Ferencz.

Budapest, szeptember 29.

Mióta utolszor e helyen írtam, az ország arra, a meglepetésre ébredt fel, hogy Bécsben nincs már „birodalmi” hadügyminiszter, Magyarországon pedig nincs már „közös” hadügyminiszter.

Bármennyire nehéz volt megérteni, hogy miképpen lehet e két elnevezést ugyanarra a személyre, ugyanarra a hivatalra és kormányra alkalmazni, mégis beletörődött az ország nagyrésze ebbe a Janusi alakulásba, mely Ausztria felől és a külföld felől valami összbirodalom hadügyminiszterének nézett ki, Magyarországból tekintve pedig úgy rémlett, mintha két államnak közös hadügyi kormánya lett volna.

Hosszu küzdelem után belenyugodtak volt ott, ahol Dante mondása szerint „vuolsi cosi ove si puote quel che si vuole”, abba az ártatlan magyar elégtételbe, hogy az ország a türelmes papi-

rosra ráirhassa, hogy van hadügyminisztere, minthogy e hadügyminiszter befelé közönsnek mondatván Ausztriával, ha közös volt, magyar is volt. Igaz, hogy nem lehetett tudni, hogy milyen százalékban volt az egyiké és milyenben a másiké? Vagyis hogy a kvóta arányában-e, vagy a véradó arányában? De valami arányban mégis a miénk is volt ez a miniszter.

Volt sok olyan magyar ember, aki komolyan is hitte, hogy ez a közös miniszter magyar miniszter is; ártatlan hitében abból indult ki, hogy a kvóta arányában Magyarország fizeti e minisztert, a kvóta arányában tehát magyar szolgálatban van.

Most azonban megtörtént, még pedig egészen kurtán, hogy a kifelé birodalmi és befelé közös hadügyminiszter elbocsáttatott, anélkül, hogy parlamentáris téren leszavaztatott volna; az ötven évig hűségesen szolgált öreg katonának mennie kellett valami ismeretlen okból, bár a király bizalmát egykor erősen bírta s azóta semmi tettével nem vált érdemtelené a bizalomra. Vele együtt megy, a mult idők kuriozumjai közé temetkezni, az a furesa kétlaku, kétarcu czim, mely kívülről birodalmi, belülről közös volt.

Furesa konzessziót kaptunk; lesz ezentúl hadügyminiszterünk sem biro-

dalmi, sem közös: — e felett a vívmány felett gondolkodóba eshetünk, mert azt tudjuk ugyan, hogy valaki Bécsben hadügyminiszter, de azt, hogy hol van az az állam, amelynek hadügyminisztere, nem tudjuk.

A törvények értelmében van Magyarország és van Ausztria; e két államnak vannak közös ügyei; de e közös ügyek a két állam ügyei és nem egy harmadik valaminek az ügyei; a két államnak csak ugy lehet ugyanaz a személy hadügyminisztere, ha ez a miniszter közös; ha nem közös, akkor csak az egyiké vagy a másiké lehet, de mint-hogy nem lehet külön sem az egyiké, sem a másiké, tehát nincs értelme az elnevezésnek, vagy ha van, azt kell hogy kifejezze (*s ez így is van*), hogy akármit ír elő a törvény, akármit kíván az ország, akármit igényel az alkotmányosság alapfogalma, a hadügyminiszter oly hatalomnak a minisztere, amely a két állam felett áll.

Igy most aztán tisztán kell hogy lásson maga a vakember is; a hadügyminiszter nem a két államnak, hanem kizárólag az uralkodónak a minisztere; eddig sem volt ugyan másképpen, de legalább a látszat megóvatott, a czim egy flastrom volt befelé; a magyar árnithatta önmagát, de a mostani czim e flastromról levakarta a tapaszt; nem

Az utolsó álom.

Írta: Sz. Szigethy Vilmos.

(Utánnomlás tilos.)

Császár doktor alkonyatkor kiült a tengerpartra és bámulta a sirályokat. Nagyon fáradt volt, negyven esztendő terhét szerette volna kipihenni egyszerre. Ebből sok munkában töltött évet, tülekedést, ostoba szerelmeket és józanító csalódásokat.

Nem vágyódott most semmi után, ide is azért jött, hogy ne találkozzék ismerőssel, egyébként föltette magában, hogy mihelyt megszólítja valaki, elkezd francziául beszélni és azt is eltagadja, hogy magyar. Aludni szeretett volna mindig, átvirrasztott hetek sajgását érezte a vállában s az ujság csak lógott a kezében, még olvasni sem tudott.

A parkban muzsikáltak, a hangok úgy szűrődtek át hozzá, mintha régi, kellemetlen emlékek lettek volna.

Ez a halálos fáradtság érzékenyebbé tette megélesítette a látását, a hallását, őt magát pedig fölébe emelte az egész emberiségnek.

— Milyen különös és furesa a tömeg! — tűnődött magában. Mindenki igyekszik valamerre, sietnek apró czélok eléréseért s ezt halálos komolysággal cselekszik.

Egy horpadt mellü öreg uron akadt meg a tekintete.

— Vajjon hogy élte ez le az életét? Milyen lehet, amikor haragszik? És milyen groteszk, ha szerelemről suttog valakinek a fülébe?

Asszonyok jöttek, egyszerre beszéltek hárman, mindegyik nevetett (többnyire a snját ezavain.)

— Furesák — morfondált Császár — az isten tökéletes teremtetései, csak állítólag azok, az írántuk való vonzódásom is meghalt.

Elgondolta hirtelenben mindazt, ami e szerelemben, a nőkel való dolgokban kellemetlen, vagy kényelmetlen s megrázkódott tőle.

— Ostobaság, — dünnyögte. — Minden pillanatért kár, amit nőként fecsérelünk el. Tulajdonképpen meg kellene alkotni a férfiállamot, egy nő se éljen benne. Micsoda fokra szöknék ott föl a munkásság, az alkotások lángja!

Egy kissé fázott, magára szedte a felöltőt. Akkor vette észre, hogy a harmadik asztalnál egy asszony ül. Mellette tizennégy esztendősnék tetsző kis lány, most indul neki a fejlődésnek, az arca barna. Az asszonyé ellenben fehéren világít az alkonyatba, két égő fekete szeme teszi a rendesnél is sápadtabbá.

A tekintete mindjárt ott ragadt.

— Ez is furesa. Az anya életet ad a leányának s átplántálja belé egészsége minden kincsét. Ez a kis, komoly nő pedig most ápolónő a másik mellett.

Az asszony észrevette, hogy nézik. Még nem tekintett ugyan vissza, de már igazgatta a haját és végigsétáltatta szórakozottan a kezét a ruháján, ha vajjon rendben van-e? Akkor felpillantott és előbb a tengeren kezdte, majd a tömegben folytatva odajutott a szemé Császárhoz.

— Érdekes nő — mondta magában a férfi. Más körülmények között megismerkednék vele, de így...! Valamikor ez volt a típusom, ez a betegfajta. Az egészségesek tulajdonosan sokat nevetnek, minden tempere-

mentumuk fölöslege, a szájukon illan el kacagás formájában, azok nem éreznek intenzíven sem örömet, sem szomorúságot. Minden hangulatért csak a beteg lehet hálás, mert ritkán jut hozzá és nehezen válik meg tőle.

Az asszony egyre gyakrabban pillantott át, Császár most már elemezni kezdte.

— Csodálatosan fiatal, szinte el sem lehet hinni, hogy ekkora lánya van. De hátha nem is a lánya? Végezetül pedig mit törődöm vele? Nekem már ugyis elég volt, több a kelleténél.

Az ujságot félretette, ugy sem látta már a betűket. A tengerre köd ereszkedett, még messze járt, nem is akart közeledni, csak megolvastotta a látóhatárt. A sirályok a sziklák közé bujtak, a kikötőben hajó kürtje bugott, — Császár bámulta az asszonyt.

— Kár, nagy kár, hogy ennyire jutottam. Talán most kezdődnek az igazi életem. Ez a finom arcz-él sok titkolt szenvedésről beszél a maga mély hallgatóságában is. Most már érzem, hogy a kis lány a huga. Ő az idősebb testvér, az apró vasgyuró gardirozza. És milyen vén mellette a lány! Istennem, milyen vén!

Az asszony ölbe eresztette a kezét, az ajkán pillanatra fájdalmas mosoly jelent meg, a tekintete halásan pihent Császárón.

— Szegény teremtés — sajnálkozott a férfi, ez az a fajta, amely a teljes lelkét szokta odaadni egy himpellérnek, hogy az ne tudja megbecsülni. Intenzív benne minden érzés, hazudni nem tud, tehát boldog sem lehet. Az a rendeltetése, hogy elhervadjon fiatalon, a világ pedig azt hiszi róla, hogy sosem ismerte a szerelemet. Pedig csak ő ismerte, hiszen szenvedést hozott a számára minden óra s vaskarmait annyira a szívébe

nevezi el a minisztert olyan valaminek, ami csak a képzeletben létezik.

Lehetetlen nem látni kidomborodni azt az irányzatot, amely mindinkább lábra kap, hogy a haderő egy különálló hatajónak tekintessék, melyhez Magyarországnak nincs más köze, mint az, hogy bizonyos számarányban emberanyagot szolgáltatson neki és egy más számarányban eltartsa azt. Amit alkot és fentart, azzal azonban nem rendelkezhetik, sőt ennek ügyeibe bele sem szólhat.

Sejtjük, hogy ez az irányzat azért erősödik folyvást, mert a nemzetben felébredt és él az a törekvés, hogy az a haderő, melyet fiaival alkot s adójával eltart, a nemzet életének legyen egyik szerve, a magyar államiságnak legyen kifejezése, a magyar államiság eszméjének legyen megerősítése, az ország különböző ajku polgárainak legyen oktatója a magyar hazá szeretére... Legyen az, ami például Olaszország hauserege, amely rövid évtizedek alatt az erős regionális érzelmű lakosságra az olasz egység fogalmát belevitte.

És mi, akik e törekvést egész erőnkkel szolgáljuk, oly ügyet szolgálunk, amely nemcsak magyar nemzeti érdek, hanem dinasztikus érdek is; mert ha van a dinasztának tisztán látható érdeke, ez abban áll, hogy az uralkodói szék egy erős, egységes magyar államon nyugodjék; tehát minden, a mi ezt az egységességet, ezt az erőt növeli, a dinasztiaát épp annyira szolgálja, mint a magyar hazát.

Ezzel az alapigazsággal szembe helyezkedik az a törekvés, hogy a magyar hadsereg nemzetivé tételének ügye ne bolygattassék, mert ennek bolyga-

vése, hogy nem pusztíthatja ki onnan semmi.

A levegő a rendesnél hamarabb lehült ma és sós volt. Császár nehéznek érezte a mellét, nehéznek a lélegzetvételt, hazafelé készülődött. Egy percig azon tűnődött, hogy köszönti az asszonyt, aztán meggondolta a dolgot. Tulságosan közönséges cselekedet volna, maradjon csak így.

Szebb a bucsuzás egy hosszú tekintettel, amelybe belekapcsolódik a másik, hogy szinte hallani a panaszosan feljajduló szavát.

Egész este a másnapi viszontlátáson éldogélt. Hamar elaludt, álmában is az asszony vonásait finomítgatta, reggel a tengerparton leste meg, mikor buvik ki a nap a sziklák mögül.

A szíve is beledobbant, jött az asszony. Egyedül volt, fehérben, a két karja fáradtan unta a testét. Ugy haladt el Császár mellett, hogy nem nézett rá, hanem az arca belepirult ebbe a hazugságba.

Császár pedig leroskadt a padra s eltakarta a szemét.

Nem, nem jó azt látni, hogy csal az alkonyat káprázata, hogy a reggeli napsugár visszahozza a száj szögleteibe a kellemetlen ráncokat, hogy mégis csak anyává teszi azt, aki tegnap maga volt a fiatalság, az üdeség.

Az ember szívét nagy keserűség hasogatta, jobban fájt ez a csalódás az eddigiek-nél s vérhullám borította el az agyát, mikor feltűnt emlékében a fehérképi asszony fáradt karlobálása.

Ki kellett menekülnie ebből a levegőből, hogy változást találjon. Ment, ment fölfele a hegynek és már mosoly ült az ajkaira, amikor lihező mellel nézte a szemközt jövőket.

Nem ő volt, tévedtem. Véle csak ezután kell találkoznom. Ha pedig már eltűnt volna, megsíratom benne az utolsó álmomat.

tása ellentétbe helyezi egymással a királyt és a nemzetet.

Ha igaz a fentemlített tétel, hogy a nemzet és a király érdeke e kérdésben összevág, akkor éppen azoknak kellene a magyar nemzeti jogok érvényesítésén fáradozni, akik legjobban akarnak igényt tartani arra, hogy királyhűségben előljárnak. A hűség nem az előítéletek legyezetéséből áll, hanem férfias cselekedetből s a szolgálat árt, ha meghunyászkodó, de ha az igazságot tárja fel, mindig hasznos.

Akármi képpen legyen az, nekünk, az ellenzéknek, nemzetünk iránt elvált kötelességünk van; ezt teljesítjük, teljesíteniünk kell és teljesíteni fogjuk!

Permanens ülések formulája.

Miért volt Zichy Bécsben?

— Hírek a politikai küzdőtéréről. —

Budapest, szeptember 29.

Ma már mindenki befejezett ténynek tekintti, hogy a kormány már legközelebb támadólag lép fel az obstrukcióval szemben és megkísérli a házszabályok revízióját. Ez a merénylet — mint beavatott forrásból értesülünk — október hó 14—16-ika között fog megtörténni és pedig egy kétszakaszos indítvány alakjában, amelyhez cinikus kegyetlenséggel kölcsönkérlik a Kossuth Lajos szent nevét is.

Azt a házszabálymódosítást nyújtja be a kormány, amelyet 1849-ben egész más helyzetben és viszonyok között Kossuth Lajos tett meg, de amely ellen ma Kossuth Lajos küzdene a legélesebben. A tervezetet alább részletesen ismertetjük és méltatjuk, aminek folytán itt pusztán csak annak a konstatálására szorítkozunk, hogy ez a merénylet az ellenzék részéről a legélesebb harcra fogja provokálni, ami valaha a magyar parlamentben volt.

Bécsben ma már minden valószínűség szerint hozzájárultak a kormány tervéhez. Erre vall az a két kihallgatás, amely tegnap és ma folyt le a bécsi Burgban és amelyen Lukács László és gróf Zichy János miniszterek járultak a király elé. Szóval az a két miniszter, akik a nyilvánosság előtt mindig úgy szerepeltek, mint az erőszakos házszabályrevízió ellenzései. Ezekre a kihallgatásokon tisztázódott a helyzet és érett meg arra, hogy ma a kormány már egységesen képviselheti a házszabályok revíziójára benyújtandó indítványt.

A kormány és a munkapárt egysége azonban az ellenzék harcokézségével szemben még nem jelent semmit. A házszabályrevízió körül végnélküli harcra van kilátás, amelyben az a kérdés, kinek a pártjára áll az ország?

A politika mai hírei egyóként a következők:

A kormány terve.

Tegnap lapszámunkban már megírtuk, hogy a kormány az obstrukcióval szemben a házszabályok revíziójára szánta el magát. Megírtuk azt is, hogy két eshetőség áll a kormány előtt: vagy indítvány alakjában benyújtani a házszabályok revízióját, vagy pedig önhatalmulag, erőszakosan és az eddigi gyakorlattal ellentétes módon magyarázni és kezelni a meglévő házszabályokat.

Megbízható és a kormányhoz közelálló forrásból ma azt az értesítést kapjuk, hogy a kormány a házszabályok revízióját egy kétszakaszosból álló indítvány alakjában tervezi, amely a következőket tartalmazná:

Első szakasz: A Ház száz képviselő kérelmére kimondhatja a sürgősséget.

Második szakasz: Valamely sürgős törvényjavaslat tárgyalása mindaddig fel nem függeszthető, míg elintézve nincs.

Ez volna tehát az a merénylet, melyet a kormány a nemzet követeléseinek lehetetlenné tételére a közel jövőben el akar követni. És erre a merényletre nem átalja felhasználni a Kossuth Lajos szeplőtelen nevét és hazafias intenzióit. Mert az indítvány második szakasza betűről-betűre megegyezik azzal a házszabályrevíziós indítvánnyal, amit 1849-ben Kossuth Lajos terjesztett elő. Azonban ne falledje el a kormány, hogy Kossuth Lajos, amikor 1849-ben házszabálymódosító indítványát megtette, akkor Magyarország független és Ausztriával semmiféle közösségben nem álló állam volt, amelynek törvényhozásában teljesen indifferens hogy milyenek a házszabályok, mert a többség minden külbefolyástól menten alkothatja meg véleményét. Azonkívül 1849-ben hadiállapot is volt Magyarországon, amikor határozottan szükség van arra, hogy a törvényhozás permanenciájában maradjon és a benyújtott törvényjavaslatok gyorsan intéztesenek el. Ma azonban ez nincs így. A mai kormány Bécs exponense, a többség bécsi befolyás alatt áll, hadiállapot sincsen. Ma tehát nemzetellenes merénylet megtenni azt, ami 1849-ben hazafias kötelesség volt.

Zichy János a királlyal.

Gróf Zichy János vallás- és közoktatásügyi miniszter, aki tegnap Bécsbe érkezett, ma délután több látogatást fogadott. A miniszter fél tizenegy órakor Schönbrunnba hajtatott, ahol tizenegy órakor a királlyal különkihallgatáson jelent meg. Az audiencián, amely közel egy óra hosszat tartott, gróf Zichy tárczája körébe eső ügyekről tett jelentést a királlyal. Politikai körökben egész határozottsággal azt beszélték, hogy gróf Zichy János kultuszminiszteri mai kihallgatásán a királlyal két új egyetemet felállításáról tett előterjesztést. A két egyetemet Debreczenben és Pozsonyban fogják felállítani.

Gróf Zichy János vallás- és közoktatásügyi miniszter ma este a 11 órakor induló személyvonattal utazott vissza Budapestre, ahova reggel 7 órakor érkezik meg.

Tisza beszámolója.

Az aradi munkapárt végrehajtó bizottsága Nesnera Aladár elnöklésével ülést tartott, amelyen az elnök jelentette, hogy Tisza levélben értesítette, hogy október 19-én kész Aradon beszámolót mondani. A végrehajtó-bizottság elhatározta, hogy forma szerint külön is meghívják Tisza gróftól beszámoló tartására.

Politikai körökben várakozással tekintenek Tisza aradi beszámolója elé, amely vagy beharangozója lesz a parlamenti erőszaknak, vagy már mint megtörtént tényt fogja azt bejelenteni.

Az ellenzék programja.

A képviselőház holnapi ülésén a közös hadügyminiszter nyilatkozataiért Kállay Ubul fog inu terpellálni. Ezt megelőzőleg Presszó Elemér beszél a véderőjavaslatokhoz. Kedden Bakó József beszél s október 4—9 szünet lesz. A szünet után legközelebb Földes Béla, Mezőssy Béla, Polónyi Géza és a néppárti Huszár Károly fognak a véderővitában felelősködni. Ezenkívül napirenden marad a Tomassics-ügy is, amelyben szintén több új interpelláció várható.

A pártkörökhöz.

A negyvennyolczas függetlenségi Kormány-párt Andrássy-uti körhelyiségében ma este is nagy számban jelentek meg a párt képviselői és külltagjai. A vezetőség részéről ott voltak Déssy Zoltán, Sággy Gyula alelnökök és Mezőssy Béla volt államtitkár. A párt tagjai ma szóba hozták a miniszterelnöknek tegnapi bejelentését a házszabályrevízióra vonatkozólag és hangzottak ki, hogy annyival is inkább minden erővel küzdeni kell az ellen, mivel a kormány a házszabálymódosítással elsősorban azt célozza, hogy a hadügyminiszter által bejelentett még súlyosabb terü katonai javaslatokat a parlamentben keresztül vigye. Fenn volt a pártkörben Baross János is, aki kijelentette.

hogyan oszlik tévedésből történt, hogy beszédét kettő előtt öt perczel befogadta, amennyiben jogosan hihette, hogy a többségi párt öt percnyi idő miatt nem fogja kivánni a véderővitának a mai napon való folytatását.

A Justh-pártban is élénk élet volt. Justh Gyula, a párt elnöke visszaérkezett Budapestre és az este folyamán fellátogatott a pártkörbe, ahol az egybegyűlt képviselők meleg szeretettel fogadták és gratuláltak a fényes sikeri inakói beszámolójához. Élénk eszmecsere indult meg a politikai helyzetről és különösen a legutóbbi napokban a képviselőházban történetekről, amelyek kaposán különböző hírek keltek szárnyra a kormány legközelebb tervezett akcióiról és taktikájáról. A képviselők között teljesen egyértelmű felfogás jutott kifejezésre abban a tekintetben, hogy a kormány taktikájának bármilyen megváltoztatása a függetlenségi pártokat készületlenül nem találja és továbbra is teljes elszántsággal vesznek részt a megindított küzdelemben. Szó volt azután azokról a támadásokról, amelyeket gróf Tisza István legutóbbi felszólalásában a függetlenségi és 48-as párt ellen intézett. Minden valszínűség szerint ezekre a támadásokra visszatérnek még a képviselőházban és reflektálni fognak ezekre. A párt képviselői tagjai a késő esti órákig voltak a kulcsban.

A véderőreform ellen.

Vasárnap, október hó 1-én nagy népgyűlést tartanak Tordán a véderőjavaslatok ellen és az általános, egyenlő és titkos választójog mellett. A népgyűlésen a kerület képviselője: Vertán Endre dr. egyúttal beszámoló beszédet fog mondani. Az országos függetlenségi és 48-as Justh-párti képviselőjében Ábrahám Dezső képviselő utazik le.

Pozsony a sajtószabadság mellett.

Pozsony város tanácsa Kumlik Tódor másodpolgármester elnöklésével tartott mai ülésén tárgyalta a székesfőváros feliratát a sajtószabadság biztosítása tárgyában. A tanács elhatározta, hogy a feliratot pártolólág viszi az októberi közgyűlés elé és indítványozni fogja, hogy a város használatában szellemben irjon fel a képviselőházhoz.

A kassai bizalom.

Már több alkalommal rámutattunk arra, hogy hogy készül a vármegyékben a kormány iránti bizalmi határozat és erre mutatunk rá most is, amikor a kassai bizalmi nyilatkozat kulisszatitkait világitjuk meg.

Kassa város tegnapi obstrukciójellenes határozatára nézve ugyanis újabb a következőket jelentik: A helybeli hatóságok, miután a városházán tüntetéstől tartottak, a karzatokra idegeneket be nem bocsajtottak, ellenben zsúfolásig megtöltötték azokat városi alkalmazottakkal, rendőrségi irnokokkal és napidijásokkal. Azonkívül a városház hivatalos helyiségeiben rendőrség volt elbujva. A kaszárnya udvarán a 34. gyalogezred egy százada állt készenlétben. Így készültek előre egy esetleg fellépő tüntetéssel szemben. Az obstrukció elleni határozat mellett a bizottsági tagok közül 25 virilista, 14 városi, 7 állami és csak 11 választott bizottsági tag szavazott. A határozat ellen pedig 22 választott bizottsági tag és 7 virilista szavazott. Így fest tehát a kassai bizalmi nyilatkozat, mely valóban szép kis bizalom. Ahol a kormány hivatalnokaival szavaztat magának bizalmat, ott valóban erős lehet a kormány pozíciója! . . .

Fiume a választójogért.

A reprezentancia mai ülésén az elnökség bejelentette, hogy Kecskemét városa olasznyelvű levélben köszönte meg Fiume város ezer koronás adományát. Corossac Ferencz elvi kijelentést tesz az autonóm-párt nevében, hogy a közigazgatási bíróságnak a legutóbbi közgyűlési választásokat jóvá hagyó ítélete folytán ezentul pártja is résztvesz az üléseken, mire elnökség örömet fejezte ki a nyilatkozat felett. Rudan Dino autonóm-párti az Emami opera térzenei betiltása miatt interpellált és kéri interpellációja napirendre tűzését, amit azonban a többség elutasított. Ezután dr. Pázmány Jenő autonóm-párti bizottsági tag „A Nap” fiumei kolportázsának betiltása miatt interpellált, amelyre az elnökség legközelebb válaszol. Stupicich Péter autonóm-párti interpellációjában egy német tu-

rista-lapnak Fiumét gyalázó cikke miatt sürgeti meg az elnökség választását, majd azután Riccotti Arrigo indítványozza, hogy a város egyik utcáját Ferrer nevével nevezzék el. A reprezentancia az indítványt a legközelebbi közgyűlésre tüzte ki. Corossac Ferencz ezután indítványt terjesztett elő, hogy a statutum 29. szakasza olyképp módosíttassék, hogy minden fiumei illetőségű, aki írni és olvasni tud, községi választó lehessen. Indítványozza továbbá, hogy írjanak fel a képviselőházhoz az általános, egyenlő és titkos választójog érdekében. Corossac kettős indítványát nagy többséggel a legközelebbi ülés napirendjére tüzték ki.

Tárgyalások a huskérdésben

Egy bécsi hiradás szerint az elmúlt napokban Bécsben folytatott tárgyalásokat a közeli napokban ismét folytatni fogják. Ez alkalomra a bécsi referensek jönnek Budapestre, hogy a tanácskozássokat itt folytassák.

Beszédes obstrukció.

— Baross János a véderőreform ellen. —

A képviselőház ülése.

Budapest, szeptember 29.

A képviselőház mai ülése nem hozott újabb vihart. Khuen tegnapi bombái elpuffogtak anélkül, hogy maradandóbb nyomot hagytak volna az ellenzéki pártok hangulatában. Az ellenzék egyáltalában nem ijedt meg Khuen fenyegetéseitől, hanem ma is rendíthetetlenül folytatta az obstrukciót.

Ma történetesen beszédes nap volt és a Kossuth-párt részéről Baross János mondott igen talpraesett beszédet a véderőjavaslatok ellen. A függetlenségi Kossuth-pártnak ez a nagyképzetségű fiatal tagja főként gazdasági szempontból, majd a dinasztia jól felfogott érdeke szempontjából tette erős kritika tárgyává a javaslatot. És míg egyfelől a gazdaságiakban leszögezte azt tény, hogy a hadsereg, mint a közzgazdasági élet legnagyobb fogyasztója egyáltalán nincs összhangban a magyar közzgazdaság vitális érdekeivel, addig másfelől a dinasztia érdekei szempontjából kimutatta, hogy a hadsereg kérdésében a dinasztianak arra kell törekednie, hogy kielégítse a nemzetet. A javaslatokban pedig a tíz esztendő óta folyó nemzeti küzdelemnek mincsem semmi nyoma és épp azért nem lehet azt sem a nemzet, sem a dinasztia szempontjából elfogadni.

Baross Jánosnak nagy tetszéssel fogadott beszéde után Holló Lajos intézett Khuenhez sürgős interpellációt Pétervárad város képviselőtestületének magyarellenes határozata tárgyában, melylyel a város valósággal tiltotta lakosait attól, hogy gyermekeiket magyar iskolába járassák. Holló ezért a magyarellenes, vakmerő merényletért Tomasiacs bán kormányát tette felelőssé.

Khuen — ellentétben tegnapelőtti interpellációs nyilatkozataival — azonnal felelt Hollónak és kénytelen volt konstatálni, hogy a szóváltott eset tényleg megfelel a valóságnak. A város határozatát — pedig ez fájni fog Tomasiacsnak! — kvalifikálhatatlannak bélyegzi meg és kijelentette, hogy azt meg fogja semmisíteni. Addig is Szerémmegye alispánja felfüggesztette a határozat végrehajtását. A választ tudomásul vették és ezzel a mai ülés minden nagyobb emóció nélkül véget ért.

Részletes tudósításunk a következő:

Berzeviczy Albert elnök negyvedtizenegykor nyitja meg az ülést s négy kérvényt mutatott be, melyekre a ellenzék névszerinti szavazást kért.

Két névszerinti szavazás után átérték a véderőjavaslat tárgyalására.

Baross János beszéde.

Baross János Kossuth-párti szólott a tárgyhöz. A katonai javaslatokat gazdasági és általános politikai szempontból bírálja. A hadsereg ma a gazdasági életnek legnagyobb és legjobban szervezett fogyasztója, a hadsereg ellátás ökonomiája tehát nagy hatással van a társadalom fejlődésére. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) 220 milliót költünk évente hadseregére, amely egyötöd része egész állami büdzsének, tehát majdnem annyit, mint amennyit kulturális és szociális célokra fordítunk. Nekünk tehát nemcsak arra kell vigyáznunk, hogy a hadsereg szükségletei a kvóta arányában Magyaror-

szágon szereztessenek be, hanem arra is, hogy kellő szociális és gazdasági politikával a hadseregre költött nagy összeget a nép széles rétegei közt juttassuk vissza. (Helyeslés a baloldalon.) A hadsereg ipari szükséglete 70—75 millióra rug. Kifogásolja, hogy az ipari beszerzésnél ma is a mult század kapitalista és merkantilista elvei dominálnak. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) A magyar kisiparosokat legalább a ruházati cikkek beszerzésénél kellene kárpótolni. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) A hadvezetés még mindig a nagygyárosokat favorizálja a kisiparosokkal szemben. Ezen s bajon segíteni lehetne, ha a kisiparosokat szövetségi alapon szerveznék s maga a hadvezetés állna a mozgalom élére. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.)

Barta Ödön: A rendjelet ki kavia akkor? (Derülség.)

Baross János: A hadseregnek mezőgazdasági ellátásánál is elavult az eddigi rendszer. Nem anomália-e, hogy a hadsereg lőszerűségét 3—4 nagykereskedő látja el. Ennek a bajnak orvoslására a hadvezetés támogatásával léértékesítő hadsereg-ellátó szervezetet kellene létesíteni. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) Hasonló az állapot a gabona-beszerzés terén is. A hadvezetés főláditotta ugyan azt a helyes elvet, hogy a gabonaszükségletet közvetlenül a termelőktől szerezzék be. Ez az elv azonban csak papíron van, mert a nyilvános árlejtésen mindig a régi liferáns kapja meg a szállítást. Ezen ismét csak szövetségi alapon lehet segíteni. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) Ez lenne a hadseregellátás igazán modern és helyes szociális módja. Ha a nép széles néprétegeitől elcsúszunk érdeket, de nem gondoskodunk róla, hogy az oda vissza is jusson, a társadalom egyszer csak kimorül. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) A javaslatból ezek az új gazdasági és szociális szempontok teljesen hiányoznak. Nincs benne egy gondolat, amely az ország társadalmi és gazdasági életét megtermékenyítene. Semmiféle demokratikus gondolatot nem találunk benne, amely szerint a katonaság haszna igazságosan osztódnék el. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) Majd általános politikai szempontból bírálja a javaslatot. A javaslat abszolúte érzéketlen a magyar nemzet katonai aspirációi iránt is. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) Nemcsak hogy a 67-es törvényekben lefektetett közzjogi pozíció nem honoráltatik benne, de a 9-es program megvalósításának sincs benne semmi nyoma, a jelvény- és címerkérdés megoldva nincs. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) Kinek állt érdekében, hogy tíz éves keserű nemzeti küzdelem után ilyen javaslattal álljanak a nemzet elé, amely a nemzeti vágynak abszolúte figyelmen kívül hagyja. Azt hiszi talán a kormány, hogy a nemzeti törekvések kivesztek a nemzet lelkéből. Nem veszték ki, a „leányzó csak alszik”. A kormánynak közzjossége lett volna a nemzeti érdelem visszafojtott nagy folyamának levezető csipeket teremteni. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) A nagyhatalmi állás egyforma érdeke a nemzetnek és dinasztianak. De a nagyhatalmi állás teljesen illuzóriussa vált akkor, ha a trón legfontosabb támasza, a magyar nemzet reményében megcsalódik s ezeréves bizkeségében megsértetik. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) A mi életünknek nemzeti életnek kell lenni. A katonai kérdést tehát magyar nemzeti alapon kell megoldani. (Élénk helyeslés a baloldalon.) Ez egyaránt érdeke a nemzetnek, mint a dinasztianak. A Krisztoffy-féle politika, amely a nemzeti aspirációkat radikális politika inaugurálásával akarta letörni, öngyilkosság volna első sorban a dinasztia nézve.

Förster Aurél: Akkor csak csináljuk! (Derülség.)

Baross János: A dinasztia azzal, ha a nemzetközi szocialista és az irredenta nemzetiségi politikát támogatná, első sorban a saját érdekei ellen vetene. A katonai kérdésnek más egészeleges és tartós megoldása nem lehet, mint az, hogy a magyar nemzet aspirációinak kielégítésével a harmónia a nemzet és az uralkodó között biztosítszék. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) Akár öszszakkal, akár radikális politikával való gyógytatás csak kuruzslás, amely állandó békét nem teremne, de nagy veszedelmet jelentene a dinasztia és a nemzet nézve egyaránt. A javaslatot gazdasági és politikai okokból nem fogadja el. (Élénk helyeslés a Kossuth-párton.)

Zárt ülés.

Ivánka Imre negyvedtizenkettőkor kérte, hogy beszédét elhalasztassa. (Helyeslés és ellentmondás.)

Elnök úgy látja, hogy a többség nem enged meg az elhalasztást. Egyben jelenti, hogy husznál több képviselő zárt ülést kért. Elrendeli.

Lovász Márton okolta meg a zárt ülést kérők nevében, hogy miért kértek zárt ülést. A többség nem járt el méltányosan Ivánka Imrével szemben, hogy nem engedte meg beszédének holnapra való halasztását. (Ugy van! a baloldalon.) mert a vé-

erőjavaslat anyaga olyan nagyterjedelmű, hogy azt pár perc alatt megírni nem lehet, (Ugy van balfelől.)

Elnök kijelenti, hogy azért ninosen joga senkinek szemrehányást tenni, hogy Ivánka beszédének holnapra való halasztását nem engedte meg a Ház, mert a házszabályok azt rendelkezik, hogy a szónok a tanácskozási kizabott idő letelte előtt csak egy-egy órával kérheti beszédének elhalasztását.

Lovász Márton kijelenti, hogy nem szemrehányást akart tenni, hanem csak méltányossági szempontból tette kifogás tárgyává a többség eljárását. (Élénk helyeslés balfelől.)

Elnök a zárt ülést bezárja és az ülést öt percre felfüggeszti.

Elnök a nyílt ülést újból megnyitja.

Ivánka Imre kéri a Ház engedélyét, hogy beszédét a következő ülésen mondhasse el.

A Ház az engedélyt megadja.

Elnök megállapítja a következő ülés napirendjét és azután áttérnek az interpellációkra.

Magyaruldróság Horvátországban.

Holló Lajos sürgős interpellációt intéz a miniszterelnökhöz a péterváradai magyar iskola boykottja tárgyában. Rámutatott arra, hogy az egész ország megbotránkozással értesült a pétervárad tanács határozatáról, amely szerint, aki gyermekét a magyar iskolába járattja, a község birtokából sohasem kaphat bérletet, a községi legelőn nem legeltethet s a községi üzemeiből sem ő, sem rokoniak nem részesedhetnek.

Felkiáltás balról: Ez a Tomasics iskolája!

Holló Lajos: A határozat szerint még lakást sem szabad adni annak, aki gyermekét a magyar iskolába járattja.

Felkiáltások balról: Hallatlan! Borzasztó! (Nagy zaj.)

Holló Lajos képtelenségnek tartja, hogy kulturállamban ily határozat legyen hozható. Ez a határozat brutális és embertelen. Ha Horvátország egészen idegen állam volna, akkor is tudniok kellene ott lent, hogy egyes vármegyék Magyarországhoz tartoznak s így természetes, hogy ott még magyar nyelvű polgárok laknak. De ez államban élő más nyelvűek jogait is kell tiszteletben tartani. Nálunk is vannak idegen nyelvű iskolák. De vajjon tekinthetjük-e Horvátországot idegen állammak? Az a terület Magyarországnak kiegészítő része s jól tudjuk, hogy a magyar állampolgárság egy. A magyar állampolgár jogai tehát fenállanak a Magyarország szuverenitása alatt álló Horvátországban is. Ott vannak közös hivatalok is s nem lehet megtagadni, hogy ezeknek hivatalnokai gyermekeiket ott a részükre fenntartott magyar iskolába járassák. Nem szabad tehát eltérni, hogy a jogukban korlátoztassanak. Az állam tekintélye is megköveteli, hogy ne tölje ezt az inzultust. (Helyeslés balról.) A magyar iskolákkal szemben Horvátországban az utóbbi időben folytonos averzió tapasztalható.

Polónyi Dezső: Amióta Tomasics van ott!

Holló Lajos szerint a horvát képviselők s a bán unionista fogadkozásait alaposan lerontják e szomorú tények. A horvát bán felelős, hogy kormányzása alatt ily dolgok történnek.

Kelemen Béla: Az üzletei miatt nem ér rá!

Holló Lajos hibának tartja, hogy a horvát miniszteri szék nincs betöltve s hogy a horvátok nincsenek bekapcsolva a kormányzatba s így a bán úgy intézkedhetik, mint egy mellérendelt közeg. De ha a miniszterelnök betölti a horvát miniszteri székét, kettős feladat, hogy e merényletek s gyűlölködés ellen fellépjen. Csodálja, hogy amikor a horvát bán ténykedéseit itt így bírálják, a miniszterelnök e beszédeket válasz nélkül hagyja. Ezzel tartozik a székének a magyar államiságnak. Elvárják a miniszterelnöktől, hogy a magyar közeletet meg fogja védelmezni s előterjeszti a következő interpellációt:

1. Van-e tudomása a miniszterelnök annak arról, hogy Pétervárad város képviselőtestülete a magyar iskolákat boykott alá helyezte. 2. Szándékozik-e ezen államellenes és embertelen eljárás ellen kellő erővel fellépni?

Kvalifikálhatatlan határozat.

Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök nyomban válaszolt az interpellációra. Nagyon köszöni, — ugymond — hogy Holló az ügyet szóvá tette. Tegnap utána járt a dolognak s így megnyugtatható választ adhat. A magyar iskolák felállítására a horvát autonóm közeletatásügyi törvény is módot ad. Sajnos, hogy utabban nem kedvező jelenségek érkeznek Horvátországból. Sem é, sem a bán nem nézik tétlenül a dolgokat, amelyeknek forrása nem is régi időre vezethető vissza. Egy sajnálatos politikának következményei. Bár nem lehet nagyon hibáztatni azt, aki nem ért valamire. A kormány olyanok kezébe lett eszutatva, akik nem barátaink. A péterváradit is ennek egyik következménye. Annak a szerencsétlen

politikának a reparációja most folyik. Nem könnyű dolog a ezekről részletesebben akkor fog válaszolni, ha a közel jövőben válaszolni fog a horvát bán ügyében hozza intézett interpellációkra. Ami a horvát miniszteri székét illeti, ő maga is szivesen átadná, de éppen a jelenleg ott lent uralkodó politikai viszonyok miatt ez most lehetetlen. Az interpelláció tárgyra vonatkozólag elmondja, hogy körülbelül egy hónap előtt egy nyugalmazott tanítónő propagandát csinált, hogy a pétervárad nem magyar ajku iskolásgyermekeket átcsábítsa az indiai magyar iskolába. Ez okozta a felháborodást s a közeletatás akkor hozta ezt az igazán kvalifikálhatatlan (Helyeslés.) határozatot. Ezt a határozatot azonban tegnapig még nem terjesztették fel Szerémszékhez. Az ottani alispán azonban máris hatályon kívül helyezte a határozatot s ha hozzá felkerül, meg fogja semmisíteni. Kéri a választ tudomásul vételét. (Helyeslés jobbról.)

Holló Lajos kijelentette, hogy a válasznak utóbbi részét tudomásul veszi. De a miniszterelnök nem jár helyes uton, amikor mind e tényeket a közeli multnak tulajdonítja. Rauch bán alatt ilyen események nem merültek fel. Csak az utóbbi időben merülnek fel ily jelenségek. Nem tartja szerencsésnek azt a kifejezést, hogy a tanító „átcsalta“ a növendékeket. Nem szabad stigmatizálni azoknak a munkáját, akik ott a magyar iskolákért küzdenek.

Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök: Nem vonhatja vissza azt az állítást, hogy ezek a tények a legutóbbi szerencsétlen kormányzat következményei. Egyébként sokkal jobb, ha az ily jelenségek kitörnek s nem leplezhetnek mester-ségesen. Az „elcsalta“ szót szivesen visszavonja s inkább az „elcsábította“ szót alkalmazza. Mert a helyzet az, hogy nem magyar ajku növendékeket csábított át magyar iskolába. De természetesen mindez nem mentheti a péterváradit közeletatás határozatát.

Elnök az ülést negyedháromkor berekeszti.

Budapest, szeptember 29.

A képviselőház ülése. A képviselőház holnap, szombaton délelőtt 10 órakor ülést tart, melynek napirendjére névszerinti szavazások és a véderőjavaslatok vannak ki-tűzve.

Parlamentü szünnet. A képviselőház a jövő héten, október 4-iktől 9-ikéig szünetet tart. Október 4-ikén, szerdán a király nevenapja lesz, 5-ikén pedig az aradi gyásznapi évfordulója, így a közbeeső két napot is vakációra szánják.

A bosnyák vasuti építkezések. A boszniai és hercegovinai program tárgyában ma délután a miniszterelnöki palotában értekezlet volt. Ezen az értekezleten részt vett gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnökön kívül báró Burián István közös pénzügyminiszter és Lukács László, a kereskedelmi minisztérium ideiglenes vezetésével megbízott pénzügyminiszter. Az értekezlet a bosnyák vasutak építkezésével kapcsolatos kérdések általános megbeszélésével foglalkozott.

A képviselőház és az aradi vértanúk. A képviselőház küldöttségét október hó 6-án megtartandó aradi gyásznapi napra maga a képviselőház elnöke, Berzeviczy Albert fogja vezetni. A képviselők közül már eddig is többen jelentkeztek a küldöttségben való részvételre. Jelentkezni lehet a képviselőház háznagyü hivatalában.

A genfi egyezmény beczikkelyezése. Az európai államok nagy része egyezményt kötött 1906. július 6-án Genfben a hadrakelt seregek sebesültjei és betegü sorsának javítása végett. A genfi konvenzióhoz Magyarország is hozzájárult s az erre vonatkozó törvényt 1911. szeptember 14-én szentesítette a király. A hivatalos lap mai száma közli a szentesített törvényczikket.

Thököly Imre emlékéért. A tiszai ág. hitv. ev. egyházkerület tegnapü gyülésén az egyetemes ügyek tárgyalása során dr. Mikler Károly eperjesi jogkari dékán ély értelemü javaslatot terjesztett elő, hogy az egyházkerület gyűlése írjon fel a képviselőházhoz az iránt, hogy a Thököly Imre fejedelmet számüző 1687:V. t.-cz. hatályon kívül helyeztessék, épp úgy, mint a hírhedt „Nota Rákócziána“. Hosszas vita után az egyházkerületü közgyűlés úgy határozott, hogy nem látja szükségét a törvényhozási intézkedésnek, mert azaz a ténynel, hogy az állam Thököly hamvait hazahozatta és Késmárkon végleges nyugovóra helyezte, a számüzetést kimondó törvény megbülyegző hatása önként megszünik. Dr. Müller Károly azonban nem elégedett

meg az egyházkerület határozatával s elhatározta, hogy társadalmi uton mozgalmat indít, hogy a törvénykönyvből a Thökölyt megbülyegző törvényt töröljék.

KÜLFÖLD.

Gessmann utóda. Bécsből jelentik, hogy az alsóausztriai tartománygyűlésü kereszténycsocsiálista egyesülés ma Baumann képviselőt választotta elnökévé dr. Gessmann helyébe. A tartománygyűlés a bécsi tanítónök házassági tilalmának megszüntetésére vonatkozó javaslatot elfogadta.

A dalmáciai helytartó lemondása. Bécsből jelentik, hogy báró Nardelli dalmáciai helytartó hivatalától való felmentését kérte és legközelebb nyugalomba lép. Utódként Attems Marius grófot, a helytartóság jelenlegi alelnökét emlegetik.

TÁVIRATOK.

A marokkói bonyodalom.

Berlin, szeptember 29.

A marokkói tárgyalásokban beállott szünetnek az a tulajdonképeni oka, hogy a francia kormány alaposan meg akarja vitatni azokat a szövegmodosításokat, melyeket Kiderlen-Waechter a legutóbbi jegyzékben tett. Ujabb nehézségekről szó sem lehet.

Páris, szeptember 29.

A „Matin“ feltűnést keltő jelentést tesz közzé a marokkói kérdésben folytatott tanácskozásokról. Eszerint a megegyezés utjába ujabb nehézségek gördültek, mert kiderült, hogy a szóbeli tárgyalások tartalmát. Ugy látszik, hogy Németország vissza akarja vonni azokat a koncessziókat, melyeket a szóbeli tanácskozások során tett. A francia kormány ma miniszteri tanácskozásra gyűl egybe, amelyen kétségbevonhatatlanul meg fogják vitatni ezeket a differenciákat és egyszersmind konstataálni fogják a korrektúra szükséges voltát.

Páris, szeptember 29.

A miniszterelnök, aki tegnap hosszabb tanácskozást folytatott a külügyminiszterrel, elhatározta, hogy vele egyetértésben küldi a francia kormány válaszát Berlinbe, anélkül, hogy a minisztertanácsnak erről előbb tárgyalnia kellene. A német és francia kormány között függöben lévő legutóbbi differenciáknál legfölképpen a marokkói bányák ügyéről van szó.

A perzsiái harcok.

Teherán, szeptember 29.

Nauberan közelében tegnap heves harc volt a kormánycsapatok és Szalar ed Dauleh csapatai között. Az utóbbiak vesztesége 400 halott volt és 200 emberét is elfogta az ellenség. A megvert fővezér a kormánycsapatoktól üldözve, Chamsadan irányába vonult vissza.

Nagy vasuti sztrájk Amerikában.

Chicago, szeptember 29.

Délelőtt tíz órakor a Harriman-vasut és az Illinois központi vasut 35.000 mühelymunkása sztrájkba lépett. A sztrájkok az Union-Pacific vasut gyűlése után proklamálták.

Irta: Kossuth Ferencz.

Amerikai tőzsdék zárata.

Newyork.

	szept. 29.	szept. 28.	szept. 27.
Buza helyben	101	101	100 1/4
szepemberre	100 1/4	100	100.—
decemberre	104 1/4	103 1/4	103 1/4

Chicago.

Buza szeptemberre	95 3/4	94 3/4	94 1/4
decemberre	98 3/4	98 3/4	98 3/4
Tengeri szeptemberre	68 3/4	68	68 3/4

Newyork, szeptember 29. Gyapot Newyorkban, helyben 10.30—10.45, gyapot szeptemberre 10.15—10.22, gyapot New-Orleansban helyben 109.16—109.16, petroleum Stand white Newyorkban 7.35—7.35, petroleum Stand white Philadelphianban 7.35—7.35, petroleum Refined in Cases 8.85—8.85, petroleum Credit Blancs at ol City 130—130, zsir Western steam 9.75—9.75, zsir Robe és Brothers 9.90—9.90. Tengeri és buza irányzata szilárd.

Chicago, szeptemberre 9.17 (9.15). Zsir októberre 9.15—9.12, szalonna short clear S.81—S.81.

Kitört a háború!

— Olaszország már bejelentette a hadiállapotot. — Csapatok szálltak ki Tripoliszban. — Veszedelem a Balkánon. —

Megírtuk tegnap, hogy a porta vissza fogja utasítani az olasz követeléseket. Ma ez megtörtént: a porta azt válaszolta, hogy hajlandó Olaszországnak adandó gazdasági rekompenciákról tárgyalni, de csak azzal a feltétellel, hogy Olaszország lemond az okkupációról. Olaszország erre azzal felelt, hogy a nagyhatalmaknak bejelentette a háborús állapot megkezdését.

Ez a hír óriási izgalmat keltett Európaszerte, a török-olasz háború kitörése a láthatárra rajzolta egy világháború rémét. Az olasz-török háború tüze könnyen meggyújthatná a kanócot, a Balkánon pedig bővíben áll a puskaporos hordó, amit az égő kanóc levegőbe robbanthat. Itt van a krétai kérdés, az albán-kérdés, Bulgária, Szerbia titkos aspirációja, a háttérben Oroszországgal és a panszlavizmus rémével. Törökország az egyik affér alatt ismételtlen a nagyhatalmakhoz fordult, az ő intervenciójuktól remélte, hogy közbenjárásukkal integritását megóvják. A nagyhatalmak fagyos közönnyel fogadták Törökország kérését, azzal a nem is titkolt szándékkal, hogy a Tripolisz megvédésére geográfiai viszonyai miatt tehetetlen ozmán birodalmat sorsára hagyják.

Igy fejlődött, így mérgesedett el a helyzet: Olaszország háborús proklamációjaig. Ezzel a proklamációval egyidejűleg azonban kiderült, hogy a török-olasz háborút nem lehet lokalizálni és hogy Olaszország és Törökország mérközése kétségtelenül világháborúhoz vezetne, mert mihelyt Olaszország akcióját megteszi, Törökországnak ma evidens érdeke egy világháború. Világháború nélkül a nagyhatalmak ridegen semlegesek és ő magára hagyatva, tengerek közzé szorítva, akármilyen imponáló is a szárazföldi hadereje, képtelen Tripolisz megvédésére. Egy világháború esetében azonban a nagyhatalmak kénytelenek lennének állást foglalni jobbra vagy balra, neki is lennének szövetségesei, akik viszont Olaszországnak ellenségei s egy szárazföldi háborúban ő maga is érvényesítené szárazföldi haderejét.

Ugy látszott, hogy a török diplomácia már erre az utra készül. Távirataink jöttek arról, hogy Törökország mozgósít Görögország ellen s ultimátumban fogja követelni azt, hogy Görögország krétai aspirációiról egyszerűmindentkorra lemondjon. Tegnap megemlékeztünk arról, hogy osztrák-magyar csapatok vonulnak a novibazári szandzsák felé ugyanakkor, amikor Olaszország kijelentette, hogy mindenki szemben megóvjá a balkáni statusquot. Ma pedig híre jött, hogy Olaszország észak felé is mozgósított és öt hadtesttel őrizteti az osztrák batárt. Ehez járul az, hogy Oroszország is csapatokat vont össze a kaukázusi orosz-

török határon és Trapezunt környékén gyanús orosz hajók czirkálnak.

Ezekből a készülődésekből egy borzalmas világháború eshetőségének a konturjai bontakoznak ki. Ugy látszik, hogy ezektől az eshetőségektől az utolsó pillanatban visszariadt az európai diplomácia. Sok táviratváltás, tárgyalás és kapacitálás előzhette meg azt a szenzációs fordulatot, amelyet késő éjjel jelent egy táviratunk. E szerint:

Törökország tudtul adta az olasz kormányának, hogy enged az ultimátumnak és Tripoliszban nem akadályozza meg a csapatok partraszállását.

Akkor, amikor már az első ágyulövés eldördülését várta az egész világ, ez a hirtelen bekülvénység szinte valószínűtlenül hat. Bizonyos, hogy Törökország tehetetlensége és gyámoltalansága dacára csak erős nyomásnak engedett, amikor magát így megalázta s úgy látszik, hogy a barátságos pressziót Németország intézte.

Hireink a következők:

Az ultimátum.

A porta megadta a választ.

Konstantinápoly, szeptember 29.

A porta ma reggel nyújtotta át az olasz ügyvivőnek a választ, amelyben kijelenti, hogy hajlandó Olaszországnak gazdasági engedelményeket adni, azonkívül Olaszországnak tripoliszi érdekeit külön tárgyalás alá venni, azon feltétel alatt, ha a status quo fenmarad és az okkupáció nem történik meg. A porta Törökország tripoliszi felségjogaira hivatkozik és egyben igéri, hogy a tárgyalás alatt nem tesz katonai intézkedéseket.

Bécs, szeptember 29.

A portának az olasz ultimátumra adott választát már Törökország összes külföldi képviselőinek megküldötték és a bécsi török nagykövetségre is megérkezett. A válasz elutasító és így azt hiszik, hogy a török kormány az olasz csapatok küszöbön levő partraszállására formaszertint hadüzenettel fognak válaszolni.

Az ultimátum hatása Konstantinápolyban.

Konstantinápoly, szeptember 29.

Az ultimátum átnyújtásának híre Stamboulban nagy meglepetést keltett. A törzsdén valószínű pánik tört ki. A tripoliszi váli délelőtt via Marseille elutazott.

Konstantinápoly, szeptember 29.

Mikor tegnap délután híre terjedt, hogy megjött az ultimátum, eleinte senki sem hitte, de aztán annál nagyobb lett a rémület. A minden nemzetbeli kerekedők le voltak verve, mindjárt hozzáláttak megrendeléseik visszavonásához, pénzeiket siettek kivenni a bankokból; de a legnagyobb a félelem az olasz kereskedők közt, akik össze-vissza futkostak tudakozni, hogy miképpen utazhatnak el.

Konstantinápoly, szeptember 29.

A török kormány tegnap mindent elkövetett, hogy az olasz ultimátum szövege bele ne kerüljön a lapokba. Az esteli órákban azonban mégis sikerült a török lapoknak valahonnan megszerezniök az ultimátumának a kivonatát, melyet azután külön kiadá-

sokban közöltek a néppel. Konstantinápoly utcáin még a késői esteli órákban nagy néptömeg hullámzott, mely izgatottan kapkodta az újságokat és tárgyalta az eseményeket.

Konstantinápoly, szeptember 29.

A belügyminiszter utasítására Perában jelentékenyen megerősítették a rendőrséget. A színházakban tilos olyan darabokat adni, amelyek esetleg alkalmul szolgálhatnak, hogy a török nép tüntessen az olaszok ellen. A szebali hídon ma délután a nagyvezírt kövekkel hángálták meg.

Olaszország diadalmában.

Róma, szeptember 29.

A lapok Olaszország ultimátumát tegnap a délutáni órákban külön kiadásokban tették közzé, melyeket több ezerre menő tömeg olvasott az utcákon. A lapok általában elég nyugodt hangon tárgyalják a kérdést. A „Tribuna“ azt írja, hogy remélhetőleg a tripoliszi kérdés nem lesz akadálya annak, hogy Törökország és Olaszország között az albán kérdésen továbbra is megmaradjon az eddigi egyetértés és hogy ezt a kérdést a következő ellenséges időszak alatt is egyetértően fogják kezelni.

Róma, szeptember 29.

Tegnap estefelé nagy hazafias tüntetések voltak a király és a hadsereg mellett. „Evviva Tripolis Italiana!“, ezzel a kiáltással sok ezer főnyi néptömeg vonult végig az utcákon. Amerre csak a menet elvonult, mindenütt kinyitk az ablakok, amelyekből asszonyok és leányok lelkesen lobogtatták kendőiket és virágokat szórtek le. A tüntetés, amely az egész városban elterjedt, csak késő éjjel ért véget.

Róma, szeptember 29.

Csak a szociáldemokrata és a köztársasági lapok tüzelnek a háború ellen, egyébként az egész sajtó és az osztatlan közvélemény követeli a leszármolást Tripoliszbau.

Róma, szeptember 29.

Az olasz kamara tagjai, akik tartalékos tisztek, bejelentették, hogy csatlakozni kívánnak a Tripolisz okkupációjára kivonuló hadsereghez.

Róma, szeptember 29.

A lapok jelentése szerint a pápa nagy érdeklődéssel kíséri a tripoliszi eseményeket és a palota prefektusa által naponta többször jelentést tétet magának az újabb fejleményekről. A Tripoliszban élő kapuczinusok rendeletet kaptak római generálisuktól, hogy helyüket ne hagyják el.

Interpelláció az olasz kumarában.

Róma, szeptember 29.

A szociáldemokrata képviselők egy csoportja azt a felszólítást intézte a képviselőház elnökéhez, hogy haladéktalanul hívja össze az ülést. Treves és Durazzi képviselők a következő interpellációt fogják benyújtani.

Az alulírott képviselők interpellálják a kormányt az okok felől, amelyek a tripoliszi vállalkozásra indították és arra késztették az olasz külügyminisztert, hogy az Ottomán császári kormánynak ultimátumot küldjön.

Az elkésett hadüzenet.

Berlin, szeptember 29.

Osman Kisami basa török nagykövet a nála járt hírlapíróknak a helyzetről így nyilatkozott: Most már nincs egyéb választása Törökországnak, mint a hadüzenet és csak órák kérdése, hogy megkezdődjék az ellenségeskedés. Tripoliszban a török helyőrség fegyveres erővel fog szembeszállani a partra szállani akaró olaszokkal. Ma a török birodalomban szerte mindenütt ki fogják hirdetni a szent háborút Olaszország ellen. A nagyhatalmak remélhetőleg semlegesek fognak maradni s ezzel elhárul az európai háborús veszedelem. Sok függ Oroszországtól, mert ha megőrzi neutralitását, akkor a Balkánon meg lehet óvni a békét. Enver bey őrnagy a háború színhelyére utazott.

Osman Kisami nagykövetet ma fogadta Kiderlen-Waechter külügyi államtitkár és a lét államférfiu hosszasan tanácskozott.

Olaszország bejelentette a hadiállapotot.

Róma, szeptember 29.

A Stefani-ügynökség hivatalosan jelenteti:

Miután az ottomán kormány az olasz ultimátumban foglalt követeléseket nem fogadta el, Olaszország és Törökország máától, szeptember 29-én délután 2 és fél órától kezdve háborus viszonyban állanak. Az olasz kormány az összes rendelkezésére álló eszközökkel gondoskodni fog az olaszoknak és minden nemzetiségű külföldieknek Tripolisban és Cyrenaikában való biztonságáról. Az egész tripoliszi és cyrenaikai part blokádját az olasz kormány közölni fogja a semleges hatalmakkal.

Róma, szeptember 29.

Még nem dördült el az első ágyulövés, de a háboru forma szerint már áll. Az olasz kormány hivatalos jelentésben tudatta a nagyhatalmakkal, hogy háborus állapotban van a török birodalommal ma délután óta s egyuttal bejelentette, hogy azonnal hozzájárul Tripolis és Cyrenaica blokádjához. Ez annyit tesz, hogy mihelyt a tripoliszi vizeken olasz és török hadihajók lőtávolba jutnak tüzelni fognak egymásra.

Konstantinápoly, szeptember 29.

Olaszország hadatüzenő jegyzéke, amelyet a minisztertanács tartama alatt készítettek, a következőket fejt ki: Minthogy a határidő kielégítő válasz nélkül telt le, ami a porta rosszakarátát, avagy gyengeségét bizonyítja. — Olaszország kénytelen önmaga gondoskodni az állam jogainak, érdekeinek, méltóságának és becsületének védelméről. Minthogy a két állam között a barátságos és békés viszonyok megszakadtak, Olaszország mostantól kezdve háborus viszonyban látja magát Törökországgal szemben.

Az ügyvivő a jegyzék átadásával egyidejűleg az utleveleket kérte és kijelentette, hogy az Olaszországban lakó törökök ottmaradhatnak.

Berlin, szeptember 29.

A Wolff-ügynökség konstantinápolyi távirata szerint az olasz ügyvivő ma délután adta át a portán kormánya hadüzenő jegyzékét és azt három óra tájban az egész városban tudták.

Törökország meghátrált.

Páris, szeptember 29.

Rómából táviratozzák: A török diplomáciai ügyvivő ma reggel megjelent San Giuliano külügyminiszternél. A látogatás teljes 50 percig tartott és utána az olasz külügyminiszter egészen a kapuig kísérté vendégét, ami diplomaták közt a legnagyobb ritkaság. Ebből meglehetősen bizonyossággal azt lehet következtetni, hogy a török ügyvivő meghozta a török birodalom kedvező választát. A porta kész teljesíteni az olasz követeléseket. Közvetlenül a látogatás után San Giuliano az együttlévő minisztertanácsnak beszámolt róla, hogy

Törökország most már nem fogja akadályozni az olasz csapatoknak partraszállítását Tripolisban és enged az ultimátumnak.

Ilyen körülmények között nem marad egyéb hátra, mint a diplomáciai tárgyalások megindítása arról a formáról, hogy mi módon vesse meg lábát Olaszország Tripolisban, vajjon olasz protektorátus kerüljön-e az ország, vagy bekövetkezzék-e a katonai okkupáció és Tripoliszt ezentul csak névleg igazgassák a szultán fenhatósága alatt. Ezekben a diplomáciai tárgyalásokban Németország előkelő szerepet fog játszani, mert csak annak köszön-

hető ez az eredmény, hogy a német birodalmi kormány közbenjárta a portánál és a török kabinet belátta, hogy további ellenállás nemcsak céltalan, de oktalan is.

Bécs, szeptember 29.

A Neue Freie Presse avatott diplomáciai forrásból arról értesül, hogy ismét van lehetőség a háboru veszedelmének elhárítására, mert a nagyhatalmak mindent elkövetnek evégőül. Lehetséges, hogy Törökország megengedi Tripolisban az olasz csapatok partraszállítását, csak a forma kedvéért fog tiltakozni, de fegyveresen nem áll ellent.

Konstantinápoly, szeptember 29.

(Délelőtt 11 óra 45 perczkor.) A kormány elhatározta, hogy az olasz ultimátumra adott válaszában azt kívánja, hogy Olaszország ne szállítson csapatokat partra. Egyben azt az ajánlatot teszi, hogy a tárgyalások sikere érdekében, hajlandó minden engedményre az okkupáció kivételével. Elhatározták, hogy az okkupációval szemben egyelőre nem foglalnak fegyveresen állást és a Törökországban lakó olasz alattvalók ellen nem tesznek intézkedést abban a reményben, hogy ilyképpen meg fogják akadályozni azt, hogy a tripolisziakat legyőzötték és meghódítottakként kezeljék.

Hadi készülődések.**Tripolisz blokája.**

Páris, szeptember 29.

Az olasz flotta blokirolta a tripoliszi kikötőt. Öt hadihajó, egy páncélos czirkáló és hat torpedózúzó zárta körül a kikötőt. Nem vetettek horgonyt, de egész éjszaka fényszórókkal dolgoztak és erősen vigyáztak arra, hogy ilyen hajó ne futhasson be a tripoliszi kikötőbe. A flotta parancsnoka Aubry altengernagy. A másik olasz hajóraj a szicíliai vizeken czirkál, hogy a török hajók közeledését megakadályozza.

Touulon, szeptember 29.

Az Ernest Renan páncélos czirkáló délután a török-olasz konfliktus alkalmából föl fogja szedni a horgonyokat.

Bécs, szeptember 29.

A Presselegraph tripoliszi tudósítója jelent ma déli 1 órakor: Tripoliszt egy czirkáló hadosztály zárta körül, míg egy csatahajó hadosztály, amely első osztályú páncélosokból áll, elindult fölkeresni a török hajórajt, amelyről azt hiszik, hogy Beirut előtt horgonyoz. Biztosra veszik, hogyha a török hadihajók szembeállnak is az olasz tengeri haderővel, nagyon gyenge ellenállást fognak kifejteni.

Konstantinápoly, szeptember 29.

A portához érkezett távirat szerint ma délután 2 órakor fehér lobogó alatt olasz torpedónaszád érkezett Tripolisz alá. Azt hiszik, hogy a hajó az olasz hajóraj parancsnokának üzenetét hozta, amelyben a város átadását követeli.

Partraszállnak az olaszok.

Páris, szeptember 29.

A Presselegraph külön tudósítója ma délután a következő táviratot adta fel: Ma déiben tizenkét olasz hadihajó ért a tripoliszi vizekre és megkezdte a csapatok partraszállítását.

A török flotta.

Bécs, szeptember 29.

A Neue Freie Presse közli hiteles értesülés alapján: A török flotta, amely a napokban még Beirut előtt állott, most a Bosporusban gyűlt össze és így egyelőre nem lehet összeütközést várni a török és olasz hajóhadak között.

Olaszország csapatszallítása.

Róma, szeptember 29.

Eddig nyolczvanezer katona szállt a hajókra, amelyek utrakészen állanak. A hadvezetés a jövő hét folyamán még százezer embert fog mozgósítani és Tripoliszba küldeni.

Berlin, szeptember 29.

Scherirroból jelentik: Egész Olaszországban rendkívül szigoruan működik a cenzura a táviratok felett. Olaszország huszonhárom ezer embert már elküldött Tripoliszba s néhány napon belül újabb 13,000 főnyi sereg indul el.

Róma, szeptember 29.

Az olasz haditerv már régen ki volt dolgozva a legaprólékosabb részletekig. Egyelőre 2-3 dandárból álló két hadosztályt küld Tripoliszba Olaszország s 30.000 ember felfegyverkezve készen áll az indulásra. Ezt a haderőt az Augustában horgonyzó 20 bérelt szállítóhajó viszi a harcztérre.

Milanó, szeptember 29.

Az itteni I. gyalogezred ma délután indul utnak Tripolisz felé.

Róma, szeptember 29.

A „Tribuna“ jelent: A mai minisztertanács újból a Törökország eljárásától Tripoliszt illetőleg Olaszországra nézve előállott helyzetet tárgyalta. Az összes miniszterek egyetértésével eldöntötték a Tripolisz és a Kyrenaika katonai megszállásával összefüggő politikai és pénzügyi kérdéseket. A kormány elhatározta, hogy a teljes siker érdekében álló legszélesebb katonai és pénzügyi intézkedéseket meg fogja tenni.

Róma, szeptember 29.

Az olasz hajórajnak a tripoliszi vizeken most kezdett operációit legközelebb Caneva tábornok parancsnoksága alatt katonai expedíció fogja követni.

Az olasz főparancsnok.

Róma, szeptember 29.

A tripoliszi csapatok főparancsnoka Caneva tábornok lesz, aki az ideai hadgyakorlatokon kitüntette magát. Caneva Udinében született, a bécsújhelyi katonai akadémián végezte tanulmányait és mint hadnagy résztvett a königgratzi csatában. Udine ugyanis akkor még osztrák város volt. Mint alárendelt parancsnokokat, Marini és Grandi tábornokokat osztották be melléje. Az ország minden részéből táviratilag jelentkeznek a tisztek az expedícióban való részvételre.

Az első hadifoglyok.

Róma, szeptember 29.

Egy syracusai gőzösre Szalonikiban három polgári ruhás török tiszt szállott föl, hogy Maltán át Tripoliszba jussanak. Utközben Marconi-távirattal figyelmeztették rájuk az olasz hadihajókat, mire olasz vezérkari tisztek gőzészakon a személyszállító gőzösre mentek, átvizsgálták az áruhás török tisztek iratait, addig őket őrizet alatt tartották, de később szabadon engedték.

Törökország mozgósít.

London, szeptember 29.

A Daily Mail-nek jelentik Konstantinápolyból: A hadügyminiszterium behívta az első tartalékos korosztályt. Tripoliszban huszonnégyezer főnyi török helyőrség van, amelyhez hozzá kell számítani az arab önkénteseket, akiknek száma meg sem határozható.

Páris, szeptember 29.

Az itteni török nagykövetség kijelentik, hogy a tripoliszi blokádnak nem ijeszti meg Törökországot. Tripolisz összes partjain olyan katonai készülődések történtek, hogy erőlyesen ellent tudnak állni az esetleges olasz partraszállásnak. A tripoliszi helyőrség és lakosság az utolsó csepp véreig kész minden talpalattnyi földet megvédeni.

Bécs, szeptember 29.

A Havas-ügynökség egy konstantinápolyi jelentése tudni véli, hogy a török kormány elhatározta, hogy a Tripoliszban partraszálló olasz katonákkal szemben nem fejt ki ellentállást.

Konstantinápoly, szeptember 29.

A nagyvezér, valamint a belügyminiszter proklamációjában fordultak a lakossághoz, melyben azt nyugalomra intették. Különösen felhívták a lakosságot arra, hogy az idegenek elleni kihágásoktól tartózkodjanak, mert ez súlyos bonyodalmakhoz vezethet.

Berlin, szeptember 29.

A Lokalanzeigernek jelentik Konstantinápolyból: A mohamedánok körében általános a harci kedv. A tisztikar liheg a boszuvágytól Olaszország ellen. Ma valamennyi olasz üzletet bezárták. A képviselőház holnap ül össze. A minisztertanácsba belevonták az eddigi nagyvezireket és a nagy-követeiket.

Törökország tuszul tartja az olaszokat.

Konstantinápoly, szeptember 29.

Furesa helyzetbe jutnak a Törökországban élő olaszok, akiknek száma meghaladja a harmincezretet. Egy kis részük már elmenekült az országból, de a török hatóságok már tegnap visszatartották a menekülők nagy részét és hír szerint ezeket mint tuszokat fogva is tartják. A porta elutasította Olaszországnak azt a kérését, hogy a Törökországban élő olaszok Oroszország oltalma alá helyeztessenek.

Konstantinápoly, szeptember 29.

Az olasz nagykövetség levéltárában őrzött fontos okmányokat Rómába küldték. Körülbelül száz olasz alattvaló már elhagyta Konstantinápolyt, de tegnap óta a kormány nem ad engedelmet az olaszoknak az elutazásra.

Róma, szeptember 29.

A Tribuna és a Giornale d'Italia berlini tudósítójának értesítése szerint Németország vállalta a Törökország területén lakó olaszok életének és vagyonának védelmét.

Riadalom Tripolisban.

London, szeptember 29.

A „Daily Mail“ jelenti Tripolisból: A „Derni“ szállítónajó ideérkezése az európaiak általános kivonulását idézte elő. Összesen még csak kilencven európai van a városban, köztük tíz újságíró, néhány római bankhivatalnok és a főkonzulok. Újabb négy török hadihajó érkezését várják, amelyek hadiszerveket hoznak. A külföldi konzulátusok épületei körül nagy tömegekben állanak a benschültek és védelemért esedeznek. A hajózási társaságok jegyirodáit valóságos ostromolják. A menekülők közt vannak fiatalok és öregek, férfiak, nők és gyermekek és a legkülönbözőbb nemzetiségekhez és felekezetekhez tartoznak. A pánik rendkívüli módon kezd jelmezni; az összes kávéházak és üzletek zárva vannak. Tachurában, Tripolistól harmadfél mérföldnyire éhínség tört ki. Attól tartanak, hogy ennek a falunak a kétségbeesett lakossága be fog törni Tripolisba és megkísérli, hogy a városban fosztogasson.

Málta, szeptember 29.

Az angol kormány több személyszállító hajót küldött Tripolisba, melyeknek az a rendeltetése, hogy a Tripolisból a háboru miatt menekülni kívánó angol alattvalókat Máltába szállítsa. A személyszállító gőzösöket utjukban hadihajók őrzik. Hivatalos angol kijelentés szerint erre az intézkedésre azért volt szükség, mert Olaszország csak az olasz alattvalók elszállítására vállalkozik és csak akkor vesz fel más nemzetiségű utast a hajókra, ha nincs elegendő számú olasz utasa.

Róma, szeptember 29.

Az olasz-török konfliktus kitörésével kapcsolatban ismét felmerül az a kérdés, hogy a háboru tartama alatt, mely állam gondoskodik az Észak-Afrikában lakó európaiak védelméről? Több, mint bizonyos, hogy Franciaország magára vállalja a protektorátust mindaddig, míg a helyzet nem tisztázódik.

Róma, szeptember 29.

A Tribuna tripoliszi jelentése szerint a török és arab lakosság között nagy nyugtalanságot keltett az olasz hajók közeledése. Egész éjjel nagy nyugtalanság uralkodott. Az olasz hajóraj csak

hamar ismét a nyílt tenger felé vette útját, mindazonáltal állandóan több olasz hajó látható. A lakosság nagy része a parton időzik. Az összes házak terraszain sokan tartózkodnak. Mindannyian az olasz hajókat akarják látni. Ma délelőtt 11 órakor az olaszok a konzulátus épületében gyülekeztek, ahol esetleges védekezésre tettek intézkedéseket. A konzul mindenkinek azt a tanácsot adja, hogy hagyják el a várost.

Bojkott az olaszok ellen.

Szaloniki, szeptember 29.

Az egység és haladás bizottsága egy proklamációjában minden olasz intézmény elleni gazdasági harcot jelent be. Az ellenségeskedések megkezdése után kiutasítják az összes olasz alattvalókat. A bizottság felszólítja a népet, hogy egyelőre maradjon nyugodtan és biggadtan. Minthogy az itteni zsidó lakosság között négyezren olasz védelem alatt állanak és nagy földbirtokot vettek, avagy kereskedelmi vállalkozásokban vannak nagy mértékben érdekelve, a helyzetet komolynak tartják.

Világháboru réme.

Görögország és Kréta.

Konstantinápoly, szeptember 29.

A hadügyminiszteriumba érkezett jelentés azt mondja, hogy az epirusi határon görög csapatok vonulnak fel. Híre jár, hogy a diakovai albánok az üszkübi fő kormányzót elfogták.

Bécs, szeptember 29.

Olyan diplomáciai körökben, melyekben ismerik a török kormány szándékait, híre jár, hogy a török kormány erőlyesen fellép Görögország ellen és azt fogja követelni az athéni kormánytól, hogy a legrovidebb idő alatt adjon nyilatkozatot arról, hogy Krétában nincs érdekelve. Ha a görög kormány nem adna kielégítő nyilatkozatot, akkor Törökország Görögország határán katonai tüntetést tervez.

London, szeptember 29.

Biztos hírek vannak róla, hogy Törökország szenzációzsan meglepő választ fog adni arra, ha az olasz csapatok megtámadják Tripoliszt. Mivel Törökország ezt a betörést nem képes elhárítani, olyan lépésre tökélt el magát, amelylyel más nagyhatalmaknak is kínos helyzetet teremt: betör Thessaliába. Erre máris megtett minden előkészületet, minthogy Olaszországgal békés megegyezés lehetetlen.

Konstantinápoly, szeptember 29.

Görög jelentések szerint török részről megkezdődtek a csapatösszevonások a thesszáliai határon. 28 ágyu érkezett Elaszonába.

Athén, szeptember 29.

Caneából táviratozzák: Az eilenzék elhárította, hogy ragaszkodni fog a nemzetgyűlés feloszlításához s követelni fogja, hogy haladéktalanul ejtsék meg az új választásokat.

Bécs, szeptember 29.

Görög illetékes részről közlik a Neue Freie Pressevel, hogy Athénben nem tartják valószínűnek Törökország jelzett agresszív lépését Kréta miatt, mert a török birodalomnak legtávolabbról sem érdeke, hogy lehetlenné tegye a nagyhatalmaknak a konfliktus lokalizálását, midőn Kréta miatt új bonyodalmakat támaszt.

Konstantinápoly, szeptember 29.

A hadügyminiszteriumban azt beszélék, hogy török csapatok átlépték a thesszáliai határt.

Olaszország a monarchia ellen.

Bécs, szeptember 29.

A Zeit berlini levelezőjének értesülése szerint Olaszország nem kevesebb, mint két hadtestet helyezett készenlétbe, köztük a turini, milánói és veronai hadtesteket, melyek Ausztria határához legközelebb fekszenek.

A hangulat Rómában nagyon ideges és attól tartanak, hogy osztrák-magyar hajórajt fognak a török vizekre kiküldeni. Aehrenthal gróf magatartása, aki senki által komolyan

nem vett csillapító kommunikét eresztett utnak, az olasz köröket nagyon elkedvetleníti.

Bécs, szeptember 29.

Az olasz mozgósítás szokatlan körülmények között ment végbe. Az osztrák-magyar monarchiával a római kabinet hivatalosan közölte azt, hogy két hadtestet emelt hadi létszámsra s a legújabb hírekből megállapítható, hogy nem kevesebb, mint két hadtest mozgósítását rendelte el az olasz hadügyminiszter. Régtől felvetődött a kérdés, hogy lehet-e szükség ilyen nagy haderőre Tripolisban és mindjárt megadta erre a választ mozgósított hadtestek koncentrációja. Olaszország ugyanis nemcsak a Dél, hanem az Észak ellen is mozgósított, így többek között a turini, milánói és veronai hadtesteket is hadilétszámsra emelte, szóval az osztrák határhoz közel fekvő helyőrségeket, aminek nyilván az a magyarázata, hogy Rómában attól félnek, hogy az osztrák-magyar monarchia hajórajt akar küldeni a török vizekre.

Oroszok a kaukázusi határon.

Konstantinápoly, szeptember 29.

Nagy izgatottságot kelt az a konzuli jelentés, hogy az orosz csapatok a kaukázusi határon gyanus mozdulatokat végeznek.

Gyanus orosz hajóraj.

Konstantinápoly, szeptember 29.

Kereskedelmi hajók híriul hozták, hogy orosz flottát láttak Trapezunt előtt, amely fel-tűnően gyanusan viselkedett.

Konstantinápoly, szeptember 29.

Egy ma ideérkezett kereskedelmi hajó kapitánya híriul hozta, hogy Trapunt előtt egy fel-tűnően erős orosz hajórajt látott.

A balkáni status quo-ért.

Berlin, szeptember 29.

Egyidejűleg a török hadüzenettel a nagyhatalmak megteszik a szükséges intézkedéseket, hogy a konfliktus lokalizálva maradjon és ki ne terjedjen a Balkánra.

A nagyhatalmak.

Pétervár, szeptember 29.

A Novoje Vremja a tripoliszi kérdésről a következőket írja: Az orosz politikának Észak-Afrikában szolidárisnak kell lennie a szövetséges Franciaországgal, amely már régen akciószabadságot hagyott Olaszországnak Tripolisban. E pillanatban az olasz kormány eljárás módjával szemben teljesen passzív kell viselkedni. Az ifjú-törökök vihart arattak Oroszország ellen — Oroszország most nem megy segítségükre.

A Bjecs írja: Alig tudnánk magunknak egy okmányt elképzelni, mely annyira híján van minden szégyenérzetnek, mint az olasz ultimátum, amely Cesare Borghia korszakára emlékeztet.

Bécs, szeptember 29.

A tőzsdén hivatalosan közölték, hogy mindent elkövetnek, hogy a tripoliszi kérdést lokalizálják. Nem valószínű, hogy a mi érdekeink is érintve lesznek. A tőzsde erre szilárd és erőteljesen javult irányzatban zárult.

Legujabb.

Konstantinápoly, szeptember 29.

Sethim, a párisi török nagykövetség katonai attaséja, ma híre szerint Tripolisba érkezett és átvette a csapatok parancsnokságát. Sethim pasa a portához táviratot intézett, amelyben jelenti, hogy elsüllyesztette két hajót, amelyeken olasz csapatokat akartak partraszállítani.

Konstantinápoly, szeptember 29.

Az olasz diplomáciai ügyvivő átadta a nagyvezirnek a hadüzenetet. A kormány lemondott, Said pasa vállalta a Kormányalakítást és holnap miniszteri listát fog a szultán elé terjeszteni.

Konstantinápoly, szeptember 29.

Hir szerint a török hajórajról, amely legutóbb Chios közelében horgonyzott, mitsem tudnak.

Róma, szeptember 29.

A *Tribuna* értesülése szerint a konzulátus megküldte Saif Edhim bey ügyvivőnek az utleveleket, továbbá *Porto Naro* bárót azzal az utasítással küldték Törökország képviselőjéhez, jelentse neki, hogy elutazására a kormány szalonkocsit és más előzékenységeket ajánl fel.

Róma, szeptember 29.

A *Tribuna* tárgyalva azt a konstantinápolyi jelentést, mely szerint Törökország az ultimátumra adott válaszában tárgyalásokat ajánl, kijelenti, hogy kötelezi magát arra, hogy azoknak tartamára a tripoliszi vilajet katonai szituációját nem változtatja meg. E válasz nyilvánvalólag csak halasztó eszköz, melynek az a célja, hogy egyrészt diplomáciai szempontból időt nyerjenek, másrészt a Tripolisz megszállására alkalmas időt elhúzzák.

Adok, adok . . . !

— Jelenet az Uporból. —

Ma reggel a háborús hírek hatása alatt óriási pánik volt az Uporkávéházban, ahol a tőzsdei előtt szoktak üzleteket kötni.

Első hírnök (berohan): Olaszország megüzente a háborút . . .

Kórus (üvöltve): Adok . . . adok magyar hitelt . . .

Második hírnök: A török szultán két pofont ígért az olasz nagykövetnek . . .

Kórus: Végiünk van . . . adok . . . um Gotteswillen . . .

Harmadik hírnök: Tripolisz előtt nyolczvan pánczélos czirklik . . .

Kórus (a földre veti magát): Krausz Ödipusz, segíts . . .

Negyedik hírnök: A pápa kiment az összes angazsmanjaiból . . .

Kórus: Én is adok . . . Ödipusz Simi, könyörögj értünk . . .

Ötödik hírnök: Az olasz hajók megakadályozták a török hajók kikötését . . .

Kórus (sírva): Nincsenek is török hajók . . . Mi lesz a magyar hitellel?

Hatodik hírnök: A törökök kiitták a tengert és a szárazon nekirentottak az olaszoknak . . .

Kórus (szohogva): A fene egye meg a törökök gusztsúját . . . Adok mindenáron . . .

Hetedik hírnök: Ehrlich G. Gusztáv olaszul tanul . . .

Kórus: Most vége a töröknek . . . (Örjöngve): Adok . . . adok . . . adok . . .

Nyolczadik hírnök: Tiller kiporoltatta a diplomata kaftánt . . .

Kórus (végső megadással): Aus is . . . aus is . . . Isten veled, kedves feleségem . . .

Kilencedik hírnök: Az olaszok bombáznak. Az első golyók . . .

Kórus: A hasunkban vannak . . . (Elhaló hangon): Adok . . . adok . . .

Tizedik hírnök: A török szultán fölvette a hadi papucsait . . .

Kórus (susogva): Adok . . . adok . . . (Meggáznak.)

(A nap kisüt, egy friss, vidám fiatalember lép a kávéházba és harsány hangon egy félbarnát habbal követel.)

Ray.

EGYHÁZAK.

— (Jezsuita-rendház Debreczenben.) Biztosra vehető, hogy Debreczen, a kálvinista Róma kapja meg a harmadik egyetemet. A döntés csak azért nem kerülhetett még nyilvánosságra, mert a tiszántúli református egyházkerület és a kormány között még nincsenek befejezve a tárgyalások, hogy

milyen mértékben domborodják ki Debreczen egyetemének református jellege? Azonban úröm is esőppen a debreczeni kálvinisták örömebe. Állítólag báró *Barkóczy* miniszteri tanácsos a kezdeményező. Tárgyalások indultak meg *Gróh* Ferencz debreczeni nagyrépost-plébánossal, aki — állítólag — már kilátásba helyezte a duszgazdag egyház támogatását egy jezsuita rendház építéséhez.

— (A király adománya egy templomra.) A király az imregi r. kath. hitközségnek a plébániai templom helyreállítására magánpénztárából 200 korona segílyt adományozott.

Gyermekkinzás Amerikában.

Wells H. G. az ismert angol költő és szociológus nemrégiben beutazta Amerikát, hogy e nagy nemzet „akaratirányát“ tanulmányozza s megfigyeléseiről fényesen írott könyvben számol be.

Azok, akik a „határtalan lehetőségek országának“ éppen olyan feltétlen, mint kritikátlan bámulói, nagy haszonnal olvashatják különösen azt a fejezetet, mely a munkások helyzetéről szól. *Wells*, a többek között elmondja, hogyan jutott — véletlenül — az amerikai jólét „pompás homlokzatának“ leggyöngébb pontjához. Azután így folytatja:

Gondoljuk meg! Ebben a leggazdagabb és legnagyobb országban, melyhez fogható a világ fennállása óta nem ismertünk, több mint 1,700.000 tizenötéven alóli gyermek dolgozik mezőn, gyárakban, bányákban, műhelyekben. És *Hunter* Róbert, — kinek „Szegénység“ című könyvét, ha uralkodó lennék, minden jóállású felnőtt amerikaival elolvasztatnék, — azt írja, hogy nem kevesebb, mint 80.000 gyermek, kik között a legtöbb kis leány, dolgozik az ország fonódáiban. A Délvidéken ez idő szerint hatszor annyi gyermeket foglalkoztatnak, mint húsz év előtt.

Az olaszok ugyszólván tervszerűen importálnak gyermekeket. *Watchorn* felügyelő, az ellislandi központi bevándorlási állomáson, közölte velem, hogy nyugtalanítóan nagy a kis „öcsék“ és „hugok“, valamint a „jó barátok“ gyermekeinek száma, kiket olaszok hoznak Amerikába. Sőt magam is jelen voltam, amikor *Watchorn* egy különösen ellenszenves külsejű olaszt faggattam, aki sehogyse tudta igazolni, milyen rokoni kötelek fűzi őt a vele levő, sápaút arczu és zavaros szemű fiúskához.

A leggyöngébb szervezetű öt-hat éves gyermekek hajnalban kelnek fel s úgy, mint a felnőtt gyári munkások, ők is napi munkájukhoz sietnek. A mikor aztán ismét hazatérnek, olyan kimerültek és fáradtak, hogy ruhástól roskadnak az ágyukba, mert még a levelezéshez sincs erejük. Sok gyermek az egész éjszakát átdolgozza, a gépek idegrentó zakatolása közt, a gyapotporral telített egészségtelen levegőben.

Sokáig nem felejttem el — írja *Hunter* — egy hat éves gyermek vonásait, aki a kezét kinyújtotta, hogy egy géprézt rendbehozzon s akinek halvány arca és sovány teste már a tulságos munka következményeit árulta el. Ez a hat éves gyermek napokint tizenkét óra hosszat dolgozott.

Sparro „A gyermekek jalkiáltása“ című könyvéből pedig a pennsylvaniai szegény gyermekek élet örömeiről a következőket olvastam: „Tíz és tizenegy éves gyermekek napi tíz-tizenegy órán át görnyednek a szénvályuk fölé, hogy a szenet a palától és szeméttől kitisztítsák. A levegő fekete a szénportól és a zuzógépek fűlértő zajt okoznak. Olykor egy ilyen gyermek belezuhan a gépbe és iszonyuan megcsontkittatik, vagy a szénvályuba potyban s ott fulad meg.“

Carey I. F. viszont Massachusettsből hoz fel példákat, meztelen kis fiúskákról, szabadnak született amerikaiakról, akik Bordenne, a newyorki milliomosnak dolgoznak. Az a feladatuk, hogy posztot mártogassanak kémiai luggal telt kádakba. A maró folyadék úgy felsebzi kis testüket, hogy belpoklosokhoz hasonlítanak.

Elég a példákból. *Wells*, a segítség lehetőségét vajmi csekélynek mondja, mert minden egyes amerikai állam a munkás törvényhozás tekintetében teljesen független. Ha aztán sikerülne is egy-egy

üdvös törvényt megszavaztatni, a végrehajtása, ugyszólván lehetetlennek mondható, mert az állami felügyeletet semmibe se veszik, nem is igaz gyakorolják.

Illinoisban, a többek közt, nagy felháborodást okozott, hogy gyermekek Chicagó nagy vágóházai-ban bokáig gázolva a vérben tisztogatják a beleket és válogatják a husrészeket. Enek következtében egy olyan törvényt hoztak, amely kimondja, hogy gyermekeket csak tizenhat évtől fölfelé szabad hasonló munkához alkalmazni. Ezt a rendelkezést azonban — úgy beszélnek Chicagóban — vajmi könnyen és egyszerűen lehet kijátszani.

Ez tehát a legelső foka annak a létrának, melynek csucsán a „Fifth Avenue“ lakosai féktelenül pazarolják pénzüket s egy Carnegie gondolkozás nélkül ontja adományai bőségszaruját.

Wells, aki jóllehet szocialista és az angol „Fabian Society“ legfőbb támaszai közé tartozik, de amellet rendkívül nyugodt, szelid és jóindulatu figyelő, az amerikai gyermekmunkások szomorú fejezetét e komor és vigasztalan jóslással végzi: Ezek a dolgozó gyermekek nem tanulhatnak olvasni, pedig nemsokára szavazó polgárok lesznek; nem nőhetnek fel olyan épen, hogy a katonai szolgálatra alkalmasak legyenek, hogy másként, mint a kizsákmányoló aljas és gaz akaratoként váljanak emberekké. Így hát siralmas boszút fognak állni, amennyiben a bűn, gaztettek és a legrosszabb politikai tüzelmek anyagát fogják szolgáltatni. Egymillió hétszázézer gyermek dolgozik ebben az országban, anélkül, hogy nevelést élvezne és nő fel a sötétben, elsatnyulva s veszélyvel fenyegetve Amerika jövőjét.

UJDONSÁGOK.

Őszi ének.

* * *

Ezt a félig okos, félig bolond, néha örült és néha tuljózan várost, Budapestet, ezt a nagy mulatóhelyet ilyenkor kellene egyszer lefesteni, ősszel, amikor a köruton már zörögnek a kopaszodó faágak. Nem a várost, az embereket kellene ilyenkor egy kicsit jobban megnézni, több szeretettel és több megbocsátással, mint máskor. És akkor az embereken keresztül milyen hamar, milyen tisztán, milyen egyszerűen világosodnék meg előttünk minden, amit annyiszor elsírtunk, elgondoltunk, elképzeltünk és soha meg nem értettünk: a város, amelybe szerelmesek vagyunk, a nagy köházak, amelyek közé úgy szeretünk bezárva lenni, az aszfalt, az utca, amelyen úgy szeretünk járni, mázskálni, tévelyegni céltalanul, botorkálni és megrészegedni a város lármájától, élni, élni, belevájni magunkat a városba, a forgatagba, a lármába, nincs egyéb ezúlnk, csak a céltalanság és nincs egyéb, pontosabban körülírható vágyunk, mint ez a meleg, jó, szép, puha élet. A városban született, városban élő embert úgy kapjuk készen az ilyen ősz-eleji napon, soha jobban meg nem érthetjük a magunk ezer szálból összetevődött életét, mint ilyenkor, a hazaszállingózások, az otthonba való visszatérések idején. A lármához, a villanyfényhez, a robozáshoz, a tülekedéshez való nagy ragaszkodásunkat csak ilyenkor becsüljük meg és ilyenkor érezzük igazán, hogy nekünk, az ide születetteknek kell a város, mert meghalunk a város lármás nappalja és édes, züllött éjszakája nélkül.

Mintha egy kicsit jobbak, egy kicsit boldogabbak, egy kicsit elnézőbbek lennénk ilyenkor ősszel. Mintha ilyenkor feltámadna bennünk valami tisztelet és vágyakozás a csöndes budai utcák iránt, szeretjük a magunk városát, nem nevetjük azokat, akik buta rajongással esüngnek ezen a városon, mintha ősszel mi magunk is jobbak lennénk, azzal a titkos érzéssel a szívünkben, hogy most kezdődik az élet, mert nekünk most, ősszel kezdődik az év, mi most indulunk neki az évente megismétlődő életnek.

Hangulat az egész, a megsavanyodott, megcsömörlött városi ember egy pillanatnyi

elérzékenyülése, amely ilyenkor, őszszel a lelkünk felé tódul. Mert voltaképpen romlatlanok vagyunk a mi romlottságunkban, nincs hiszékenyebb, jobbszívű, mindenbe jobban beletörődő ember, mint mi vagyunk, a könnyelműségünk, a züllöttségünk, az éjszaka iránti szeretetünk csak egy kis megnyilvánulása annak a vágyunknak, hogy jó lenne jól élni, gondatlanul szeretni és soha sem meghalni. Ezt ilyenkor érezzük legjobban, amikor az arcunkba esik az első sárga falevél, amely nekünk az év, a szezon, az élet kezdetét jelenti, most ismét nekimegyünk elszánt, nyitott, jó szívűnkkel ennek a városnak, kiszélni, kipróbálni mindent belőle, amit ez a város nekünk adhat, itt hamarabb élünk, nehezebben élünk, mi szegény városi emberek, ilyenkor érezzük ezt, hát legalább jól és szépen éljük le ezt a mi nehéz, lármás, tülekedő városi életünket. A város ilyen embereket csinált belőlünk és mi, ha már ilyenek vagyunk, valami szent szeretettel nézünk arra a városra, amely elrontott, tönkretett, aztán megsimogatott és magához emelt bennünket, mint az anya a maga züllött gyermekét, amelyet olyan nagyon szeret.

Ilyenkor őszszel valami kimondhatatlan szerelemmel bolyongunk bele az életbe, mintha még elkeseredettebbek, még züllöttebbek, még agyonvertettebbek, még jobbakk, szebbek, nemesebbek, okosabbak lennének, mint tavaly őszszel voltunk. És mindezt az a kis őszi szél, egy pár zörgő, kopaszodó bokor, egy pár kigyuló új villanylámpa és a mi kietlen, agyongyötört, képzelődő szívünk teszi.

—lassa.

NAPIREND. Naptár: szombat, szeptember 30. — Róm. kath.: Jeromos. — Prot.: Jeromos. — Görög-orosz: szeptember 17. — Zsófia vt. — Zsidó: Tisri 3. — A nap két reggel 5 óra 57 perczkor, nyugszik délután 5 óra 42 perczkor. — A hold két éjjel 2 óra 26 perczkor, nyugszik este 9 óra 50 perczkor.

A miniszterek nem fogadnak.

A képviselőház ülése délelőtt 10 órakor.

Petőfi-ház (Bajza-utca 21.) Nyitva 10—2-ig. Belépődíj, keddi kivételével, 1 korona. — Háziipari Szövetség kiállítása (Kigyó-tér 1.) Nyitva egész nap. Belépődíj nincsen.

Nyitvalevő múzeumok: Nemzeti Múzeum ásványtára 9—2-ig. — Aquinumi Múzeum 9—4-ig. — Erzsébet Múzeum 9—4-ig. — Iparművészeti Múzeum 9—1 óráig. — Mezőgazdasági Múzeum 10—7-ig. — Néprajzi kiállítás az Iparcsarnokban 3—7-ig. — Ráth Múzeum 10—4-ig. — Széchenyi Múzeum 10—12-ig. — Tanszermúzeum 3—7-ig.

Nyitvalevő könyvtárak: Akadémiai Könyvtár 3—7 óráig. — Egyetemi Könyvtár 9—6-ig. — Fővárosi Könyvtár 9—2-ig. — Iparművészeti Múzeum Könyvtára 9—12-ig. — 6—8-ig. — Kereskedelmi Múzeum Könyvtára 9—2-ig. — Pedagógiai Könyvtár 3—7-ig. — Statisztikai Könyvtár 10—1-ig.

Nyitvalevő képtárak: Őszi kiállítás a Nemzeti Szalonban. Nyitva 9—6-ig. Belépődíj 1 korona. — Italo Brass és Lándori Vilmos kiállítása a Művészeti Szalonban (Krisztof-tér 2.) Nyitva 10—6-ig. Belépődíj 1 korona. — Vészi Margit és Kubinyi Sándor gyűjteményes kiállítása a Könyves Kálmán művészeti szalonjában (Nagymező-utca 37—39.) Nyitva 9—7-ig. Belépődíj 60 fillér. — A Szépművészeti Múzeum grafikai osztálya. Nyitva 10—2-ig.

— **Királyi kézirat a főhercegekhez.** A hivatalos lap mai számában két királyi kézirat jelent meg, amelyben az uralkodó családnak két tagját tünteti ki elismerésével a király. A kéziratok így sorakoznak egymás mellé:

Kedves rokon, **József Ferdinánd Szalvátor** főherceg ur!

Kedvességédnek megelégedésemet fejezem ki. Wienben, 1911. szeptember 20-án.

Ferencz József, s. k.

Kedves rokon, **József** főherceg ur!

Kedvességédnek megelégedésemet fejezem ki. Wienben, 1911. szeptember 20-án.

Ferencz József, s. k.

A kabinetirodában készült kéziratok hallgatnak róla, de azért egészen nyilvánvaló, hogy a két főherceg a felsőmagyarországi hadgyakorlaton vitta ki a legfelsőbb hadur megelégedését.

— **Törökök a Petőfi-szobornál.** A Budapestben időző török diákok ma délelőtt megkoszorúzták Petőfi szobrát. A szobornál **Muktár** bég török főkonzul és **Egyesi Géza** titkár tartottak beszédet.

— **Ezüst érdemkereszt.** A király Nestbichler Ferencz fácskoskerti őrnök, nyugellátása alkalmából, sok évi hű szolgálatai elismerésül, az ezüst érdemkeresztet adományozta.

— **Baleset a trónörökös vasutjával.** Klagenfurti jelentés szerint **Ferencz Ferdinánd** trónörökös és neje, **Hohenberg** hercegnőnek tegnap kellemetlen vasuti kalandja volt. A trónörökös és neje a Déli Vasut gyorsvonatján utaztak, amelyikhez hozzásatolták a szalonkocsijukat. Alig hagyta el azonban a vonat **Wellsberg-Waldbrunn** állomást, a két legutolsó kocsi kisiklott. A vonatot szerencsére gyorsan megállították és így komolyabb baj nem történt. A trónörökös és neje izgatottan szálltak ki a kocsiból és tudakozódtak, hogy mi történt. Kifejté azonban, hogy komolyabb baj nem történt, a vonaton senkisé sem sérült meg, a két kisiklott kocsit gyorsan lekapcsolták és a vonat 20 percznyi késéssel folytatta útját.

— **A csári család Szebasztopolban.** Déloroszsországhban, a Fekete-tenger partján a legvéresebb emlékü hely Szebasztopol, ahol az oroszokkal a trónörökös angol, francia és olasz szövetségesek seregével vívták meg a nagy harcokat. A történelmi helyen most Miklós csár is megfordult, három lánya kíséretében megtekintette a szebasztopoli erődnök a krími háborúból megmaradt hatalmas védelmi vonalát. A Standard-yacht-on adott reggeli után az odesszai ifjúsági tengerészcsapat regattát rendezett. A csárné és a nagyhercegnők osztották ki a díjakat.

— **Elintéztett afférek.** Lapunk mai számában jelentettük, hogy a képviselőház tegnapi ülésén **Eitner** Zsigmond országgyűlési képviselőnek egy közbeszólása miatt lovagias ügye támadt báró **Lévay** Lajossal. A segédek még tegnap délután kardpárbajban állapodtak meg, amelyet ma reggel kilenc órakor vívtak meg a felek a Fodor-féle vívóteremben. Elsőnek báró **Lévay** Lajos érkezett meg a segédeivel, báró **Solymossy** Ödönnel és báró **Podmaniczky** Endrével. Kíséretükben volt dr. **Herzog Géza** orvos. Majd nemsokára megérkezett **Eitner** két segédjé, dr. **Polónyi** Dezső és **Lovász** Márton dr. **Boross** Ernő orrossal. Utolsónak érkezett **Eitner** Zsigmond. Miután a békítés nem sikerült, dr. **Polónyi** Dezső párbajt vezető segéd megadta a jelt a mérkőzésre. Kétszer csaptak össze a felek, de egyikük sem sebesült meg, mert bár több éles vágás történt, valamennyi csupán a bandázst érte. A harmadik összecsapásnál báró **Lévay** Lajos a bal arcán jelentéktelen karczolatot kapott, mire a segédek a viaskodást beszüntették. A felek kibékültek és mind a ketten megjelentek a képviselőházban. — Az ág. hitv. ev. egyházkerület kassai gyűlése alkalmából banquet volt, melyen **Sziklay** Ede főispán és **Hammersberg** László országgyűlési képviselő között összeszólalkozás történt. Ma azt jelentik Kassáról, hogy **Hammersberg** László **Meskö** László és **Hevessy** Bertalan utján magyarázatot kért a főispántól, aki báró **Hámos** Antalt és **Szentiványi** Józsefet nevezte meg segédeikül. A segédek még az est folyamán összeültek és az affért békésen intézték el.

— **Anarchista-merénylet egy francia ezredes ellen.** A francziák híres idegenlégiónjának szenzációja van. Jaidából (Dél-Algír) érkező jelentés szerint **Passarel** ezredes, az idegen légió második ezredének parancsnoka, majdnem áldozata lett egy **gyilkos merényletnek**, amelyet egy **Dameine** néven szereplő spanyol légionista követett el ellene. A légionista egy sarkon leeskedett az ezredesre és amikor az elhaladt mellette, hátulról rávetette magát és **törrel többször beleeszt a hátába és nyakába**. Az ezredes, aki hatalmas erejű ember, végre is lerázta magáról az orgyilkost és kardot rántva támadt rá, de az megszökött. Sikerült azonban elfogni és kihallgatása alkalmával azt vallotta, hogy ő **anarchista és antimilitarista és így csak lelkiismereti hőtelességét teljesíti, amikor az ezredet megakartá szabadítani a hőhérjából**. Később megállapították, hogy a merénylő igazi neve **Riornal** és veszedelmes **anarchista**, aki összeaknált szőtt **Alfonz** király ellen, de letartóztatták és a montjuichi fegyházba zárták, ahonnan azonban megszökött és álneven lépett be az idegen légióba.

— **Felborult automobil.** Erdélyi Géza 386. sz. automobilja, amelyet **Lindner** József soffőr vezetett, a külső Kerepesi-ut 17. számú ház előtt nekiment egy kőnek és felborult. Az automobil összetört és a soffőr életveszélyes sérüléssel került a Rókus-kórházba.

— **Orvosi körökből.** Dr. **Arányi** Zsigmond kir. tanácsos, a Liget-szanatórium főorvosa, Herkulesfürdőről visszaérkezett és itteni orvosi működését megkezdte.

— **Balogh államtitkár Kolozsváron.** Kolozsvárról jelentik: Dr. **Balogh** Jenő közoktatásügyi államtitkár ma délelőtt megsejmelte a központi egyetemi intézetet, majd az új egyetemi könyvtárban időzött hosszabb ideig, végül megsejmelte az építendő általános kórtani, gyógyszer-tani és Pasteur-intézetekre alkalmas telkeket. Az államtitkár a déli gyorsvonattal visszautazott Budapestre. A pályaudvarra Esterházy főispán és az egyetem tanácsa kísérte ki az államtitkárt.

— **Egy ügyvéd tragikus halála.** Dr. **Riedl** Vilmos budapesti ügyvédnek a Reviczky-tér 1. szám alatt van az irodája és a lakása. Ma reggel az irodaszemélyzet hiába várta **Riedl** még tíz óra felé se jelentkezett. A késedelem gyanus volt az irodavezető előtt, benyitott az ügyvéd hálószobájába és az egyik karosszékekben ott találta az ügyvédet — holtan. A hirtelen halálról értesítették a rendőrséget, bizottság ment ki az ügyvéd lakására s a rendőr-orvos azonnal megállapította, hogy **Riedl** még az éjszaka folyamán vérhányás ölte meg.

— **A kolera.** A mai napon sem a fővárosban, sem Ujpesten nem történt újabb koleramegbetegedés. Fiuméből táviratozzák, hogy **Dragában** máj négy nap óta nem történt újabb koleramegbetegedés, úgy hogy a közöset teljesen kolera mentesnek nyilvánították. Valamennyi elküldött egyént elbocsátottak. Terzattón azonban még néhányan vesztegár alatt állnak. A dragai munkásoknak most már megengedték a hatóságok, hogy **Fiumében** dolgozhassanak. A dohánygyári munkások is mind munkába állottak már. A „Spiridione“ és „Buenos Ayres II.“ nevű vitorlásokat, melyeken bacillusz hordozók voltak és ezért **Martinschizán** vesztegár alatt állottak, valamint a „Fiorello“ és „Mária“ vitorlásokat is, melyek hasonlóképpen **Martinschizán** voltak kénytelenek vesztegelni, ma a vesztegár alól elbocsátották, úgy hogy ma már szabadon halászhattak.

Temesvárról jelentik: Az Al-Duna vidékén a héten eddig négy kolera megbetegedést és két halálesetet konstataáltak. Ezek közül négy megbetegedés és egy haláleset Orsován fordult elő. A megbetegedések mind egy ugyanazon házban lakóknál történtek. Az Orsovával szomszédos **Dubova** községben is fordult elő egy kolera folytán bekövetkezett haláleset. Dr. **Leitner** megyei főorvos **Blum** Ödön egészségügyi felügyelővel ma Orsvára érkezett és megtette a szükséges óvintézkedéseket. Az **Ada-Kaleh** szigetén eddig szolgálatot teljesítő 29 gyalogezredbeli kirendeltséget ma váltotta fel a 61. gyalogezred kirendeltsége. Tekintettel az orsovai kolera megbetegedésekre, a felváltott katonákat négy napos vesztegár alá helyezték. Orsován ma az áruforgalmat beszüntették.

Törökbecséről jelentik: Itt tegnap két új koleraeset fordult elő. **Martínov** Arónia 25 éves nanzámos és **Sonka** Julis 6 éves kislány betegedtek meg és 28-áról 29-ére virradó éjjel meghaltak. Távirati jelentésre **Torontál** vármegye alispánja **Törökbecsén** nyomban az összes iskolákat bezáratta és a vasárnapra eső országos vásárát betiltotta.

Bukarestből jelentik: A legutóbbi kolera-buletin így szól: **Brailában** még négy kolera-beteg van kórházi kezelés alatt. **Ghacetben** (**Braila** mellett) egy új esetet konstataáltak. Az illető egy **Izmaílból** érkezett orosz, akit mint bacillushordót izoláltak.

— **Drágítják a cukorsüteményt.** A pékek sztrájkjának befejezését újabb drágulási mozgalom követi. A cukrászok elhatározták, hogy a sütemények árát 2—4 fillérrel fogják felemelni. A cukrászok nem ipartestületi ülésen határozták el a sütemény árának emelését. Külön bizottság tart üléseket **Stück** **Ferencz** elnökelete alatt a **Saskör** helyiségében és ez a bizottság, midőn elvben elhatározta az áremelést, egyben kimondta, hogy az emelés nem kötelező az ipartestület tagjaira. De minden cukrász örömmel megragadja az alkalmat, hogy a cukorsüteményekkel segítse lehuzni a fogyasztóközönségnek azt a bőrét, amit még a háziur, a pék és a mézszáros meghagyott.

— **Agyonütötte az áram.** Nyitráról jelentik: A **gálóczi** telefonhálózat javítási munkálatiról egy húzal rácsott **Izsák** János munkásra. A 3000 volt erősségű áram ütése következtében **Izsák** izonyu kínok között meghalt. A beállott áramvezetés folytán a **gálóczi** távirda és telefon működésében pár óra hosszat tartó zavar állott be.

— **A pöstyéni temetőgyalázók.** Jeleztük, hogy a pöstyéni zsidó temetőben tegnap ismeretlen tettesek nagy vandalizmust követtek el. Mint **Pöstyénből** jelentik, a csendőrség a tetteseket ma hat fű személyében kinyomozta, kik valamennyien a pöstyéni katolikus népiskola növendékei.

— **Öngyilkos gimnazista.** Singer-Szaboles Vilmos VIII. gimnaziumi magántanuló, Singer Sándornak, a Singer és Wolfner cég főnökének fia ma délután öngyilkossági szándékából mellbe lötte magát. Szaboles Vilmos könnyelmű életet élt s éjszakáit zenészkávéházak leánytársaságában töltötte el. — Egy Németh Böske nevű nőbe volt szerelmes, aki inkább szeretett egy ligeti hintást, mint a fiatal gazdag ifjút. — Ma délután hat órakor Szaboles Vilmos otthon szüleinek Eötvös-utca 7. sz. lakásán mellbelötte magát. A dörrénés zajára besiettek a házbeliék s ott találták a tizennyolcz éves fiút a szőnyegen, melléből patakzott a vér. Értésítették a fiu apját, akinek rendelkezésére a sebesültet a Pajor-szamatóriumba szállították. Állapota nem életveszélyes és ha komplikációk nem lépnek fel, felgyógyul.

— **Leleplezett tolvaj család.** Tegnap délután a detektívek a Telegi-téren tettenérték úv. Weiss Mártonné, Rosner Jozefin 42 éves piaci árusnőt, amikor temérdek órát és ánczot akart eladni a zsidárusoknak. Megkérdezték, hogy hol szerezte az ékszert, mire Weissné kitérő választ adott. A detektíveknek gyanus volt az asszony, nyomozni kezdtek és megállapították, hogy a fia, Weiss Péla 19 éves kereskedősegéd a Párisi Nagy Aruházban van alkalmazva és onnan lopkodta az órákat és lánczokat. Weissné Aréna-ut 7. számú lakásán egész halom lopott holmit taftak. Weiss Bélát lopás, Weiss Mártonnét pedig orgazdaság miatt a rendőrség letartóztatta.

— **A hajófüttő merénylete.** Guzványi György hajófüttő és Horvát Klára régebb idő óta közös háztartásban éltek a „Géza“ nevű gözösön. Gyermekeik is voltak, de Guzványi az utóbbi időben ivásra adta magát. Napról-napra részegen botrányokat csapott a hajón, verte a kedvesét, végül is Hartmayer László hajóskapitány meguntta a folytonos botrányt és Guzványit kitiltotta a hajóról. A részeges füttő boszura határozta magát, tegnapelőtt késel és revolverrel felfegyverkezett, csónakon a hajóra evezett és be akart törni a hajóskapitány kabinjába, hogy a kapitányt meggyilkolja. A hajón levő matrózok azonban észrevették és Guzványit elfogták. Átadták a rendőrségnek, amely letartóztatta. Kiderül, hogy Guzványit a pécsi rendőrség is nyomozza gabonalopás miatt.

— **A trencséntepliczi őszi fürdőszalon.** Trencsénteplicz gyógyfürdőn az előrehaladott idény dacára, még mindig élénk a fürdőélet. Kedden, f. hó 26-án ünnepltek a tizezredik fürdővendéget, amely alkalommal ünnepi díszelődés volt a kitünően felszerelt Olympia mozgószínházban. Ezt az új Teplicz Nagyszálló éttermeiben tartott, vacsorával egybekötött kedélyes társas-estély követte. Az est folyamán Oszvold Károly fürdőigazgató üdvözölte a tizezredik fürdővendéget egy porosz tizezredes nejt, Zietlow Konrádnét Brombergből, ki férjével együtt több heti kurára érkezett oda. A fürdőigazgató szép virágadományval kedveskedett ünneplő vendégének. Trencsénteplicznek 1909-ben 7000 vendége volt, 1910-ben már a 8000-et érte el, míg 1911-ben a 10.000-et is meghaladja a vendégek száma s ezen szám a céltudatos és ügyes vezetés folytán hihetőleg évről-évre még szaporodni fog — annál is inkább — mert most már egész éven át nyitva van a fürdőhely s így a gyógyulást kereső közönség még a téli hónapokban is felkeresheti Trencséntepliczet. Magyarországnak ezt a szépfékvésű, rádiumos kenes hőforrásairól híres fürdőhelyét.

— **Az amerikai magyar hadnagy.** Az amerikai magyar lapok egy kivánczorolt fiatalember érdekes karrierjéről emlékeznek meg. Heinrich Arnold gépészmérnök három évvel ezelőtt vándorolt ki Amerikába Sopronból, ahol éveken át volt alkalmazva az egyik gépgyárban. Heinrich besoroztatta magát az Egyesült-Államok szövetségi hadseregébe, ahol három esztendeig szolgált a tisztjei legteljesebb megelégedésére. Három évi szolgálat után elbocsájtását kérte, polgárjogot nyert és egy főlévi szorgalmas tanulás után kitünő eredménnyel tette le a tisztí vizsgát. Az Egyesült-Államok hivatalos katonai lapja a napokban közölte, hogy Taft elnök a parti tüzérséghez kinevezte Heinrichet hadnaggyá. Heinrich hadnagy, akit Fort Monroe helyezett át, az egyetlen magyar származású tiszt az Egyesült-Államok hadseregében. Leutnant Heinrich 29 éves, nagytehetségű ambiciózus ember és nagy jövő vár rá az amerikai hadseregben.

— **Villamos és fuvaroskocsi.** Ma délelőtt a Hermina-ut és Borostyán-utca sarkán a közúti villamosvasut társaság 622. sz. kocsija összeütközött Petrovits Ferencz fuvaros kétfogatu kocsijával. Az összeütközés következtében Petrovits, aki hetvennégy éves, leesett a bakról és életveszélyes sérüléseket szenvedett. A Bethesda-kórházba vitték.

— **Balesetek a rákosi repülőtéren.** A rákosi repülőtéren, ahol napnap után mozgalmas az élet, tegnap két baleset is történt. Az egyik baleset Kvasz Andrászt érte, Reiler Béla mérnök repülőgépén repült fel s már háromszor átröpült a teret, amikor tíz méter magasságban hirtelen elállt a motor és a gép villámgyorsan a földre zuhant. Mindenki azt hitte, hogy Kvasz Andrásnak vége van. A gép roncsosá zuzódott, a pilóta azonban nem sebesült meg. Apró horzsolásokon kívül semmi baja sem történt. Aüg egy negyedórával utóbb újabb baleset történt. Takács József, az asztalos-aviatikus és Dobos, egy fiatal, kezdő aviatikus guriópróbákat tartottak. Az egyik fordulónál a két gép szembe találkozott. Arra már nem volt idő, hogy kitérjenek egymásnak és irtózatoss erővel egymásnak szaladtak. Mind a két gép összelört, de különös véletlen folytán egyik pilótának se történt semmi baja.

— **Halálos szerelme.** Szilágyi Juczi artistanő halálosan szerelmes volt Dezsőfi László levü kollégájába, akivel együtt jártak külföldön. A nyáron visszajöttek Budapestre és itt felbomlott a viszony. Szilágyi Juczi pedig vidéki kabarétársulatokkal vándorolt. Legutóbb Baján szerepelt, ahonnan négy nap előtt jött vissza Budapestre és itt a Tisza-szállóban bérelt szobát. Fekete Etel nevü kollégájával lakott együtt és a legnagyobb nélkülözések között élt. A két barátó ma hajnali öt órakor lefeküdt. Szilágyi Juczi czeruzát kért és mielőtt barátóje elaludt volna, azt mondta neki:

— Ha valami baj történne, a Laczi a Nagymező-utca 25. szám alatt lakik.

Fekete Etel elaludt és Szilágyi Juczi levelet írt. Egyetlen levelet, amelyben elbucszuk volt partnerétől. Azután elővette revolverét és háromszor a mellébe lött. A mentők a szerencsétlen leányt a Rókus-kórházba szállították. Állapota igen súlyos.

— **Lábakelt a füzes erdőnek.** Magyarországon még némely nap történnek csodák. Csurogról azt jelentik, hogy lábakelt egy füzes-erdőnek. A titeli rötkezőbizottság három bizalmi embere eladta lábón a tiszaparti füzes-erdőt, ráadásul a pénzt is elsiikkasztották. A nevezetes esetben Pavleics szolgabíró vezeti a nyomozást. A lábakelt füzes-erdő ügyében eddig 400 embert hallgattak ki. A kár több mint tízezer korona. Magyarországon történnek még csodák, a nyomozás egyébként még folyik.

— **Az áruló büntetőparancs.** Tegnap este a Felsőerdősor-utczában egy suhanoz megtámadta özvegy Rosenfeld Zsigmondné magánzónót s a kezében lévő ridikült, amelyben néhány korona volt, kitépte és futásnak eredt. Az utonállót a közönség üldözni kezdte, ez azonban a sötétben elmenekült. Futás közben egy papíriap esett ki a menekülő zsebéből. Büntetőparancs volt Nyulas Mihály névre kiállitva. Rendőrségen büntették meg hat koronára. A rablónak ez volt az árulója s a rendőrség ezen az alapon hamarosan kinyomozta Munkácsy-utca 35. számú lakásán és letartóztatta.

— **Beszéltő újságok.** Ahoz, hogy valaki el tudjon olvasni egy kínai könyvet, legalább háromezer különböző írásjel ismerete szükséges és így az olyan kínai embert, aki tud írni és olvasni, joggal lehet tekinteni nagyműveltségű embernek. Így érthető az is, hogy a „King Pao“-t és a többi nagy kínai lapot csak a műveltek olvashatják. A nagy többség számára, amely nem tud olvasni, Pekingben és más nagy kínai városokban olvasótermek vannak, amelyekben az újságokat a hallgatóságának felolvassák és a tartalmát magyarázzák. Ezek a kínai termek az evangéliumi imatermekre emlékeztetnek és mint a kínai újságírás történelméből ismeretes, az ötletet a misszionáriusok eljárásából merítették a kínai újságfelolvasók. Kínában a beszéltő újság meglehetősen régi intézmény és valószínű, hogy az Európa több városában működő telefon-hirmondók e kínai példa alapján keletkeztek. Bellamynak az álmát, a telefonált újságot, Budapest valósította meg először. A budapesti „Telefon Hirmondó“ több, mint háromszáz kilométer hosszú drótvezeték útján, körülbelül 15.000 előfizetővel közli reggel nyolcz órától késő estig a legkülönbözőbb híreket, társadalmi eseményeket és politikai újságokat. Hasonlóan nagyobb szabású telefonált újság ezenkívül Európában még csak Rómában van, amit csak nemrég rendeztek be a budapestinek mintájára.

— **Egy női diplomata.** A nőkben, ha áltatásról van szó, nagy a diplomata érzék. Szinte születési diplomataik, de a diplomata szolgálatba ténylegesen csak most lépett az első nő, névszerint Luisi Klara, tild kisasszony, a jogi tudományok doktora. Persze Amerikában törhették meg ezt a jeget is. Luisi kisasszonyt ugyanis, miután tanulmányait sikerrel elvégezte, az uruguayi köztársaság elnöke a brüsszeli követséghez attasévé nevezte ki. A diplomata kisasszony már el is utazott, hogy új állását elfoglalja.

— **Betörő ügyvédjelölt.** A szolnoki ügyészségben szenzációs vallomástételre jelentkezett ma Janó Sándor kisújszállási ügyvédjelölt. A kisújszállási népbankba a köznapokban betörték és háromszáz koronát elrabolt az ismeretlen leány. Ma Janó Sándor ügyvédjelölt azt vallotta, hogy a betörést ő követte el. Mint a népbank ügyésznök Deák Sándor ügyvédnek a segédje fellépés nélkül fordulhatott meg a bankban, egészen észrevétlenül követhette el a betörést. A beismert vallo más után letartóztatták.

— **Villamos baleset.** Radaesányi Márton huszonkét éves napszamos a Váci-uton leugrott egy ujjesti villamosvasuti kocsirol. Súlyos sérüléseket szenvedett. A Bethesda-kórházba vitték.

— **Kettős gázrobbanás.** Ma reggel a József-körút 18. számú ház földszintjén lévő két üzletben gázrobbanás történt. Barmantyú Miklós fodrász és Harsa János cipészüzletét, mikor kinyitották és gyufát gyújtottak, nagy robbanás következett, amittől az üzletben lévő áruk meggyuladtak. A robbanás valószínűleg úgy történt, hogy a két üzletben nyitva felejtették a légszeszesapot. Az egész éjszaka ezen kiszivárgott gázzal robbant fel a gyufa lángjától.

— **Elgázolás.** Ma reggel a Rákóczi-téren Szontagh Ignác fuvaros kétfogatu kocsiával elgázolta Sári Mihályné 57 éves napszamosnót. A Rókus-kórházba vitték. — Ma délelőtt a Szondy-utca és Sziv-utca sarkán Nagy István fuvaros kétfogatu teherkocsijával elgázolta Csinege István kifizető 4 és fél éves Tamás nevü fiát, aki a kerekek alatt meghalt. A törvényszéki orvostani intézetbe vitték. A kocsi a kerületi kapitányságon őrizet alá helyezték.

— **A házitolvaj.** A rendőrség ma letartóztatta Tanula Julianna negyvennégy éves szakácsnót. Ez rovtomtultu cseléd, aki mindenütt, ahol szolgált, lopott. Legutóbb Preisch Károly magyar államvasuti felügyelőnél a Liphay-utca 9. szám alatt szolgált és onnan ezer koronát érő ékszert lopott el.

— **Életuntak.** Csuthy Julia husz éves cseléd Ujpesten a Károly-utca 11. szám alatti lakásán lugkóoldatot ivott. A gróf Károlyi-kórházba vitték. — Halász Imre műlakatos a Gizella-tér 2. számú házában magára lött. A golyó azonban megakadt a kabátjában lévő tárczában s így a műlakatos nem sebesült meg.

— **Halálozás.** Moor Péter ny. cs. és kir. tábori lelkész, budafoki ref. lelkész 52 éves korában elhunyt Budafokon.

Benedekfalvi Detrich Dániel földbirtokos, Lipóvármegye nyug. árvaszéki elnöke, a gazdasági egylet elnöke, a benedekfalvi állami iskola iskolaszéki elnöke életének 75-ik évében rövid szenvedés után elhunyt Lipó-Benedekfalván.

Fürész Pál, rendőrtisztviselő, Szatmáron meghalt.

Kerekes Flórián, földbirtokos, 31 éves korában Hódmezővásárhelyen meghalt.

Mosonyi Veres Sándor földbirtokos Magyar-Bagón meghalt.

Dr. Michel Gyula, a kir. egyetemi klinika igazgató-orvosa ma éjjel meghalt Berlinben.

x Stolypin miniszterelnök temetéséről készült eredeti helyszíni mozgóképnyelvével ma érkezett meg s úgy ma, mint a következő napokon, műsoron kívüli számként kerül bemutatásra az Apólo-Színházban.

x Bob hashajtó a legkellemebb, 10 fillér.

x Czim- és reklámtáblákat, nemesi czimereket készít Harsányi László, Budapest, VII., Hungária-körút 155. Telefon 170-12.

x Royal-Orfeum, Budapest, Erzsébet-körút 31. sz. Színházi és varieté műsor. Kezdeté 8 órakor.

x Fodor-féle vívóterem a Koronaherezeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobb felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.

x Kelti J. orvosi műszer- és sérvkötő-gyára (Budapest, IV., Koronaherezeg-utca 17.) a legjobb hírnévre örvendő cég hazánkban, amelynek szabadalmazott sérvkötői teljes bizalmat érdemelnek.

x Divatos férfiruhát, vagy felöltöt rendeljen. László Sándor férfiszabónál (Budapest, Erzsébet-körút 1. I. emelet), ahol 30 koronáért készít mérték után finom férfiruhát vagy felöltöt finom kivitelben kapnat. Vidékre mintákat kívánatra bérmentve küld.

x 3720 koronáért a világ körül. November 18-án indul Nápolyból a Hamburg-Amerika Line fényesen berendezett 17.000 tonnás Cleveland luxusgőzöse 4 hónapra terjedő világkörül útjára. Utirány: Nápoly — Portsaid — Bombay — Colombo — Singapóre — Batavia — Honkong — Nagasaki — Jokohama — Honolulu — Sanfrancisco — New-York — Hamburg. Részvételi díj teljes előtérrel és a szárazföldi kirándulások összköltségeivel 3720 korona. Díjmentes felvilágosítással és prospektussal szolgál, valamint előjegyzéseket elfogad a Világjárás menetjegyiroda, V., Fürdő-utca 1. (bejárás a Dorottya-utca felől.) Telefon 152-52.

x Nászajándékok a „Párisi Nagy Áruházban”
Andrássy-ut 39., Rákóczi-ut 38., Kossuth Lajos-utca 6.

x Bemutató a Royal-Orfeumban. A Royal-Orfeumban pénteken este volt a bemutatása *A két róka* című eredeti operettnek, amelynek szövegét Mérey Adolf, verseit és zenéjét a legnépszerűbb budapesti zeneszerző, Zerkovits Béla írta. A bemutatón a Royal-Orfeum nézőtere zsufoságig megtelt a legelőkelőbb közönséggel, amely alig tudott betelni Zerkovits pompás nótáival és a szövegtől kedves tréfáival. A kis operett, mely a múlt század ötvenes éveiben játszik, pazar kiállításban és kitűnő előadásban hozza színre a Royal-Orfeum. A szünni nem akaró tapsokban Zerkovitszel — Szalontay Ferike, Mezey Lónka, Doktor János, Viola Giza, Máthé és Deszöffy osztottak.

REPÜLÉS ÉS LÉGHAJÓZÁS

Magyar aviatikusok az osztrák repülőversenyen. Bécsúj helyi jelentés szerint az ott rendezendő osztrák aviatikus héten a magyar aviatikusok közül Székely Mihály és gróf Teleki Tibor is részt vesznek.

A láthatatlan léghajó. Báró Roenne Ádám, londoni aviatikus csodás kiállítású léghajó-fáimányára kért szabadalmat. Nagyjelentőségű hír ez az aviatikában, mert a báró Roenne találománya ezer méter távolságból teljesen láthatatlan. A léghajó burka chrominiumból készült, amely oiyannyira csillogó felületet alkot, hogy csaknem magában foglalja a tükör összes sajátosságait. Miután ez a fényes, tükröződő felület teljesen visszadja a környező atmoszféra tónusait, beleolvad környezetébe s ez által láthatatlanná válik. Annak az elkerülése céljából, hogy a léghajó kosarának a feneké visszaturkózza a föld-felületének az atmoszfétától elütő színeit, a léghajón egészen különös fedőszervezetet alkalmaznak, amely a kosár egész fenekét bevonva tartja s így mindenféle alkalmatlan tükröződést megsemmisít. Báró Roenne, mint ugyancsak Londonból jelentik, nem elégszik meg azzal a ténnyel, hogy gépe láthatatlan legyen, most olyan irányban végez kísérleteket, hogy a motorberregést is kiküszöbölje, úgy hogy léghajóját ne csak látni, de hallani sem lehessen. Ha ez sikerül, akkor báró Roenne hatalmas kincsével gazdagította az angol hadi aeronautika arzenálját, amelynek hatalmas jelentőségét talán már a legközelebbi háború is igazolni fogja.

Chavez, a levegő hőse. Most egy éve, hogy Geo Chavez átrepülte az Alpokat és diadalmos repülése után az olasz földön lezuhant. A zuhanás halálos volt. Chavez barátai és tisztelői emlékoszloppal jelölték meg Domodosszolánai azt a helyet, ahol a bátor aviatikus lezuhant. Mitónói jelentés szerint most a milánói aero-klub Chavez halála évfordulóján pompás koszorút helyezett el Chavez emlékoszlopán. A koszorú széles szalagján a felirat áll: „A levegő hőseinek emlékeztére.”

Egy új mártír. Johannisthalból (Berlin mellett) jelentik: Engelhard kapitány, aki részt vesz a berlini repülőhéten, röviddel felszállása után lezuhant és meghalt.

Engelhardt kapitánnyal együtt utasa Sedlmayr 19 éves göthai lakos is lezuhant. A készülék propellertörés következtében mintegy 30 méter magasból zuhant le. A kapitány a motor alá került és hulláját borzalmasan megcsontkítva találták meg. Sedlmayr, aki különböző zuzódásokat és koponyatörést szenvedett, talán megmenekül. Mára beszűntették a repüléseket.

A királyi törvényszéki hites vegyész véleménye a Fayence szappanról:



KIR. TÖRV. HITES VEGYÉSZ

A Fayence szappan kémiai vizsgálata alapján megállapítottam, hogy az **lugmentes, s a legkiválóbb kozmetikai szappan.**

Dr. FARAGO ANDOR
kir. törvényszéki hites vegyész.

Grand Fayence-szappan K 1.50
Grand Fayence-crème . K 3.—

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Édes a bűn.

(Lavedán 4 felvonásos színműve. Fordította Adorján Andor. Bemutató a Nemzeti Színházban.)

Valamikor a francziák irányt adtak és domináltak a világ színpadain azzal, hogy a morál dolgában nem voltak nagyon kényesek. Lehet állítani, hogy bizonyos mértékben az erkölstelenségeikkel hódítottak. Az ő immoralitásukban volt valami, amit nem nevezhetünk másképp, mint végtelenül grációzusnak és bájosnak. Akármilyen vakmerőséggel kalandoztak is el a pikantiériák birodalmában, tudták azt fűszerezni elmésséggel és leleménnyel. Szinte hitté vált az irodalomban, hogy vakmerő színpadi pikantiériákra másnak nem is szabad vállalkoznia, mint francziának.

Mennyire megváltozott idők során a helyzet! Ha azelőtt erkölstelenségekkel hódítottak, most nem tudnak győzni, még kevésbé hódítani erkölcsiességekkel. Vagy nem illik francia írónak a bűnbánó szerep, vagy nem érzik otthon magukat, amikor erkölcsiüket prédikálnak. Tárgyaikban, alakjaikban, meseszövevényükben idomtalanok, nehézkesek, lelemény és grációztatás nélkül valók. Hasonlók a paphoz, akiről tudják, hogy bőjt idején is húst eszik, bort iszik és aki mégis a szószékéről tartózkodást hirdet. Ki az, aki az ilyen prédikátor szavainak hisz?

Itt van Lavedán, a legjelesebb francziák egyike. A most élő francia színműírók közt kétség-telenül a legtartalmasabb és legmélyebb. A magyar publikum is előnyösen ismeri s „Édes a bűn” című színművét azonkívül meglehetősen jó hírnév előzte meg. S ime: sem tárgya nem tudott a szó igazi értelmében igazi érdeklődést kelteni, sem meséje nem tudott senkit valóban lebilincselni. De, ami ennél is rosszabb, az erkölcsi fundamentum, melyre színművét felépítette, olyan, hogy a gondolkodó néző nem a fejével bólint, hanem vállat von. Mintha csak azt mondanók: jó, jó! Tudjuk már: az erkölcs. Hát azután! Ha ilyen az erkölcs, akkor azt követni lehet, de négy végtelen felvonáson át mindig ugyanazt hallani, mégis sok. A templomi prédikáció is fásulttá teszi a hívőt, akármilyen hívő is, ha folyton ugyanazt ismételtetik neki. Színházban pedig a szerzőnek csempész-munkát kell végeznie, amikor erkölcsiét prédikál, ha nem akarja, hogy terhünkre legyen. A francia író pedig majdnem mindig gyanus, amikor erkölcsiüket prédikál.

Lavedán ezúttal a házassági erkölcsiét választotta témának. Kissé furcsán választotta meg ehez a meséjét is (noha voltaképpen alig lehet szó meséről) és az alakjait is. Ez a furcsaság az egyetlen érdekes, talán mert a leghuzagabb az egész darabban.

Egy író mutat be, aki trágár könyveket ír. Csunya momentum s némiképpen visszataszító is, hogy ezeket a könyveket az édes anyja korigálja. És akkora trágárságok vannak írásaiban, hogy anyja, aki istenhívő, a templomban gyertyát gyújt, kérve istent, hogy bocsássa meg fiának a hetedik fejezetet, mely nagyszerű és felháborító.

Ez a félig-meddig pornografikus író fogja képviselni himnuszról az erkölcsiét a házasságban. Nem gyanus-e kissé már előre is ez a házassági morál-prédikáció? Hát még ha figyelembe vesszük a nőt, akinek udvarol s akit aztán feleségül is vesz. Ez a nő aféle demis vierge, vagy félkótt. Némtelen leveleket ír az írónak, amelyek tele vannak merész és undok trágárságokkal. Kez a nő a nőnemű házassági morálnak képviselője a darabban.

Mert ime, az író azért ír fél vagy egész pornográfiát, mert a publikum izlését és az uralkodó irányt akarja szolgálni s másképpen nem érvényesülhet; de lelkében imádja a morált s vágyódik a tisztaság után. A nő pedig azért ír trágár tartalmu névtelen leveleket az írónak, mert azt hiszi, hogy így hódíthatja meg legbiztosabban. De lényegben a nő is undorodik a frivolságtól s imádja a tisztaságot.

Igy kerülnek szépen össze házastársak gya-

nánt. Nem közönséges házassági frigyet ígérnek egymásnak, hanem hihetetlenül fűszerezett gyönyöröket, amelyekből lényegben és titokban mindketten irtóznak.

A csömör természetesen hamar bekövetkezik s mindketten belátják, hogy így tovább nem élhetnek együtt. Czalta mindegyik külön önmagát és csalták egymást talán anélkül, hogy tudtak volna a csalásról. A házasság fűszeres volta mindegyik fél természetével ellenkezik. Meg kellett undorodniok egymástól.

El is válnának szép rendjén, amint hogy a lehetetlen házasságok rendszerint válással is végződnek. De mikor a negyedik felvonás vége felé kétségbeeséssel lassúsággal elérkeznek a válásig, előáll deus ex machina módjára az udvarló, aki a meycskébe halálosan szerelmes és felvilágosítja a válni akarókat. Ő nyitja ki szemöket, bebizonyítja, hogy hisz szeretik egymást; boruljanak egymás nyakába. S a hitvestársak megteszik ezt megfelelő gyönyörökkel kíséretében nagy ámulatunkra és főképen azért, mert a darabot végrehaláhára be kellett fejezni. Nem tudjuk, nincs is rá illuzió, hogy a frivolan kezdett házasság ettől fogva tisztább, vagy világosabban szólva erkölcsiessébb lesz-e, vagy sem?

Mi nem hiszünk sem a férjnek, sem a feleségnek erkölcsiességében, de legkevésbé hiszünk az udvarlóban, aki folyton leleskedik a nőre, mint vágyainak prédájára csak azért, hogy akkor mondjon le róla, amikor a moment supreme bekövetkezik.

És még két dologban nem hiszünk: abban, hogy ez a házasság további tartamában erkölcsi lesz és abban, hogy a szerző valóban az erkölcsi imádása vezérelte. Bizar dolgot akart írni s erkölcsiellenes motívumokkal akarta megmutatni az erkölcsihez vezető ösvényt. Mintha csak azt akarta volna bebizonyítani, hogy addig igazán erényes nem lehet senki, amíg egy-két apró gyilkosságot el nem követett. Meg kell izelni előbb a bűnt, hogy az erkölcsi megismerjük és megszeressük. Az ilyen erkölcsiüket szépen megköszönjük, de nem kerünk belőle.

Hát még a darab szerkezete! Nincs az a német böbeszédű író, aki szélesebb medret ásna a darabjának, mint Lavedán. Több fölösleges szó van ebben a darabban, mint szükséges. A darab legálább a felének a kihagyásával kerekesebb és élvezhetőbb volna, mint így. A szavak úgy zuhoghatnak, mint a szünni nem akaró olmos eső. Mit ér, ha sűrűn fel is csillannak benne elmésségek, melyek fel-felvillanyozzák a nézőt s amelyek nélkül igazi francia író el nem képzelhető és Lavedán legkevésbé. Földérik kissé a publikumot ezek, de azután csak megint jó az olmos eső s a publikum csöndes megadással türi.

És semmi sem történik. A darab folyton nyulik, ahelyett, hogy fejlődne, míg végre a szerző is megunja a dolgot s hirtelen elhatározással, minden átmenet nélkül kettévágja a csomót. A darabban a cselekmény-hiány éppen oly nyomasztólághat, mint a szószaporítás.

S a szereposztás sem volt éppen a legszerencsésebb. A szerepek végtelen hosszúsága is meglehetősen a közreműködő színészek játékát. A memorizálás jóformán minden erejüket kimerítette. A fő női szerepet Cs. Aczél Ilona kapta. Játéka és felfogása a lényegnek jobban felelt meg, mint a külsőségeknek. Megérezte a közönséggel, hogy igazi érzelmei távol vannak attól, amit komédia gyanánt a férje előtt firtogatott. Ha valódi félkóttot, vagy demis vierget kellett volna ábrázolnia, akkor nem felelt volna meg a várakozásnak. De fölvev, magára erőszakolt modorán át kellett rezeitnie a lelkében élő mélyebb érzéseket és éppen ezért találta el a szerep alaptónusát. A jukker lány és jukker-menyecske allurjei nem érvényesültek kellőképpen játékában s ezekben a jelenetekben az érdeklődés kisebb is volt. Aczél Ilona mindenesetre igazabb és mélyebb volt, mint amennyire a szerep külsőségei terjedtek. Partnerc, Deszö a pornografikus író szerepében semmi olyast nem produkált, ami rendkívüliség számba mehetett volna. Ellenben, minden, amit mondott, akceptabilis volt. Csillag Teréz szeretnivaló, kedves.

hogy úgy mondjuk, poétikus mamát ábrázolt s különösen szerepének deris momentumait alaposan kizsákmányolta. Művészi munkát végzett és megelégedést keltett V. Molnár Rózi. Nemes és egyszerű volt s különösen a negyedik felvonásban egy aránylag rövid jelenetben a szenvedély igaz és megrendítő hangját találta el. Most már nagyobb szerepben bizonyította be tudását s kiderült, hogy tudásteret is elég bő ahoz, hogy nagyobb feladatoknak is megfeleljen. Közreműködtek még Kürthy és Somlay. Mindketten igen jól illettek be a keretbe.

A közönség az első felvonás után sokat tapsolt, mert sokat várt. Később mind jobban belefáradt, végül pedig belefásult. Ami taps volt a későbbi felvonások után, az nem a tetszésnek, hanem az udvariasságnak kifejezése volt. A fordítás *Adorján* Andor művészi munkája.

Timár Szaniszló.

A kulisszák világából.

— Színházi csevegés. —

(Jó kezdet.)

Faludi Miklós, a Vigszínház igazgatója, mostanság kevés érdeklődést mutat a színpad eseményei iránt. Sokkal jobban izgatja az az iskola, melybe leánykáját, Margitot iratta be.

Manzika még csak néhány nap óta jár iskolába s az első feleletével máris olyan sikert ért el, hogy a Vig színpadán bizonyosan megtapsolták s tiszter is kihívták volna érte.

A tanító bácsi, — így beszél a Lipótvárosban — ezt a kérdést intézte a kicsike növendékhez:

— Margitka, tudnál-e öt olyan szót mondani, amelyben *i* betű van?

— Igenis! mondta Manzika habozás nélkül.

— Halljuk hát, . . .

— Emma néni, . . .

— Nagyon jó, kis leányom! Egy *i* már van.

Mondj még négyet.

A kis leány nekibátorodva, egy szuszra ledurrálta, hogy:

— Vera néni, Klára néni, Berta néni, Lujza néni . . .

A tanító bácsi akkorát nevetett, mint amikor *Tapi* bácsi mókázik a színpadon.

(A nagy szerep.)

Ha már benne vagyok a fiukról és kis leánykákról szóló történetekben, hadd beszéljek *Fényes Annus*ról is, aki — bár már nagy művészi feladatokat old meg — mégis csak tizenkétéves kisleány.

Ezt a gyermeteget e napokban is megbizonyította, amikor az állatkertben járt. Sorra látogatta a ketreceket és a magával vitt elemóziából jól tartotta a majmokat és a többi állatokat. Különösen egy komikus kis maláji medve tetszett meg neki. Nem győzött gyönyörködni a fura mozdulataiban.

Adott is neki kiflit, mogorót, s amikor már nagy barátságot kötöttek, egy finom Kugler bonbont tartott eléje. Az állatka már nyújtotta szőrös mancsát az édesség felé, amikor Annuska gondolt egyet, s leharapta a cukor felét, s a másik felével kínálta a kis medvét. Ez ismét kapott utána, de a leánya hirtelen a szájába dugta a cukrot és megtegetőzve mondta:

— Ez úgy se neked való!

Ugyanekkor gratuláltak *Fényes Annus*nak legújabb nagy sikeréhez a „Nagy diákok“-ban.

— Szoreti ezt a szerepét? — kérdezték.

— Hogyne, — felelte boldogan, — végre egy nagy szerep!

— Hiszen semmivel se nagyobb az eddigieknél?

— Dehogyan nem! Mit játszottam eddig? Jánoskát, Kis lordot, suszterinast . . . most pedig — nagy diákok!

(A lónak négy lába van . . .)

Pálmay Ilka rendszeren gummirádlison jár, pedig úgy sajnálja a lovakat, hogy barátjáné, a szelimes *Szederkényi* Anikó meg is jegyezte:

— Ilka, te úgy kimélnéd ezeket a gebéket, hogy nem bánád, ha egyszer csak a hátunkra vennék a szegény párákat és mi cipelnénk őket.

A művész nő nevetett az ötleten s jó kedvében

— amikor az egyik ló megbotlott, — ezt a maliciózus megjegyzést tette:

— Ugy csetlik-botlik ez a ló, mint némely operette-primadonna hangja.

Vajjon kire gondolt?

(Madame gentleman.)

Szerencse, hogy *Banda* Marci és *Pintér* Pali jubilál, mert ha ezek a mi kitűnő cigányművészeink nem kérik fel, hogy a hangversenyükön énekeljen, beláthatatlan ideig nem láthatjuk *Pálmay* Ilkát színpadon.

Mert úgy áll a dolog, hogy míg Budapesten nem találnak neki való darabot, Bécs már újra elhódította tőlünk. *Szederkényi* Anikó irt egy operette-librettót, melyet egy nagyon felkapott bécsi komponista zenésített meg.

Szörnyen titkolják a darabot, a zeneszerzőt, a színházat. Annyit mégis sikerült megtudnom, hogy az új operette címe „Madame gentleman.“

— És Iluska szerepe? — faggatóztam tovább.

— Egy amerikai gazdag özvegy. Rendkívül sikkes, nagy stíli, genialis nő.

— Tehát *Pálmay* Ilka. . .

— Aki mindenkit elbájo, akit mindenütt ünnepelek. . .

— Mint *Pálmay* Ilkát. . .

— Akit lépten-nyomon követnek az amatőr fotografusok, hogy levegék! És a zurnalisták, hogy megintarjuolvják . . .

— Ez ő, ez *Pálmay* Ilka!

Na, ha van szerep, amely művésznőnek a tetsére van szabva, úgy ez az A „Madame gentleman“-ben muszáj *Pálmay* Ilkának óriási sikert aratni.

(A csendes kis otthon.)

Solymosi Elek, a Népszínház volt oszlopos tagja, emlékezetesen, hirdetést tett közzé, melyben egy kihalt család kriptájában kér kvártélyt a (minél később) kihülendő földi maradványai számára. Ugy tudom, hogy kapott is ajánlatot, de hogy megegyeztek-e, arról nem értesültem.

A szokatlan — s valószínűleg egyedülálló — lakáskeresés híre eljutott az osztrák császárvárosba is. Erre vall a következő kis jelenet:

A bécsi Intimes Theater „Ein kleines, ruhiges Heim“ című egyfelvonásosra készül, mely a francia *Yves Mirande* és *Henry Cain* közös munkája.

Az apróság hőse egy lecsuszott marquis, aki torkig a földi nyomorúsággal, öngyilkos akar lenni és a temetőben, ősei sirböltje előtt készül föbbe durrantani magát. A pisztoly csöve már érinti a homlokát, a mutatósujja már a ravaszon van, amikor közbelép a temető őrje és megakadályozza a komor munkáját.

A szegény marquis elmondja szomorú életréteget, kiáti szíve keservét és úgy meghatja a halottak városának strázsáját, hogy ez kinyitja a családi kriptá kapuját és éjjeli szállást ad a nagy ösök kis unokájának. Ez lemond az öngyilkossági szándékáról, háziasan berendezkedik a kriptában és . . . a többi már nem tartozik ide.

A sajtóságos meséjü és milliói darabotól *Richter-Roland* igazgató sikert vár, de még eddig nem sikerült a marquis ábrázolására alkalmas színészt találni. *Kramer* Lipótnak szánta, de ez — bár ő fordította „A csendes kis otthon“-t — nem vállalkozott rá.

— De tudok valakit, — proponálta a direktornak — írjon Budapestre, *Solymosi* Eleknek. Univerzális tehetségű színész, s már régen foglalkozik a kriptalukás problémájával.

(A büvös gyűrű.)

Dunkl Norbertet, az európaszerte ismert impresszáriót, az argentinai olasz opera-tröszt, mesés fizetéssel, igazgatónak szerződtette. A kitűnő muzikus kikötötte magának, hogy minden két évben félévi szünetet kap, melyet idehaza tölthet el.

Megkérdezték, kibírja-e — így is — ezt a hosszú expatriálást?

— Gyűrűm ad erőt.

— Milyen gyűrű? — kíváncsiskodott az ismerős.

Dunkl megmutatta. Egy érdekes antik ezüst

gyűrű ez. Remek ötvösmunka. Régi családi darab. Amellett olyan tömör, hogy akár védőfegyver gyanúját is használhatja: egy csapás a halántékra, biztos halál.

Megbámulták, s tulajdonosa józsu történetét mesélt el róla:

Abban az időben történt, amikor *Dunkl* a világhírű *Kocián* hegedűművész és a nem kevésbé híres *Teszelszki* zongoravirtuóz hangverseny-körútját rendezte. A két cseh művésznak mindenfelé nagy sikere volt. Ezt a saját tehetségükön kívül az impresszáriójuk szigorú következettségének köszönhetőék, melyvel erősen megkövetelte, hogy mindennap szorgalmasan gyakorolják az előadandó darabokat.

Kociánnal nem volt baj, de *Teszelszki* szeretett sokáig aludni és reggel nehéz volt őt az ágyból kicsalni. *Dunkl* játszotta a „Woecker“ szerepét, s reggel a lustálkodó művész ajtaján nagyot kopogtatott az ezüst gyűrűvel. *Teszelszki* ilyenkor rendszeren kiküldött:

— Nicht gelungen!

Amivel azt akarta jelezni, hogy akkor már ébren volt. Minthogy pedig a hosszú tournée ideje alatt sokszor hangoztatta a büszke „nicht gelungen“-t, végül diadalmasan mondta az impresszárió gyűrűjéről:

— Das ist der Ring der Niegelungen!

Egy látesöves író.

(*) Az Operaházban holnap, szombaton *Burrián* Károly szász és württembergi kir. kamarai énekes „Tannhauser“ című szerepében lép fel. Vénusz—K. Kramer Teréz, Erzsébet—Vasquez grófnő, a pásztor—Hajdu Ilona, Wolfran (a beteg Takács helyett)—Mihályi, az ögróf—Venczell, a négy lovag: Déri, Pichler, Kárpát és Ney B. esz. Vezényel Kerner István karnagy, rendező Alszegehy Kálmán főrendező. (Bérlétszűnet 47. szám, rendezés helyének kezdete 7 órakor.). Vasárnap „Carmen“ kerül színre, melyben Szamosi Elza, Ambrusné, Könyey, Szemere, B. Berts, Payer, Kornai, Mihályi, Pichler, Ney B., Sebesi Teréz és Zolnai szerepelnek. (Évi bérlés 119. szám.). Hétfőn olcsó helyáru előadásul a „Troubadour“ van műseron, melyben Lunardi Giovanni először lép fel szabadsága után. Szereplőtársai: Sebeők Sára, N. Valent, Takács, N. Bodor K., Kárpát lesznek. A dalmü után a „Fánczegyeleg“-et adják Nirschy Emilia és Brada Ede közreműködésével. (Bérlétszűnet 48. szám, kezdete 7 órakor.).

(*) A Nemzeti Színház elhelyezése. A Magyar Építőművészek Szövetsége által a Nemzeti Színház elhelyezésének megoldására hirdetett pályázatra beérkezett huszonhat terv a Szövetség hivatalos helyiségében (Ferenzeiek-tere 7. l. em.) közszemlére van kiállítva. Megtekinthető vasárnap d. e. 10—1 óráig és hétköznapon, csütörtökig bezárólag, naponta d. u. 5—7 óráig. A sajtónak holnap, szombaton 11—2 óráig mutatják be a terveket.

(*) Reinhardt magyar Helénája. A Münchner Künstlertheater Offenbachnak „Szép Heléná“-ját, amely Reinhardt rendezésében a clouja volt a müncheni nyári idénynek, legközelebb Bécsben hozza színre ugyancsak Reinhardt rendezésében a Josefstaedter Theaterben. Ez a vendégjáték minket magyarokat annyiban érdekel, hogy Reinhardt igazgató a cím szerep eljátszására Hajdu Ilona asszonyt, az Operaház tagját szerződtette huszonöt előadásra.

(*) Richter János helyettesítői. A londoni Covent Garden-színház a beteg Richter János helyébe *Schalk* Józsefet, a bécsi udvari operaház karmesterét, szerződtette Wagner-dirigensül a most következő szezonra. *Schalk* a napokban már el is utazott Londonba, miután a bécsi udvari színházak főhatóságától kéthónapos szabadságot kapott, hogy Richtert Londonban helyettesíthesse. — A manchesteri filharmónikus hangversenyekre, amelyek szintén Richter Jánosnak kellett volna dirigálnia, — mint ismeretes — november és december havára *Balling* Mihályt, Operánk új főkarnagyát kérték föl dirigensül, aki el is fogadta a meghívást, miután a m. kir. Operaház hozzájárult ahhoz, hogy hivatalát csak január havában foglalja el.

(*) A strassburgi francia előadások betiltása. *Strassburgból* jelentik, hogy nagy feltűnést kelt a tartományi kormány rendelete, amelyben a jövő évre néve betiltja a francia nyelvű színházi előadásokat. Az Unió-színházban ugyanis évenként bizonyos számú francia nyelvű előadásokat szabad tartani és az ide előadások a legnagyobb rendben, minden büntetés nélkül folytathatók, így tehát teljesen érthetetlen a hatóság eljárása, amelyik a francia nyelvű lakosság körében nagy izgatottságot

sőt a német nyelvű lakosság körében is visszatetszést kelt.

(*) „Nyári szerelem.“ A Vígyszínházban ma tartották meg a „Nyári szerelem“ házi főpróbáját. Louis Artus vígjátékában mutatkozik be Lenkeffy Ilonka, a színház új naivája. A másik női főszerepet Gázi Mariska játszza. Tanay Frigyes, Szerény Zoltán és Vendrey Ferencz kómiikus szerepekben lépnek fel. A „Nyári szerelem“ bemutató előadását holnap, szombaton tartják meg.

(*) „Az élet szava.“ A Magyar Színházban, a hol a tavalyi évadban egy Schnitzler-darab: az „Anatol“ óriási sikert aratott, legközelebb ismét Schnitzler-bemutató lesz. Bemutatták a kiváló író „Der Ruf des Lebens“ című darabját, amelyet Salgó Ernő az „Élet szava“ címmel fordított.

(*) Kury Klára — Trilby. A Városligeti Színházban a jövő héten felújítják Du Maurier és Potter „Trilby“ című szenzációs drámáját Kury Klárával a címszerepben. A kiváló szubrett, aki már a színműben a Vígyszínházban is hatalmas sikerrel vendégszerepelt, nagy ambícióval készül az érdekes reprize. Az igazgatóság a Vígyszínház előző-kénysége folytán megszerezte a „Nulla ur“ című francia bohózatot, melyet Góth Sándor fordításában október közepén adnak elő.

(*) Czirksusz. Az újpesti Népszínházban szombaton este lesz a premiérje Eysler „Czirksusz“ című operettjének, amely „Czirksusz“ címmel került előadásra. Magyarországon ez lesz az első premiérje ennek a darabnak. A főbb szerepeket Papir Sándor, Neményi Blanka, Karmen Juliska, Sellő Renée, Balogh és Lukács játszzák.

(*) „A fehér ember útja.“ Az Uránia M. Tud. Színház dr. Gáspár Ferencz „A fehér ember útja“ című nagyszabású tanulmányának bemutató előadását október 3-ára tűzte ki.

(*) Banda Marci és Pintér Pál jubiláris hangversenye. Az Uránia-színházban holnap, szombaton lesz az érdekes hangverseny, amelyet Banda Marci és Pintér Pál tiszteletére rendeznek 50 éves jubileumuk alkalmából. Este nyolczadékor kezdődik a hangverseny, amelyre az Uránia-Színház pénztáránál lehet jegyet váltani. A érdekes hangverseny programja a következő: Ünnepi beszédet mond Hajnal Dezső. Azután Pálmay Ilka éneklir Buday Dénes „Édes álmom“ című nótáját, Harris Gray egy dalát és egy saját szerzeményű balladáját, majd pedig gróf Forgách Béla „Gyere cigány“, „Astrigánból van a süvegem“ és „Oh gondold rám“ című nótáit. A zongorakíséretet Dienzl Oszkár és gróf Forgách Béla látják el. Ezután muzikál az öreg Banda Marci a zenekarával több régi magyar nótát, andlitót és vígát. A muzsika után tíz perc szünet következik, majd Pap Zoltán „A szemébe néztem“, „A szögédi lányok“ és „Hirbe hoztak egy lányt“ című nótáit éneklir Imre. A műsort Pintér Pál, a jeles cigány fejezi be „Ima“ című művével és több szép magyar dalával, amelyeket cimbalmon ad elő.

(*) Háziipari kiállítás Zágrábban. Zágrábból jelentik: Felbuzdulva a két év előtt rendezett magyar kiállítás sikerétől, a Zágrabi Magyar Egyesület elhatározta, hogy az idén is karácsony táján kiállítást rendez, amelyen kizárólag a magyar háziipar és szpművészetek produktumait mutatja be a horvátoknak. A társaskör választmány bizottságot küldött ki, amely a kiállítás rendezését magára vállalta.

(*) A Fővárosi Orfeum egyfelvonásos pályázatának eredménye a következő: Az első díjat, 300 koronát a „Csak 15 perc“ jelű, „Légyott“ című kis vígjáték nyerte, melynek szerzője a jelű levélkéből kitűnőleg: vizaknai Aknay Tibor, a cs. és kir. kútygymisztérium sajtóosztályának tagja. A második 200 koronás díjat a „Dróton szerzett vélegény“ című bohózat nyerte. A szerzője B. Tabak Frigyes, m. kir. postai és távirat-ellenőr Pécsen. A harmadik 100 koronás díjat a „Éjféli kaland“ című vígjáték nyerte. Szerzője Hegedűs Zsigmond Budapest. A pályadíjat nem nyert többi darab kéziratát 15 nap alatt a szerzők a Fővárosi Orfeum nagyszabású előadásainak portásánál vehetik át. Vidékieknek egyszerű levelezőúton nyilatkoztatott óhajra megküldött azokat az igazgatóság. A 15 nap eltelte után a kéziratok további őrzését nem vállalja az igazgatóság.

(*) A lakásberendezési kiállítás. Az Iparművészeti Társulat idei lakásberendezési kiállítását az eddigi szokástól eltérőleg nem az Iparművészeti Múzeumban, hanem a Technológiai Iparmúzeumban rendezi. A kiállítás anyaga már teljesen elkészült s amint felállítják az interieur-eket, azonnal megkezdik az odaszállítását, úgy hogy a kiállítás már október első napjaiban megnyíthat. Ezen a kiállításon kívül még egy lakásberendezési kiállítás lesz a Technológiai Iparmúzeumban, amely azonban csak a jövő év januárjában fog megnyílni.

TUDOMÁNY ÉS IRODALOM

A vármegyei autonómia és a vármegyei tisztviselők 1848 előtt.

Írta: dr. Osváth Gyula, sárospataki jogakadémiai tanár.

A vármegyei autonómia kérdése évtizedek óta fontos ütköző pont a magyar belpolitikai életben. Az államhatalom több ízben próbált kezdet tenni már a megyék széleskörű jogaira s a kísérlet nem sikerült. Ez a harez nemcsak magát a két küzdő felet érdekli, hanem osztatlan figyelemmel kíséri a fejleményeket az egész ország. Most, amikor minden jel arra mutat, hogy a kérdés újra előtérbe fog lépni, különös érdeklődésre tarthat számot dr. Osváth könyve, amely a vármegyék és ezek autonómiajának kérdését tárgyalja.

Megállapítja, hogy 1848 előtti időkig mely önkormányzati jogok illették meg a vármegyét és hon vitta ki magának a nemesség ezen jogokat, hanem fejlődés folytán, a teljesen királyi szervezettel megalkotott kereteken belül. Maga a nemesi rend a XIII. századig nem is tartozott a szervezetbe és ennek a nemességnek nagy erejét bizonyítja, hogy mint egy század alatt teljesen nemesség tudta tenni a megyét s a XV. században a nem nemeseket már teljesen ki is szorította.

Rendkívül érdekes annak megismerése, hogy a királynak bizalmi embere és tisztviselője, a várispán, miként kényszerül hatalmát megosztani a szolgabírákkal és az alispánnal. Látjuk, hogy az Árpád-kori vármegyének oszlopai a várjobbágyok és a vármegyék jelentősége megszűnik, amint az általuk birt földet a nemesség tulajdonába mennek át és így a felbomlott várszervezetek helyét a XIV. században a banderális hadrendszer váltotta fel. Megkezdődik a kisebb nemességnek tömörülése a feudális főúr-renddel szemben s kikényszeríti a királybírói intézményt, ebből való fejlődésképpen pedig a szolgabírák bíráskodását. E fontos tisztségben már a nemesség választási joga jut teljesen érvényre. Az ügykör szaporulával bírótársak lesznek mellettük az esküdtek, akik a XV. században rendes tisztviselőkké válnak s helyükbe a táblabírák ülnek. Körvonalozva látjuk azokat a határokat, amelyekben belül a jogalkotásban vettek részt a megyék. Az országgyűlésen köteles volt megjelenni minden nemes s az 1385-iki budai diéta az első, amelyen a megyei nemesség választott követek útján képviseltette magát. A jogokról való bizonyos lemondásra pedig nem kényszerítette őket senki, hanem önként és többször újították meg kérelmüket, míg az uralkodók elfogadták a képviselvényi rendszert. A nemesség azonban teljes mértékben fentartotta a jogát, hogy a követek csak a megyegyűléseken kaptak utasításait szerint járhatnak el s oly kérdések tárgyalásába nem is volt szabad az országgyűlésen belebocsátkozniok, amelyek a megyegyűlésen előzőleg vita tárgyai nem voltak. Az olyan követek, akik nem kötötték magukat szorosán az utasításához, visszahívatók voltak.

Minden törvényt jogerőre emelkedése előtt a vármegyei törvényszéken kellett kihirdetni, s ilyenkor a megyéket azon jog illette meg, hogy azt vizsgálhassák, hogy a törvény nem ütközik-e az alkotmányba, eddigi törvénybe? S ha a kormány nem változtatta meg a kifogásolt törvényt, úgy egyszerűen a levéltárba került. A megye ellenállási jogai közé tartozott az adó megtagadása is.

A második rész a közgyűlésekről szól, amely eleinte szabad ég alatt tartotta s eleinte a nem nemesek is kötelesek voltak megjelenni azon. A XIX. században a nemeseken kívül csak a honatörök voltak résztvevői, s a szabad királyi városok azon esetben, ha a megye területén nem voltak, az is. Az 1545-iki azon jog, hogy a vármegye nem köteles végrehajtani a törvényszerű rendeleteket, ma is érvényben van azon formában, hogy meg nem szavazott adók és ujonczok kiállítását megtagadhatják a megyék. Érdekes a második fejezet, amely tisztviselőkről szól, különösen azon időből még, amikor a megyei tisztviselők nem fizetésért, hanem dekorumért szolgáltak, éppen ezért a kvalifikációhoz a megfelelő vagyoni hely

zet is megkivántatott. Az alispán tulajdonképpen egyszerű helyettese volt a várispánnak, aki akkor foszthatta meg állásától, mikor neki tetszett, s egészen a XVI. századik a főispán nevezte ki, amikor aztán teljesen a nemesség főtisztviselője lett. A megyei négy választott szolgabíró nevét onnét kapta, hogy a királyi szolgáknak, a nemeseknek a bírója volt.

Ez az Osváth könyvének vázlatos tartalma. Szerző az érdekes anyagot nemcsak szakértő kézzel dolgozta fel, hanem az előadásban egyenesen művésznek bizonyul. Fejtegetése világos, könnyen érthető, stílusa élvezetes és vonzó. Legfőbb érdeme, hogy gyönyörködtetve oktat, s elsőrangú eredménye egy tanulságosan népszerűsítő kísérletnek. Elolvasása után önkénytelenül az az érzés támad fel bennünk, hogy a szerző ugyanezen tárggyal még egyszer fog foglalkozni, amikor is nagyobb terjedelemben, több részletkérdést megvilágítva dolgozza fel a témát.

A könyv Politzer Zs. budapesti cégénél 3 koronáért kapható.

* Előadások a Nemzeti Múzeumban. A Magyar Nemzeti Múzeum igazgatósága, mint minden évben, úgy az idén is felolvasásokat, illetve vetített képekkel kísért előadásokat rendez a nagyközönség számára. Az előadásokat a múzeum tisztviselői tartják október 14-től minden szombaton délután 5 órakor a Nemzeti Múzeum dísztermében.

* A nemzetközi sebészkongresszus, mely jelenleg Brüsszelben ülésezik, most tárgyalja a tudósebészet és a csonttörések nagyfontosságú kérdéseit. A kifejlődött élénk discussióban résztvettek: Dollinger és Manninger professzorok, dr. Gellért Rókus-kórházi és dr. Fischer Szent István-kórházi s Pajor szanatóriumi főorvos. Dr. Fischer Ernő Röntgen-képeinek kiállítása és a csonttörések gyógyítására szolgáló készülékei nagy érdeklődést keltettek. A magyar sebészek szerepléséről a Vossische Zeitung is megemlékezik.

* A Múzeumok és Könyvtárak Országos Szövetségének közgyűlése. A Múzeumok és Könyvtárak Országos Szövetségének október hó 7-én és 8-án Nagyváradon megtartandó közgyűlésén a kötelező fognak résztvenni. Wlassics Gyula v. b. t. tanácsos, a szövetség elnöke, dr. Ferenczi Zoltán, a szövetség alelnöke, Mihálik József királyi tanácsos, a szövetség főtitkára. A notabilitások közül az eddig beérkezett jelentkezések szerint: Szalay Imre miniszteri tanácsos, a Magyar Nemzeti Múzeum képviselője, dr. Fejérváry László udvari tanácsos, az Országos Főfelügyelőség képviselője, Radisich Jenő miniszteri tanácsos az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum részéről, dr. Rados Gusztáv műegyetemi rektor a József-műegyetem képviselője, dr. Karácsonyi János a Magyar Tudományos Akadémia képviselője jelennek meg. A magyar királyi igazságügyminiszteriumot dr. Marschalkó János királyi ítélőtáblai bíró és dr. Vambéry Ruzsem királyi ügyész, a belügyminiszteriumot pedig dr. Peirovits Elek miniszteri titkár képviselik a közgyűlésen. A fővárosi és vidéki kulturintézetek, múzeumok és könyvtárak közül idáig ötvenen jelentették be kiküldötöiket. Az államvasutak elnökgazdájára a 7-én délután 2 órakor Budapestől induló gyorsvonathoz az elnökség részére termes-kocsit engedélyezett, a többi kiküldött kényelméről pedig a gyorsvonathoz csatolt külön kocsit rendelkezőre való bocsátásával gondoskodott.

* Petőfi-ünnep Ungváron. Ungváron a Gyöngyös Irodalmi Társaság emléktáblával jelöli meg a Kossuth-téri áll. iskolát, amely előtt régebben a Feketesas-szálloda állott, ahol Petőfi Sándor egy éjszakát töltött. A belelelező-ünnepet október 8-ára tervezték, mivel azonban az ünnepi szónok, dr. Ferenczi Zoltán, a Petőfi-Társaság alelnöke, azon a napon egyéb elfoglaltsága miatt nem mehet Ungvárra, az ünnepet elhalasztották október 15-ére.

* Játékonyozó intézmények Magyarországon. A fiatalok támogatására hivatott játékonyozó intézmények Magyarországon címmel dr. Kun Béla igazságügyminiszteri tanácsos, dr. Marschalkó János és dr. Rottenbiller Páló ítélőtáblai bírák vaskos kötetet állítottak össze a magyarországi összes játékonyozó intézmények ismertetésére. A könyv foglalkozik a gyermekvédelemmel és a fiatalok támogatására hivatott felügyelőbizottságokkal, hatósági és társadalmi intézményekkel, valamint az e célt szolgáló alapítványokkal. A könyv célja tulajdonképpen az, hogy az, aki segíteni akar, a segítés lehetőségéről és az össze-

rendelkezésre álló segédforrásokról bármikor tájékozódást szerezhesen, s a tájékozódást a hivatott tényezők részére lehetővé tegye.

* **Alomország.** A magyar irodalomnak mindig eseménye, ha Herczeg Ferencnek egy új regénye megjelenik. Herczeg Ferenc kitűnő hetilapjában, az *Új Idők*ben most indul meg a kiváló írónak „Alomország” című megragadóan szép új regénye. Herczeg Ferenc, a szerkesztő mellett a magyar irodalom jellegi dolgozójának még az *Új Idők*be és ide írják legszebb novelláikat, cikkeiket és verseiket. A külföldi szépirodalom minden értékesebb műveiről is beszámol azon frissében ez az eleven hetilap, amely a Horváth elmés rovatán kívül most új rovatot is nyit „Egy képviselő naplója” címen, amely vetekedni fog népszerűség dolgában az „Önkéntes naplója”-val. Az *Új Idők* illusztratív része, amely csupa ötlet és mindig szórakoztató, felkelti a hét legfontosabb eseményeit és a lap minden oldalát elevenég és izlés jellemzi. Minden új előfizető teljesen díjtalanul kapja Dumas 8 kötetes világhírű regényét, Gróf Monte Cristót. Az új évnegyed október 1-én kezdődik. Előfizetési ára negyedévre 5 korona. Mutatványszámot kérésre ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest, VI., Andrássy-ut 10.

* **Az Én Ujságom.** A hosszú őszi és téli estén a gyermekeknek a legjobb mesemondója „Az Én Ujságom”. Gyönyörködteti őket, szórakoztatva tanítja. Kedves történetekkel, ügyes kis versekkel szolgál az apró emberkének, akik őszinte és nagy szeretettel csüngenek a szaván, meséit tovább álmodják lelkükben és verseit betéve is megtanulják. És e mesékről, apró versekről, kedves rajzokról a magyar írók és rajzolóművészek színvonalára gondoskodik, akik kimeríthetetlen kedéllyel írják és rajzolják „Az Én Ujságom” kis emberkékből álló óriási táborának a kedves olvasmányokat és szébbnél-szebb képeket. Hétről-hétre türelmetlenül várják a postát, amely minden héten odaszí asztalukra, mint valami kis virágbokrot, a szébbnél-szebb olvasmányokat. Az új évnegyed október elsején kezdődik. „Az Én Ujságom” előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér. Mutatványszám kérésre ingyen. Kiadóhivatal Budapest, VI., Andrássy-ut 10. szám.

* **Magyar Lányok.** Van a magyar leányvilágnak egy kedves szava, okos, eleven barátnője, aki bájos történeteket tud mesélni, szórakoztatva, szinte észrevétlenül bevezeti a háztartás ezer és ezer rejtelmébe, aki felvidíti őket a hosszú őszi és téli délutánokon és ez az okos kis társuk a „Magyar Lányok”. Tulsek Anna pompás leányújságja. A magyar anyák számára örökös gond, hogy minő olvasmányt adjanak leányaik kezébe, mert jól tudják, hogy vannak könyvek, amelyek fölöttebb károsak az érzékeny és fogékony leánylélekre. A „Magyar Lányok”, ebben a tekintetben is hűzágó. Minden sorát lányoknak írják és bár cikkei felvilágosítottak, elbeszélései, versei, regényei modernnek, mégis minden anya, még a legrigorosabb is, nyugodtan adhatja leánya kezébe. A „Magyar Lányok” szórakoztat és szórakoztatva tanít. Az új évnegyed október 1-én kezdődik. Előfizetési ára negyedévre 3 korona. Mutatványszámot kérésre ingyen küld a kiadóhivatal Budapest, VI., Andrássy-ut 10. szám.

* **Shrubsole röpirata.** W. H. Shrubsole, hazánk ősmert angliai barátja, a liverpooli főrajzi társaság lapjába nemrég hosszabb cikket írt *Unknown Hungary* (Az ismeretlen Magyarország) címen, melyben országunk szépségeiről írva, egyáltalán helyreigazít számos olyan téves fogalmat, amely Magyarországot úgy az angol közönségben, mint különösen az angliai sajtóban el van terjedve. Cikkeit a fentebbi címen néhány takers képpel gazdagítva, külön füzetben is kiadta s ötczer példányban ingyenesen terjeszti Angliában.

FŐVÁROS.

(**Nyugdíjazott árvaházi igazgató.** A nyugdíjszabályzat alapján a tanács Magdics Károlyt, a József-fiúarvház igazgatóját nyugdíjazta.

(**A budai vonalak összeköttetése.** A Közüti Vaspálya Társaság a budaiak sokszor hangoztatott áhájára elhatározza, hogy a Ferencz József-híd budai oldalának szelágazott vonalai között **vágányösszeköttetést** létesít. Ily módon a kelenföldi és gellértraktus vonalok összeköttetést nyernek. Az erre vonatkozó terveket a Budapesti Közüti Vaspálya Társaság már elkészítette és azokat a fővárosi tanácsának bemutatta. A tanács a terveket a fővárosi közmunkák tanácsának elvi hozzájárulása alapján a közigazgatási bejárás alapjául elfogadta.

(**Védekezés a tuberkulózis ellen.** A tuberkulózis ellen való sikeresebb küzdelem érdekében a belügyminiszter országos bizottságot alakított.

A bizottság elnökének kormánybiztosi minőségben Párol Müller Kálmánt, főtitkárának Fáy Aladár közegészségügyi főfelügyelőt nevezték ki. A belügyminiszter erről ma leiratban értesítette a fővárost s tudatta, hogy a bizottság működésének irányítására kiencztagu központi bizottságot kíván szervezni. A miniszter a központi bizottság tagjává kinevezte Bárcozy István polgármestert.

(**A tanács határozatai.** A városigeti töltés tisztítását a tanács legutóbb tartott ülésén elrendelte. — A VII. Fűrész-utca gyalogjárójának kövezését, a II. Julia-utca makadamszerű rendezését és a X. Apafi-utca rendezését a tanács munkába adta. — A főváros idegennyelvű tanfolyamokat tartott fenn eddig tisztviselői részére, melyek jól beváltak. A tanács ma elhatározta, hogy a tanfolyamokat az 1911—12. évre is tartja.

(**A Városmajor-utca rendezése.** A főváros az I. ker. Városmajor-utczának Krisztina-körút és Csaba-utca közötti szakaszát most rendezte. A rendezési munkával kapcsolatban az I. kerületi előjáróság felhívta az egyes ingatlan-tulajdonosokat, nyilatkozzanak arra nézve, beleegyeznek-e az ingatlanuk feltöltésébe, vagy pedig mélyített járdát kívánnak-e. Az ingatlan-tulajdonosok közül egyesek a feltöltésre beleegyeztek, mások azonban az utcarenndezés végrehajtása ellen tiltakoztak. A tanács, miután az utcarenndezés kérésekből sürgősen szükséges, a tiltakozást nem vette figyelembe, hanem elrendelte a munkálatoknak azonnal való végrehajtását. A jogos magánérdekekre azonban a tanács a lehetőség határain belül figyelemmel kíván lenni és ezért azok előtt az ingatlanok előtt, amelyeknek tulajdonosai tiltakoztak a feltöltés ellen, mélyített gyalogut készítését rendelte el.

TANÜGY.

(**Berlini tudós magyar díszdoktorsága.**) A király a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére megengedte, hogy a budapesti tudományegyetem dr. Waldeyer Vilmost, a berlini egyetem nyilvános rendes tanárát az orvostudományok tiszteletbeli doktorává avathassa.

(**Egy igazgatónő Erzsébet-rendjele.**) A király Lázár Gyuláné szül. Kasztner Jankának, az Erzsébet nőiskola igazgatónőjének nyugalmába vonulása alkalmából sok évi működése alatt a tanügy terén szerzett kiváló érdemei elismerésül a II. oszt. Erzsébet-rendet adományozta.

(**A szabadtanítás.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter tudvalevően ez évben kiadott 50877. sz. rendeletével a szabadoktatásnak országos szervezését rendelte el. Ez az intézkedés erősen érinti a *Társadalomtudományok Szabad Iskoláját*, amely néhány év óta a legbátrósabban működik a magyar kultúra érdekében. A *Társadalomtudományok Szabad Iskolája* a tanítás szabadsága érdekében most felterjesztést intézett a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez és ebben a felterjesztésben az 1911-diki 50877. számú sérelmes rendeletnek hatályon kívül való helyezését és a szabadtanítás szabadságának biztosítását kéri.

(**A Budapesti Tanári Kör közgyűlése.** A Budapesti Tanári Kör ma este hat órakor tartotta az évi rendes közgyűlést Gál Mózes elnöke alatt. Beszédében rámutatott többek közt arra a fontos misszióra, amelynek a kör szolgálatában áll és arra a nagy értékre, mely a tanárok összetartásában megnyilvánul. Dr. Marczinkó József titkár terjesztette elő azután a kör évi jelentését, amelyben különösen kidomborította a kör az irányu munkásságát, amelyet az iskola tudományos függetlenségének megővése körül és a liberális irány diadalra jutására kifejtett. A titkári jelentést örömmel vették tudomásul. Ezután az új tisztikar megválasztása következett s ezzel az ülés véget ért.

(**Az Erzsébetvárosi Munkásgimnázium Egyesület közgyűlése.** Az Erzsébetvárosi Munkásgimnázium egyesület ma tartotta második évi közgyűlést az Erzsébetvárosi Kaszinó tanácskozó termében. A közgyűlést dr. Kovács Jenő elnök hosszabb beszéddel nyitotta meg, amelyben a munkásgimnázium nagy kulturális jelentőségét hangoztatta és beszédében — mindenkinél, aki a munkásgimnázium ügyének előmozdítása körül fáradozott — köszönetet fejezte ki. A tetszéssel fogadott elnöki megnyitót után Lád Károly igazgató a tanulmányi eredményéről tett jelentést. Ezután Rácz József titkári jelentését, Aczél Gyula pedig pénztárosi jelentését terjesztette elő, amelyeket a közgyűlés tudomásul vett. A munkásgimnázium az idei esztendőben harmadik évfolyamát is megnyitja a Wesselényi-utcai polgári fiúiskola helyiségében. A tanfolyam október hó 9-én veszi kezdetét.

JOGÉLET

Elzálogosított sorsjegy huzására ki tartozik ügyelni?

Budapest, szeptember 29.

Elég sokszor előfordul, hogy valamely sorsjegyünket pillanatnyi pénzzavarunk folytán elzálogosítjuk; az is elég gyakran előfordul, hogy az ilyen sorsjegyet nem egyhamar tudjuk kiváltani. Időközben több huzás is van és azt tudjuk, hogy a fel nem vett nyeremény egy bizonyos idő után elévül, vagyis a sorsjegyet kibocsátó társaság javára marad. Már most az a kérdés, a zálogban lével ideje alatt tartozik-e a zálogba vevő afelett örködni, hogy a sorsjegyet nem-e huzzák ki és tartozik-e ő lépéseket tenni a kihuzott sorsjegyre eső nyeremény felvétele végett, avagy mindez a zálogba adó félnek a kötelessége-e? Előbbi esetben a mulasztásért a zálogba vevő felelős, utóbbi esetben a kár a zálogba adóra hárul. Nem csekély érdek fűződhet tehát adott esetben ennek a kérdésnek ilyen vagy olyan megoldásához.

Annyi bizonyos, hogy a zálogba vevő, vagyis a zálog ellenében hitelező fél tartozik gondoskodni arról, hogy neki átadott zálogtárgy épségben, sértetlenül maradjon s így köteles jó családapa módjára mindent elkövetni, hogy a zálogtárgy állagában kár és értékesökkenés ne következzen be. Minderre pedig azért van kötelezve, mert a zálogtárgy a zálogba adó félnek az adósnak birtokából az ő birtokába jutott s így neki van módja erre a gondoskodásra. A zálogba adó adós fél, ha akarná, sem gondoskodhatnék arról, hogy a zálogtárgy épsége őriztessék és hogy ez a tárgy értékesökkenésnek kitéve ne legyen.

Amde ez az indok egyszersmind megszabja a zálogba vevő fél gondoskodásának határát. Azt a gondoskodást, amit a zálogba adó ki nem fejt, mert nincs birtokában a zálogtárgy, azt a zálogba vevő hitelező tartozik teljesíteni. Azt a gondoskodást, amit a zálogba adó maga akkor is kifejt, ha a zálogtárgy nincs a kezei közt, azt ő maga tartozik kifejtetni és ennek a gondoskodásnak elmaradásából eredt kárt nem háríthatja át a zálogot birtokban tartó hitelezőre. Mivel pedig a sorsjegy számát a sorsjegyet zálogba adó adós is nyivántarthatja, mert ehhez a nyilvántartáshoz csak a számnak ismerete és nem a sorsjegy birtoka szükséges, ennél fogva a sorsolás ellenőrzésének elmulasztásából eredő veszteség a zálogba adó félre hárul.

Utátjárás szolgalmijogát harminczkét évet meghaladó állandó és háborítlan gyakorlás által csak akkor lehet megszerezni, ha az átjárást a szomszéd birtokos és oly módon gyakorolja, hogy felismerhetővé váljék az, miként ő a szomszédos terület könnyebb megközelíthetése végett jár át az illető telken; ellenben, ha a belsőségül tekintendő telek nincs bekerítve s az ilyen telken nemesak a szomszéd, hanem mások is az ut megrövidítése okából tetszés szerint átjárnak, akkor nem lehet szó arról, hogy a szomszéd birtokos akár a maga, akár birtokelődei használati idejét is számításba véve, 32 évi átjárás után megszerezte volna az illető telken az átjárás jogát. Ezeket a jogelveket mondta ki legközelebb a kir. Kuria egy perben, amelynek tényállása a következő: a főváros közelében fekvő egyik ismert nyaralótelepen egy fővárosi tanár egy bekerítetlen telket megvett, arra villát épített és ezek után telkét csinos vaskerítéssel látta el. Amíg a ház épült, a telken nemesak a szomszédos házbirtokos és családtagjai, hanem a községnek apraja-nagyja, akiknek arra dolga volt, átjárni, mert így közelebb érte a szőlőkbe és a községbe vezető utat, mintha a ház mellett elhúzódó gyaloguton került volna fel az utra. Persze a bekerítés után a telek nem volt használható átjárásul. A szomszédos házbirtokos megperelte a tanárt, hogy ez tartsa az ő átjárási jogát s azt, hogy ez a jog a tanár telkére bekebeleztesse. A szomszéd ezt a keresetét arra alapította, hogy ő és birtokelődei már 32 éven túl használták az átjárást és így az ahhoz való jogot elbirtokolták. Az elsőbíróság kihallgatta a tanárt s mert bizonyítva látta, hogy a bekerítés előtt már több mint 32 évig átjáról szolgált a tanár telke, megítélte a szolgalmi jogot. A budapesti kir. ítélőtábla és a kir. Kuria azonban elutasított

ták felperest a keresetével, mert a tanúk azt bizonyították, hogy a tanár telke bekerítetlen volt s azon nem csak a szomszéd birtokos s családja, hanem bárki is keresztül járt s így nem domborodott ki a szomszéd átjárásában az a szándék, hogy ő a maga telke javára kíván kizárólagos átjárást biztosítani, hanem csak az vált felismerhetővé, hogy további visszavonásig engedelem nélkül a telken bárki is átjárhatott. Ezzel a tényállással kapcsolatban a felső bíróságok az elült közzt elvi kijelentést is tették.

A rovatvezető postája.

K. F. Dunaföldvár. A házassági törvény értelmében unokatestvérek alatt csupán testvérek gyermekei értendők; csak ezek vannak elítelve egymással házasságra lépni s ha mégis akarnak házasságot kötni, úgy az igazságügyminisztériumtól az unokatestvéri viszony tiltó akadálya alul felmentést kell kieszközölniök. Önnek azonban, aki atyja testvérenek unokáját akarja feleségül venni, ilyen felmentésre nincs szüksége, mert Ön és menyasszonya nem testvérek gyermekei, lévén Ön az egyik testvér gyermeke, menyasszonya pedig a másik testvér unokája.

R. G. Rimaszombat. Az utátjárás szolgálma-
nak elbirtoklására vonatkozólag utalunk a mai számban közzt jogesetre. Ebből a kielégítő feleletet kiolvashatja.

M. B. Magyaróvár. Kettős házasság esetében ennek a házasságnak semmissége végett pert indíthat az előbbi házasságból való házastárs épp úgy, mint a második házassággal magához fűzött házastárs. Bármelyiknek keresete folytán mondassék ki a házasság semmissé, az mindenkivel szemben semmis fog lenni és olybá tekintendő, mintha meg sem kötöttet volna.

KÖZIGAZGATÁS.

Uivjédek kölcsöne. Ujvidékről jelentik: A város köztörvényhatósága tegnap Matkovics Béla főispán elnöklésével rendes közgyűlést tartott, amelyen bemutatták a tanács javaslatát a felveendő új városi kölcsön tárgyában. A tanács javaslata abban kulminál, hogy fogadja el a köztörvényhatóság a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank és vele egyesült több fővárosi pénzügyintézet együttes ajánlatát, mely szerint a város 6.250.000 korona törlesztéses kölcsönt vesz fel az intézetektől 96,5 százalékos leszámolási árfolyam mellett 5,02 annuitásos kamattal. A közgyűlés az ajánlatot elfogadta és elhatározta, hogy a kölcsönből 4.150.000 koronát az állandó dunai hid czéljaira fordítja, a fennmaradó összeget pedig a város folyószámlahitelének kifizetésére használja fel.

Bajok egy hidépítésnél. Nagyváradról jelentik: Biharmegye Feketető község határában a Körösön hidat építet. Az építkezési munkálatok már folyamatban vannak. A vállalkozó engedélyezésével a vállalati összeg nagyrészt egyes bankok vették fel, azonban a vállalkozó többi hitelezői közül néhányan, kik eddig pénzt nem kaphattak, végrehajtást kérek és tegnap az épülő hidat, valamint az összes anyagokat lefoglalták. A vármegye a hidat most saját kezelésében tovább építeti.

Egy körjegyző ünnepeltetése. Torontál vármegye Nagy- és Kistószeg községek körjegyzőjét, Horváth Károlyt, mint már említettük, a király a koronás arany érdemkeresztrel tüntette ki. A keresztet vasárnap nyújtotta át Fóris József főszolgabíró. Ez alkalomból a község fényes ünnepélyben részesítette Horváth jegyzőt. Szombaton este fáklyászenét adtak neki, ezután nyilvános lakoma volt. Vasárnap reggel a tüzoltók zenekara járta be a községeket, tíz óraker mise volt, utána következett a királyi kitüntetés átadása, mit a főszolgabíró dicséret beszéd kíséretében teljesített. A kitüntetés átadása után tisztelgtek a jegyzőnél a két község előjárói, a zombolyai és a nagyikindai járás jegyzői kara, a kikindai evangy. egyház, a délvidéki földmivelők egylete, a kereskedők és iparosok egylete. A tisztelgést többszázterítékű társasbéd követte a nagytószegi községi vendéglőben, amelyen számtalan felkőszöntőben ünnepelték a kiváló jegyzőt. Délután sikerült népnünnepély volt a nagytószegi parkban.

A nemzetközi közigazgatási tanács, mely Brüsszelben székel, a legutóbbi nemzetközi közigazgatási konferenciából folyólag minden országból öt közigazgatási férfit választ tagjai sorába. A tanács magyarországi tagjává: Bárczy István Budapest székesfőváros polgármesterét, Benkő Albert Jász-Nagykun-Szolnokmegye alispánját, Concha Győző budapesti és Nagy Ervin kolozsvári egyetemi tanárokat és dr. Vinczevidy Ernő torontál vármegyei körjegyzőt választották meg.

A marosvásárhelyi főkapitány távozása. Dr. Varga Lajos, Marosvásárhely ismert nevű főkapitánya megváltik jelenlegi állásától és hír szerint a belügyminisztérium rendőri osztályába nevezik ki.

Főlemelt jegyzői fizetések. Torontál vármegye Melence községe a tisztviselők fizetését jószántából főlemelte. Mint megirtuk, az ez évi június 8-án Nagybecskerekben tartott vármegyei jegyzői egyleti gyűlés javaslatot terjesztett elő a jegyzők és községi alkalmazottak fizetésrendezése tárgyában s a javaslatot a vármegye alispánja körözte a községekkel. Melence község képviselő-testülete folyó hó 23-án tartott rendkívüli ülésén tárgyalta a javaslatot s azt mindenben magáévá tette, a jegyző fizetését 2400 koronában és négy-szer ismétlődő 200 korona ötödéves korpótlékban állapította meg, a segédjegyzők fizetését évi 1600 koronára emelte s ötödéves korpótléklul 100—106 koronát szavazott meg, érintetlenül hagyván a már régebben megállapított 240—240 korona lakbér és 80—80 korona utiátalányt, az írkok fizetését pedig évi 840 koronáról 1080 koronára emelte fel.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ Az alvinczi mandátum. Az alsófehérmegyei alvinczi kerületben az általános képviselőválasztások alkalmával dr. Mayer Ödön munkapárti és Maniu Gyula oláh nemzetiségi jelölt küzdöttek a mandátumért. A heves választási harc Mayer győzelmevel végződött, aki *harmincznyolcz szavazattal* többet kapott, mint ellenfele. A kisebbségben maradt párt petíciót nyújtott be a Kuriához, amely elrendelte a vizsgálatot. A vizsgálat eredménye most került fel a Kuriához, amely *Wettstein Gyula* bíró előadásában november 14-ére tűzte ki az érdemleges tárgyalást.

§ A Zucker-ügy epilógusa. A büntető törvényszék a tegnapi Zucker-tárgyalás alkalmával dr. Dalász királyi ügyész indítványára hamis vád büntetvéért letartóztatta Hammer Sámuel és ugy ellene, mint Fischgrund Dávid ellen hamis vád büntetvé miatt elrendelte a vizsgálatot. Hammer védője, dr. Visontai Soma ma délelőtt sürgős előterjesztést adott be a törvényszékhez, amelyben Hammer Sámuel szabaddábra helyezését kérte. A beadott kérvény fölött a bíróság holnap fog dönten.

§ A tüntetések utójátéka. Három évvel ezelőtt 1908. szeptember havában nap-nap után tüntetéseket rendeztek a szocialisták a főváros utcáiban. Egy alkalommal, szeptember 16-án az estéli órákban Winternitz Illés joghallgató a New-York-kávéházzal szemben levő villamos vasúti megállóhelyen várakozott, hogy a nyugati pályaudvarra menjen. Várakozás közben hirtelen egy hatalmas ütést kapott a fejére, a következő pillanatban pedig egy rendőr galléron ragadta és az elfogott tüntetők közé lökte. Winternitz felismerie támadóját a 496. számú rendőr személyében. Amikor ezt a rendőr észrevette, újból ültetni kezdte a joghallgatót, akit a VII. kerületi kapitányságra vittek és csak másnap reggel bocsátottak szabadon. Winternitz büntető följelentést tett támadója, a 496. számú rendőr ellen hivatalos hatalommal való visszaélés és súlyos testi-sértés vétsége miatt, a megindított nyomozás azonban kiderítette, hogy ez a rendőr, Saluti János, a kérdéses alkalommal máshol teljesített szolgálatot és így nem lehetett az, aki Winternitzet elfogta. Minthogy azonban a joghallgató határozottan megmaradt vallomása mellett, a kir. ügyészség vádat emelt Staudt János ellen. Ma tárgyalta ezt az ügyet a büntetőtörvényszék dr. Füzesséry bíró elnöklésével. A panaszos ma is fenntartotta panaszát, hogy őt a 496. számú rendőr bántalmazta. Minthogy azonban a vádlott rendőr tagadásával szemben beigazolást nyert, hogy a kérdéses alkalommal ő máshová volt szolgálati-tételre vezényelve, a bíróság a vádlottat bizonyítékok hiánya miatt felmentette. Az ítélet jogerős.

§ Az edelényi rablógyilkosság végtárgyalása. Miskolcraól jelentik, hogy Regula Ede, az edelényi rablógyilkosság ügyében a vizsgálatot teljesen befejezték és a törvényszék a bűnügy tárgyalását október 26-ikára tűzte ki.

§ Egy választás epilógusa. Déváról jelentik: A törvényszék ma tárgyalta Jubás Mihály vezzei gör. kath. pap bűnpörét, kit az ügyészség a dr. Barcsay Andor dévai képviselő megválasztása ellen indított petíciós pör tárgyalásából kifolyólag hamis esküvel vádolt. A bíróság Jubást felmentette a vád és következményei alól.

§ Monstre tárgyalás Fehértemplomon. Fehértemplomból táviratozzák: Érdekes monstre büntető pert tárgyalt tegnap a fehértemplomi törvényszék. Neda Illés és 11 társa ült a vádlot-

lak padján, kiket 12 fehértemplomi ügyvéd védett. A 12 tagból álló rablóbanda hossza idő óta tartotta rettegésben az egész délvidéket nagy felforgással kieszelt és véghezvitt rablásaival és betöréses lopásaival. Az ügyészség a vádirat szerint huszonnégyezer bűncselekmény elkövetésével vádolta őket. A törvényszék, melynek elnöke Popescu Traján volt, mind a 12 vádlottat elítélte 6 hónapi fogházról kezdve 4 évi fogházig terjedő büntetésekkel. Érdekes, hogy a tárgyalásnak már délután 2 óraker vége volt, noha mintegy 90 tanut idéztek meg és hallgattak ki. Mind a 12 elítélt megnyugodott az ítéletben. Így tehát az ítélet jogerős.

§ Elítélt vasutasok. Aradról jelentik: A múlt év szeptember havában Ujszentanna községből kő-lőnvonaton kétszáz bucsus ment Székudvarra. Hibás váltóállítást miatt a vonat összeütközött két fával megrakott teherkocsival és az összeütközés következtében hét bucsus megsebesült. Az ügyészség vádat emelt Orbán József, Vecsei Lajos, Kocsis József és Mágori István vasúti alkalmazottak ellen. A szakértők meghallgatása után a törvényszék ma foglalkozott ez ügygel és Orbánt két hónapi, Kocsist és Mágorit 2—2 heti fogházra ítélte, míg Vecseit felmentette.

Nyilttér.

§ Rovatban közztöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

— A —

TOKAJI BOR

a BOROK KIRÁLYA!

Legpompásabb élvezeti czikk,
a leghathatósabb gyógybor!

Feltétlenül HERCZEG
WINDISCHGRAETZ LAJOS
eredeti vártöltésű legyen.

Kapható mindenütt!!

Pinczészet: Sárospatak—Tokaj.

FORGALMI IRODA: Budapest, VI., Teréz-
körút 25., i. emelet.

SPORT.

Budapesti őszi léversenyek.

— Ötödik nap. —

Nagyon esőndes napnak látszik a holnapi, melynek programján az Őszi kanczadij szerepel mint legjobban dotált verseny. Dacára, hogy 10.000 korona a verseny dotációja, csak öt ló nyert rája kötelezettséget, de ezt mindjárt megértjük, ha tekintetbe vesszük, hogy a táv 2500 méter, azt pedig már többször tapasztalhattuk, hogy istálló-tulajdonosaink csak oly futamokra adnak le népes nevezést, melynek távja nem több 1000 méternél. Legjogosultabb pályázónak mi az öt telivér közül Cornette-t tartjuk s az Eger-ivadék alkalmasint be is fogja váltani a bizalmat, melylyel istállója starthoz küldi. Veszélyes ellenfele lesz azonban Ruth, mely — ha állja a távot — el is vitathatja tőle a győzelmet.

A Kétéves nyerelesség versenyében elég jó youngsterek mérkőznek egy pár nem debutált két-évessevel, melyeket jó hír előz meg. Mi egy sötét ló: Sclavin győzelmét helyezük kilátásba, de jó futást várunk ugy Bug-tól, mint Dalnok-tól. A meglepetés lova Vértes.

Jelöltjeink:

- I. Coupefle—Chan—Sénéchal
- II. Pretzner-lov.—Kaposi-ist.—Sénéchal
- III. Cornette—Ruth
- IV. Sclavin—Bug—Dalnok
- V. Veinard—Pretzner-lov.—Nobody
- VI. Belladonna—Egyedi-ist.—Pajtás II

() Vivás. Rákossy Gyula vivótermében, a vaczi-utcai Klotild-palotában már megkezdődött a vivás. Az országgyűlési képviselők csoportja, melyet az idén is báró vojnyits Sándor szervezett, hétfőn, szerdán és pénteken este 6-7-ig és kedden, csütörtökön és szombaton este fél kilencz-től fél tízig viv. A különböző vivócsoportok és a gyermekek külön szervezett vivócsoportjai most alakulnak. Az Országos Kaszinó vivócsoportja Rákossy mester vezetésével október közepén kezdi meg a vivást.

KÖZGAZDASÁG.

Uj kötvénykibocsátó intézet.

A Magyar Telepítő- és Parcellázó-bank tőke-emelése.

Budapest, szeptember 29.

Mikor az állam a maga altruista elvekre fektetett parcellázóbankjának törvénytervezetét a parlament elé terjesztette, azok a pénztételek, melyek elapszabályszerű ügykörüknel fogva évek hosszú sora óta telepítéssel és parcellázással foglalkoznak, sérelmesnek találták magukra nézve az állami parcellázóbankot, minthogy az számtalan olyan előnyben részesül, melyeket a magánrésztársasági alapon nyugvó pénztételek nem élveznek. Ilyen módon a bankok parcellázási tevékenységét az állami parcellázó bank megbénítaná, vagy legalább is azoknak erős versenytársává szegődne. Első sorban a Magyar Pénztételek Szövetsége emelte fel szavát, dr. Éber Antal kezdeményezésére ama sérelem ellen, hogy az állami parcellázó bank a számtalan előnyön kívül még a 4.3 százalékos átirási illeték lerovása alól is föl van mentve. Tudvalevőleg ez az illeték igen jelentékeny összegre rug, mert a bank, mikor egy birtoktestet parcellázás céljára megvásárol, az egész vételár után lerója a 4.3 százalékos illetéket, s mikor egyes részeket belőle kihásva, tovább ad, ismételtelen köteles az átirási illetéket leróni, úgy hogy ez a műveletet nagyon megdrágítja. Az erélyes akció azt eredményezte, hogy a pénzügyminiszter az átirási illeték lerovását két esetben elengedhetőnek találta: Ha az intézet közérdekből parcelláz, vagy pedig az 1897:XXXII. t.c. alapján telepítési és parcellázási kötvényeket bocsát ki és hoz forgalomba.

Ennek hatása alatt a Magyar Telepítő és Parcellázó Bank Részvénytársaság ma délután tartott ülésén elhatározta, hogy az intézet jövőben telepítési és parcellázási kötvényeket fog kibocsátani. Ehhez a művelethez azonban tudvalevőleg 3.000.000 korona külön biztosítéki alap alkotása szükséges. Az intézet vezetősége ezért elhatározta, hogy 1911. október hó 14-ére rendkívüli közgyűlést hív össze, amelynek javasolni fogja az eddig befizetett alaptőkének öt millió koronára való fölemelését. Az alaptőke-emelést olyképpen eszközlik, hogy a jelenlegi 5.000.000 korona alaptőkére még hátralékos 50 százalékos befizetést elengedik, ellenben 12.500 darab új 200 korona névértékű részvényt bocsátanak ki, amelyekre az eddigi részvényeseknek elővételi jogot biztosítanak 350 koronás árfolyamon. Minden régi részvényt egy új részvény átvételére fog az elővételi jog megilletni; az új részvények azonban csak 1912-től kezdve fognak az üzlet jövedelmében részesedni. Ha esetleg a régi részvényesek az elővételi jogot teljes mértékben nem gyakorolnák, a Magyar Jelzálog-Hitelbank vezetése alatt a Magyar Leszámitoló és Pénzváltóbankból, a Magyar Agrár- és Járulékbank Részvénytársaságból és a Magyar Általános Takarékpénztár Részvénytársaságból álló szindikátus fogja a fennmaradó új részvényeket átvenni.

A Parcellázó és Telepítő Bank ezzel a

tőkeszaporításával és kötvénykibocsátásával új fordulópontra ért. Mint a legelső parcellázó-bankok egyike, már évek hosszú sora óta számtalan birtokot parcellázott fel az ország kisgazdái között, s ezen tevékenysége közepette soha sem feledkezett meg vevőinek érdekeiről. Mindig szem előtt tartotta a kis gazdálkodók, a parasztek vagyoni viszonyait, s csakis ennek tulajdonítható, hogy az ország minden részén teljes bizalommal fogadták a külömben skrupulózus parasztek a bank fölmérésait.

Maga az intézet 1904. évben alakult, akkor, amikor nálunk először ütötte föl a fejét a földéhség. Már kezdetben is siker koronázta a bank parcellázási működését és már első üzletéve után is öt százalék osztatéket fizetett. Ezután évről-évre szembeötlőbb volt az intézet fejlődése. Ha a három utolsó esztendő mérlegének adatait vizsgáljuk, azt látjuk, hogy a bank jelzálogkölesőnének állománya az 1908. évben már 10 millió koronán felül volt, míg a következő években egy-egy millióval emelkedett az. Még érdekesebb az ingatlanok értékadatainak összehasonlítása. Az 1908-ik évben a bank ingatlanainak értéke öt és fél millió korona, mely 1909-ben 8 millió koronát is meghaladja. Az intézet saját tőkéi az alaptőkeemelés sikeres lebonyolítása után 9 millió koronára fognak emelkedni. A bank 200 koronás névértékű részvényeinek jelenlegi árfolyama 472 korona. Utolsó osztaléka tiz százalékos volt.

Háborus hírek a tőzsdén.

Budapest, szeptember 29.

Az olasz jegyzék, melyet ultimátumnak is lehet tekinteni, nem lepte meg az európai tőzsdéket. A spekuláció mindenütt el volt készülve arra, hogy ez a jegyzék be fog következni, némi izgalmat csak az okozott, hogy a jegyzék tele van kétértelműségekkel, amelyek a helyzet elmérgesítésére alkalmasak. Azonban a tőzsdéken már előzőleg is eszkomptálták a háboru lehetőségét, úgy, hogy a helyzet kiélesedésével inkább csak a török értékek estek. Nagyban hozzájárult a nyugodtabb nézőpont kibocsátásához az a félhivatalosan is mindenütt megerősített felfogás, hogy a hatalmak — ha a háboru kitörését elnyomni nem is sikerül — a háboru minden körülmények között lokalizálni fogják a két fél között. Ellanyhulás ugyan így is történt az összes értékekben, azonban háborus pánikról csak az egymással szemben álló felek piacán lehet beszélni.

Budapesten.

A budapesti értéktőzsde higgadtan és aránylag nyugodtan fogadja az eseményeket. Nagy hasznára volt a spekulációnak az, hogy az olasz ultimátum híre tegnap a hivatalos tőzsde zárata után vált ismeretessé, ami jórészt elvette a dolognak veszedelmes élet. Ennél fogva nagyobb árszinteségről nem is lehet beszélni. Ma reggel a megnyitáskor izgatottan tolongott a megszorított spekulánsok tömege a tőzsdeteremben. Nagy zivajjal, éktelen lármával kínálták olesóbban a papirokat. De minden kínálattal szemben volt kereslet is, ami megakadályozta a nagyobb áresést. Minthogy minden piacra dobott árunak azonnal akadt vevője, a legnagyobb ársökkenés nem volt nagyobb öt-hat koronánál. A magyar hitelrészvény 823-ra, az osztrák hitel 632-re, a közuti 783-ra, a rimamurányi 671-re csökkent. A déli tőzsdén ugyszólván normális üzlet fejlődött, minden nagyobb emoció nélkül, de javuló kurzusok mellett. Megemlítendő, hogy a budapesti tőzsde nyugalma Bécsben is hatással volt, minél fogva ott is nyugodtabban itéltek meg a helyzetet. A javulás a déli tőzsdén meglehetősen volt, bár nem hozta be teljesen az árszinteséget. A magyar hitelrészvény 827½, az osztrák hitelrészvény 633½, a közuti 789½, a rimamurányi 676-ra emelkedett ismét. A külpolitikai viszonyokon kívül azonban a pénzügyi viszonyok rendkívül szűk volta és a devizák nagy kereslete is nyomta az üzletet, amelynek az utóbbi napokban tapasztalt hullámzásáról a következő táblázatunk nyújt összehasonlítható képet. Volt ugyanis:

	szept. 28.	szept. 29.
Magyar hitel	833.—	827.—
Osztrák hitel	639.—	635.—
Magyar Bank	720.—	714.—
Jelzálog Hitelbank	483.—	480.—
Rimamurányi	681.—	676.—
Közuti	793.50	786.—
Városi	408.—	404.—
Osztr.-magy. Államv. ut.	731.—	724.—
Koronajáradék	90.45	90.35
Salgótarjáni szén	670.—	664.—
Ganz	4170.—	4100.—
Czukuripar	3120.—	3100.—
Drasche	683.—	679.—

A gabonabörzén a háborus hírek szintén lényegesen megváltoztatták az üzlet irányát és azok a spekulánsok, akik tegnap a javult vizállás és a nagyobb gabonabehozatal következtében tudtak az októberi érdekeltségen, ma visszavásárolták a kötések, mert a háborus hírek hatása alatt állítólag ismét megnagyobbodott azok száma, akik októberben át akarnak venni kötések. Különösen a malomokról közpörtálnak átvevő szándékot. Megjegyezzük, hogy a gabonapiacozon nem is annyira az olasz ultimátum elküldése, mint inkább a további bonyoldalmaktól való félelem készítette a spekulánsokat hosszmuveletekre. Az irány különösen akkor volt rendkívül szilárd, amikor a berlini börzéről lényegesen drágább buza- és rozsjegezéseket táviratoztak. A déli órákban azonban, amikor az értéktőzsde nyugodtabb lett az üzletmenet, a gabonabörzén is kissé ellanyhult az irányzat. A mai üzlet egyébként szilárdan és a tegnapi zárathoz magasabb jegyzésekkel indult meg. A forgalom folyamán kezdetben jó ideig csak néhány fillér keretén belül ingadoztak a jegyzések, később azonban egyre fokozódó véltelkedve meglehetősen emelkedtek az árfolyamok, amelyek aztán zárathoz nyereségi realizálásokra mérsékelten visszaszorultak. Az októberi buza 3 fillérral a tegnapi zárathoz felül, 11.74 koronán indult, nyomban 11.79 koronáig, később pedig még tovább, 11.91 koronáig emelkedett, majd ismét 11.85 koronáig gyöngült és zárathoz így is maradt. Az októberi rozs körül ma igen nagy élénkség uralkodott; ez a ezikk előbb erősen volt kinnálva, aztán igen sürgősen keresve és így az árfolyama tég keretben ingadozott; 6 fillérral a tegnapi zárathoz felül, 10.10 koronán indulva, előbb 10.05-ig gyöngült, aztán gyorsan 10.23-ig szökött fel, majd megint 10.16-ig ment vissza és zárathoz így is maradt. A tegnapi zárathoz viszonyítva, végeredményképen ma az októberi buza 14 fillérral, az áprilisi buza 11 fillérral, az októberi rozs 12 fillérral, az októberi zab 4 fillérral, a májusi tengeri 2 fillérral emelkedett.

Bécsben.

Bárha az utóbbi napokban már el voltak készülve a háboru eshetőségére, az olasz ultimátum a pénzügyi köröket mindazonáltal nagy izgatottságra ejtette. A spekulációt még a forgalom kezdete előtt azon igyekezett, hogy eladásokat vigyen keresztül és az árfolyamokat a szó szoros értelmében lelicizálták. Mire azonban a rendes forgalom megkezdődött, már jóval kisebb volt az izgatottság, mert a közönség részéről egyáltalán nem eszközöltek olyan nagy eladásokat, mint amilyenekre számítottak. A megnyugtatást nagyban elősegítette az osztrák hitelintézet képviselőjének nyilatkozata, kit illetékes helyről felhatalmaztak annak a kijelentésére, hogy Ausztria-Magyarországot a tripoliszi háboru nem érinti közvetlenül és mindent megtesznek, hogy azt lokalizálják. A piac ellentállását a magasabb newyorki jegyzések is támogatták. Legjobban a török értékek szenvedtek, melyek közül dohányorszejegyek 10. keleti vasut 14. török sorsjegyek 5 koronával csökkentek. A többi kulisszaérték közül legjobban a Skoda és alpesi bányarészvényeket kínálták. Korlátok közt a forgalom szabálytalan volt. A spekuláció tartózkodó volt, mert be akarta várni, hogy milyen lesz az ultimátum hatása a külföldi piacokra. A vezető korlátértékek átlag 10-15 koronával csökkentek. A déli tőzsdén, bárha Berlinből lanyhább jelentések érkeztek, nyugodtabban fogták fel a helyzetet. A bányaeértékek 3-4 koronával estek. Amikor később az a hír terjedt el, hogy a porta elfogadta a hatalmak közvetítését, az egész vonalon javulás állt be. Zárathoz gyenge. Az olasz tőzsdékről aránylag nyugodt irányzatot jelentettek.

Berlinben.

Bár az árfolyamok a forgalom megnyitásakor a tegnapi esti tőzsdéken beállott lanyhulás tolytásaképp további és helyenként százalékonkénti esé-

Reggelizés előtt fél pohar

Schmidthauer-féle

Használata valódi áldás gyomorbetegségeknek és székszorulásban szenvedőknek.

Igmándi keserűvíz

Az elfogyott gyomro-
2-3 óra alatt tel-
jesen rendbe hozza.
Kis üveg 40 fillér
Nagy üveg 60 fillér

seknek voltak kitéve, a tőzsde magatartása mégis meglehetősen ellentállóképességet mutatott, mert a spekuláció még mindig nem adta fel a reményt, hogy a tripoliszi konfliktus lokalizálható lesz. Bányáértékeken kívül, melyek közül gelsenkirchieniek 4 százalékot veszítettek, különösen villamosági értékek és egyes közlekedési értékek csökkentek erősen. Bankok közül, melyek általában 1 százalékkal jegyezték alacsonyabban, a Deutsche Bank részvényei 3 százalékot veszítettek, állítólag a Göttinger Bank fizetési zavarainak hatása alatt is. Török sorsjegyek 9 márkával estek. A folytatódó gazdasági forgalomban azonban a tőzsdén megsemmisítő izgalom vett erőt, mert alacsony londoni árfolyamok hatása alatt terjedelmes pozícióoldások és blankoeladások történtek, különösen bányászati és bankértékekben és az árfolyamok további jelentős eséseket szenvedtek. Varsó-bécsi részvényekre, melyeknek árfolyama átmenetileg 190-ig csökkent, az államosításról szóló újabb hírek is nyomozható hatással voltak. Az uralkodó kedvetlenséget még fokozta a készáruipiac ipari értékeinek lanyha irányzata, melyekből a nehéz papírok 15-20 százalékot veszítettek. A tőzsde bágyadt hangulatban zárult. Pénz rövid időre utáni lejáratra 5-6 százalék, magánkamatláb 4 és háromnegyed százalék.

A jegybank újabb támadása a belföldi piac ellen. Hogy az Osztrák-Magyar Bankot mindig csak elsősorban a saját üzleti érdeke vezeti, annak félreismérhetetlen jelét adta tegnap is, amikor értekezletre hívta össze a bécsi pénzügyintézet vezetőit és figyelmeztette őket arra, hogy a deviza-műveleteiket úgy irányítsák, hogy ezek ne rontsák a bank devizabirtokát. Ez a figyelmeztetés azért történt, mert az utóbbi időben rendkívül nagy mennyiségben vásároltak Bécsben külföldi piacokról szóló váltókat, aminek következtében az Osztrák-Magyar Bank aranykészlete megcsappant. A bank vezetősége nyomatékosan figyelmeztette a bécsi intézeteket arra, hogy ha nem találnak módot a devizaárak csökkentésére, *kénytelen lesz fölemelni a bank kamatlábát.* A jegybank emez újabb támadásának kellő megvilágítása végett elég, ha a múlt hét eseményeire utalunk, amikor maga a jegybank önként adott el kéztiben is több millió korona értékben aranyat londoni számlára. Ezzel a nagyarányú aranyeladással egyenesen provokálta a bécsi bankokat a deviza-műveletekre. Mikor azok a jegybank provokálására beugrottak — a jegybank kamatláb-emelési ürügyre használja fel azt. Ime így fest a közös jegybanknak a magyar piac érdekében kifejtett nagyszerű tevékenysége. A mi jegybankunknak még mindig nem elég drága a pénz!

Építő-részvénytársaság a vidéken. A Gyárpárosok Országos Szövetségének debreczeni fiókja munkáslakások építését tervezi. Az építést egy 200.000 korona alaptőkével létesítendő részvénytársaság végezné, melyben résztvennének a környékbeli összes gyárosok. A részvénytársaság a lakásokat beszerzési áron adná bérbé. Egyelőre 144 munkáslakást terveznek és mindegyik lakás egy szobából, konyhából, mellékhelyiségekből és kertből áll. Az eszmét különösen az teszi aktuálissá, hogy Debreczen környékén és bent a városban is sürhetetlenek a lakásvizonyok. — Temesváron az ottani Mezőgazdasági Hitelbank R. T. égisze alatt 150.000 korona alaptőkével Széchenyi Házépítő R. T. ezimel új építőtársaság alakult.

A harmadik villamosági telep. Holnap jár le a főváros harmadik villamosági telepének berendezésére kiírt nemzetközi pályázat. A pályázat — mint értesülünk — nagy meglepetéseket fog hozni. A beérkezett pályázatok között van ugyanis egy olasz nagyvállalkozó cég ajánlata, amelyik körülbelül 40 százalékkal olcsóbban hajandó az új villamosági telepet berendezni, mint a legutóbbi pályázatokon szereplő magyar vállalatok ajánlatai. Érdekes a magyar ipar szempontjából, hogy egy külföldi vállalkozó ilyen kedvező ajánlatot tud tenni a fővárosnak egy nagyszabású vállalkozásra, mint a hazai vállalatok.

Gyorsvonat Nagyvárad—Fiume között. Nagyváradról jelentik: Az államvasutak igazgatóságától az az értesítés érkezett, hogy a jövő évi májusi menetrendbe beállítják a nagyvárad—fiumei gyorsvonatot. A Dombóvár—Bátaszék—Szabadka közti vonalrészén október hó elsejétől gyorsított személyvonatokat indítanak, mintegy az új vonal állandó kipróbálása végett. A pálya kipróbálása különben már megtörtént. Hatalmas Góliátgépekkel halvan kilométeres sebességgel próbálták ki a pályát, mely kitűnően bizonyult.

Uj bank Gyöngyösön. A vidéki kis bankalapítások még egyre tartanak, jóllehet az egyes városok régi pénzügyintézetei már nem egyszer állást foglaltak az új alapítások ellen. Semmi szükség — ez tagadhatatlan, újabb pénzügyintézetekre s a mostani alapítások inkább az egyesek egyéni ambíciójára, mint a piac szükségletére vezethetők vissza. Most Gyöngyösön 300.000 korona alaptőkével van a *kilenczedik részvénytársasági pénzügyintézet* alakulóban. Az alapítók azok sorából kerültek ki, kik rövid idővel ezelőtt a fuzionált Mátravidéki Közgazdasági Bank kötelékéből kiléptek.

Fizetésképtelenségek. A bécsi hitelezői védjegyet a következő fizetésképtelenségeket jelenti: Gróf és Lapkás, Arad; — Ungár Mór, Budapest.

A délutáni tőzsdeidő. Ismeretes, hogy a nyári hónapok alatt a tőzsdén délután fél háromig volt a hivatalos óra. A tőzsdetanács ma kihirdette, hogy október elsejétől kezdve délután fél négy óráig tart a tőzsdeidő.

Az üres hordók szállítása. Tekintettel az idén remélhető kedvező szüretre, a Magyar Kereskedelmi Csarnok előterjesztést tett a m. kir. államvasutak igazgatóságának az üres hordók és tartályok kivételes kezelése tárgyában, aminek elintézéséről arról értesíti az államvasutak igazgatósága az egyesületet, hogy a vonalain feladásra kerülő must és borküldemények gyors és akadálytalan továbbítása, továbbá az üres hordók és tartályok részére szükséges kocsiok lehetőleg pontos kiállítására iránt megfelelően intézkedik.

Egy német bank fizetésképtelensége. Göttingenből jelentik: A Göttinger Bankaktiengesellschaft beszüntette fizetéseit. A Treuhandgesellschaft kapott megbízatást a bank statusának megállapítására. Remélni lehet a nyugodt lebonyolást, mert a letétek és az alaptőke legnagyobb része megmenekülhet.

Csőd a fővárosban. A budapesti kir. kereskedelmi és váltótörvényszék ma megnyitotta a csődöt Altmann B. és társa budapesti bejelentett kereskedő (ül. VII., Dohány-utca 20. sz.) ellen. Csődbiztosá a bíróság dr. Medveczky László kir. törvényszéki jegyzőt, tömeggondnokká dr. Csillag Hugó ügyvédet, tömeggondnokhelyettesé dr. Stark Árpád ügyvédet nevezte ki. A követelések bejelentésének határideje november 11. napja. A felszámolási tárgyalás december 7-én, a csődválasztmány megválasztása pedig december 9-én lesz.

A Temesvár-Józsefvárosi Takarékpénztár ügye. Jelentettük, hogy Temesvár városa a Temesvár-Józsefvárosi Takarékpénztár részvényeit összevásárolni határozta, amelyből megalakítja a városi bankot. A nevezett takarékpénztár 6400 darab részvényéből ma újabban 536 darab részvenyt vásárolt meg a város és most 5289 darab van tulajdonában, vagyis az összes részvények ötötöt része.

Sorsolás. A Magyar Földhitelintézet zálogveleinek saját házában (Budapest, V., Bálvány-utca 7. sz. a.) folyó évi szeptember hó 30-án délelőtt tíz órakor tartandó nyilvános sorsolása alkalmával 473.400 K névértékű 4%-os szabályozási és talajjavítási és 243.000 K névértékű 3½%-os záloglevél fog kisorsoltatni.

Magyar nevek az új vasúti menetrendben. Az államvasutak igazgatósága több vasúti állomásnak nevét megváltoztatta. Az októberi új menetrendbe már az új elnevezéseket iktatta be, minek következtében sok régi állomásnév eltűnt s helyettük mindenütt a magyar elnevezéseket találjuk.

Új biztosítási évkönyv. A szakembereket bizonyára érdekelni fogja a magyar biztosításiügy állása, fejlődése. Erről ad számot a 400 oldalas Biztosító Évkönyv legújabb kötete, a legkimerítőbb formában. Az évkönyv, mely már szép és jelentős műltra hivatkozhat, kiváló gondossággal és részletességgel ismerteti, tárgyalja az összes tűz, jég, élet, baleset, szállítmány, betörés és egyéb biztosító vállalatok üzleti eredményeit, vagyoni viszonyait, személyzeti és szervezeti adatait. A külföldi társaságoknál pedig külön a magyar üzletet ismerteti. Az egyes ágazatoknál megtaláljuk a különleges statisztikai összeállítást, a bevett díjakról és a kifizetett károkról, vármegyéinként külön csoportozva. A magyar biztosításiügyről, a biztosítási jogszolgáltatásról szóló külön része még értékesebb és gazdagabb az előző évinél is. A könyv igen érdekes tanulmány még a laikusoknak is. Ára 6 korona (rég elofizetőknek kedvezményesen áron) kapható a „Biztosítási és Közgazdasági Lapok” kiadóhivatalában.

Étvágytalanságnál

Dr. Hommel-féle Haematogen
biztos eredményű
20 éves sikeri
Ovás! A Dr. Hommel nevet
hangsúlyozni kell.

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonatőzsde.

Budapest, szeptember 29.

A készáruipiaczon szilárd volt ma az irányzat, Kielégítő kínálattal szemben a malmok tartózkodók voltak, de azért jobb árak fizetése elől nem zárkóztak el. Mivel azonban az árubirtokosok meglehetősen rátartósak és túlkövetelők voltak, nagyobb arányú forgalom nem fejlődhetett ki. Mindössze alig 800 q buza kelt el 5-10 fillérrel a tegnapiaknál jobb árakon. A legdrágább eladási ár 12.27 és fél korona volt 81 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 12 korona 79.5 kilós kalocsai buzáért. Egyéb gabonaművek közül a rozs 10 fillérrel drágább, az árpa csendes, a zab és a tengeri szilárd. Forgalomba került: 1000 q rozs 9.85-10.00 koronás árakon. 200 q árpa 9.05 koronás áron, 600 q zab 9.50-9.60 koronás árakon és 2200 q tengeri 8.80-8.95 koronás árakon. A határidőpiac eseményeiről közgazdasági rovatunkban számolunk be.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kilós	ára 100 kg.	kilós	ára 100 kg.
Tiszavidéki, új	75	—	79	23.60-23.90
"	76	—	80	23.70-24.05
"	77	—	81	23.95-24.25
"	78	—	82	—
Fejérmegyei, új	75	—	79	23.40-23.65
"	76	—	80	23.55-23.85
"	77	—	81	23.65-24.05
"	78	—	82	—
Pestvidéki, új	75	—	79	23.50-23.75
"	76	—	80	23.65-24.00
"	77	—	81	23.75-24.15
"	78	—	82	—
Bánsági, új	75	—	79	23.55-23.85
"	76	—	80	23.70-24.00
"	77	—	81	23.80-24.15
"	78	—	82	—
Bácskai, új	75	—	79	23.60-23.90
"	76	—	80	23.70-24.05
"	77	—	81	23.85-24.25
"	78	—	82	—
Rozs I. rendű új	—	—	—	19.95-20.15
középmínőségű új	—	—	—	19.65-19.85
Árpa takarmány I. rendű	—	—	—	18.10-18.50
II.	—	—	—	17.70-18.10
Zab I. rendű	—	—	—	19.30-19.70
II.	—	—	—	18.90-19.10
Tengeri belföldi új	—	—	—	17.70-17.90
Köles	—	—	—	—

Kötetett:

Buza. Tiszavidéki: 100 q 82 k 24.45 K, 200 q 82 k 24.25 K felső, 500 q 81 k 24.55 K, 300 q 81 k 24.55 K, 1650 q 81 k 24.40 K, 100 q 81 k 24.40 K, 200 q 81.5 k 24.40 K, 200 q 81 k 24.40 K, 100 q 81 k 24.40 K, 200 q 80 k 24.60 K, 400 q 80 k 24.30 K, 150 q 79.5 k 24.10 K.

Fejérmegyei: 200 q 81 k 24.40 K, 100 q 81 k 24.30 K.

Kalocsai: 1350 q 79.5 k 24. — K.

Rozs: 100 mm. 20. — K, 300 q 19.80 K, 100 q 19.75 K, 500 q 19.70 K kpf.

Árpa: 200 mm 18.10 K kpf pp.

Zab: 100 q 19.20 K, 100 q 19. — K, 300 q 19. — K kpf, 100 q 18. — K kpf darabos.

Tengeri: 200 q 17.90 K kocsira, 1000 q 17.80 K kpf kocsira, 1000 q 17.60 K kpf.

A határidőpiacra kötetett:

Délelőtt:

Előfordult kötések (50 kg.-kint) 1911-re:
Buza 1912 áprilisra 12.07-11-06-16-10-11—
Buza októberre 11.74-91-85—
Rozs áprilisra 10.51-44-61-55—
Rozs októberre 10.10-11-05-23-16—
Zab áprilisra 9.67-69-66-64—
Zab októberre 9.39-40-32-39-32—
Tengeri 1912 májusra 8.39-40-37-42-37—

I óra 30 perczkor zárulnak:

Buza áprilisra	12.11-12.12
Buza októberre	11.85-11.86
Rozs októberre	10.16-10.17
Zab októberre	9.32-9.33
Zab áprilisra	9.64-9.65
Tengeri 1912 májusra	8.37-8.38

Budapesti gabonaforgalom.

1911. szeptember 27-30 1911. szeptember 28-ig.

Érkezett Elszállított

m é t e r m á z s a

Buza	35687	7998
Rozs	4821	2013
Árpa	2447	100

Zab	176	1990
Tengeri	—	30
Liszt	607	19820
Korpa	—	508

Ertéktőzsde.

A mai eseményekről közgazdasági rovatunkban számolunk be.

Az előzőszen kötötték; Osztrák hitelrészvény 632—625.50 Magyar hitelrészvény 823—88, Osztrák-magyar államvasutó részvény 725, 4 százalékos koronajáradék 90.30—90.40, Jelzálogbank részvény 477—481, Leszámitoló-bank részvény 563.50—564, Rimamurányi részvény 671—676, Közúti vasutó részvény 783—789, Városi vasutó részvény 404—405, Hazai bank részvény 305.50, Magyar bank részvény 712—715.50, Agrár-bank részvény 504—508, Kommercz-bank részvény 4090—4095, Biztosító részvény 17.300, Általános közszolgálat részvény 802—804, Drasche részvény 675—678, Salgótarjáni részvény 662—667, Ujlaki részvény 405—407, Ganz-féle részvény 4075—4095, Schlick-féle részvény 493—495, Magyar cukor részvény 3050—3070, Auer-részvény 929—936, Magyar keleti részvény 480.50—486.50, Neuschloss-részvény 628—631.

A déli tőzsdén kötötték; Osztrák hitelrészvény 633—635, Magyar hitelrészvény 826—829, Osztrák-magyar államvasutó 724—725, Jelzálogbank részvény 479.75—480.50, Leszámitoló-bank részvény 564.50—565.50, Rimamurányi részvény 676—677.50, Közúti vasutó részvény 788—790, Hazai bank részvény 305.25, Magyar bank részvény 714.50—715, Salgótarjáni részvény 663—665, Ujlaki részvény 408—412, Ganz-féle részvény 4095, Czukoriparrészvény 3085—3095.

Az utózsza hírya megszilárdult, mert a külpolitikai helyzet kedvezőbb megítélésére Bécsből visszalépett az emelkedett. A forgalom élénk volt. Kötötték: Osztrák hitelrészvény 633.50—636.25, Magyar hitelrészvény 827.50—828.50, Államvasutó 725.50—726, Hazai bank 305. A délutáni magánforgalomban folytatódott az üzlet, amely oleőbb berlini jelentés nyomán ismét ellanyhult. Kötötték: Osztrák hitelrészvény 635.50—634.25, Magyar hitelrészvény 827.50—826.50, Államvasutó 726.50—725.50, Rimamurányi 711—714.50, Közúti villamos 786.

Bécsi gabonátőzsde.

Bécs, szeptember 29. (Saját tudósítónktól.) A magasabb newyorki árjegyzések és a zavaros külpolitikai bonyodalmak szilárdítólág hatottak az irányzatra, buza és rozs 10, zab 5 fillérral drágult, tengeri és árpa tartott.

Jegyzetelt buza: Tiszavidéki 12.50—1.75, bánáti 1.25—12.65, mosoni és győri 12.05—12.30, felsőmagyarországi 12.05—12.30, déliavasúti 12—12.20, alsóausztriai 12.30—12.45, bácskai 12.25—12.65.
Rozsa: Felsőmagyarországi 10.50—10.70, csepeli 10.40—10.60, pestmegyei 10.55—10.75, déliavasúti 10.50—10.65, különféle magyarországi 10.40—10.60, ausztriai 10.70—10.95.
Árpa: Morvaországi 9.7—10.40, marchfeldi 9.20—9.75, bécsvidéki 9.30—9.70, felsőmagyarországi 8.90—9.55, csepeli 8.80—9.80, győri 8.80—9.25, északmagyarországi 8.60—9.50, déliavasúti 8.70—9.50, takarmány 8.50—8.75, malátá 9—9.25.
Magyar tengeri 6.55—9.75, Cinquantin 9.90—10.40.
Magyar zab válogatott 10.15—10.40, elsőrendű 10.05—10.20, közepes 9.80—10.10.

Páratlan gyógyhatású
tüdőhurut, étvágytalanság és gyomorégés esetén a
Málnási Mária forrás
Főraktár: ÉDESKUTY L. Budapest, Keitkezelőség: Brassó.

Bécsi értéktőzsde.

A mai eseményekről közgazdasági rovatunkban számolunk be.

10 óra 45 perczkor jegyezték: Osztrák hitel 634, Magyar hitel 827, Laenderbank 534.50, Bankverein 532, Unionbank 610.50, Államvasutó 723, Déliavasúti 112.75, Alpesi 709.50, Rimamurányi 672, Skoda 640, (635 után) Dunagőzhajózási 1115, Kárpát-petroleum 229, Török sorsjegy 227, 3 százalékos déliavasúti elsőbbség 264, Dohányrészvény 299.50.

1 óra 30 perczkor jegyezték: Osztrák hitel 633, Magyar hitel 826, Anglobank 321.50, Bankverein 532.50, Osztrák földhitelintézet 1270, Laenderbank 534, Unionbank 610, Magyar jelzálogbank 477, Államvasutó 723.50, Déliavasúti 110.25, Dunagőzhajózási 1126, Alpesi 800.50, Rimamurányi 675, Bräxi kőszénbánya 751, Török sorsjegy 227, Skoda 638, Dohányrészvény 295, Keleti vasutó 692.

Bécs, szeptember 29. (Magyar értekek zárata), 4 százalékos aranyjádék 110.25, Tiszal és szegedi kölcsön sorsjegy 804—, Magyar hitelbank részvény 825.50, Magyar leszámitoló és váltó részvény —, Rimamurányi 675—, Magyar cukoripar 2090—, Adria hajózási részvénytársaság —, Magyar koronajádék 90.95, 4 százalékos magyar földteherm. kötvény —, Nagy nyereim-kölcs. sorsjegy 431—, Kassa-Oderbergi Vasutó részvény —, Magyar jelzálogbank —, Magyar kereskedelmi bank —

Bécs, szeptember 29. (Osztrák értekek zárata), 4.2 százalékos papír-jádék 91.55, 4 százalékos osztrák arany jádék 115.15, 1860-as sorsjegy 158—, Osztrák hitel sorsjegy —, Angol-osztrák bankrészvény 319.50, Bécsi Bankverein 533—, Osztrák-magyar bank 1860—, Déli vasutó 110.25, Dunagőzhajózási r.-t. 1126—, Dohány részv. 298—, Cs. k. arany (vert) 11.39, Német bankv. 118.05, Osztr. Lloyd 150—, 4.2 száz. ezüst jár. 91.55, 94.70, Osztr. koronajádék 91.55, 1864-es sorsj. —, Osztrák hitelintézeti részvény 633.50, Union-Band 610—, Osztrák Ländlerbank 532.50, Osztrák-magyar államvasutó 723.90, Elbavölgyi vasutó —, Alpesi részvény 807—, 20 frankos 19.21, Londoni váltóár 241.97, Lipótkohó 584—, Török sorsjegy 227.50.

Külföldi értéktőzsde.

A berlini értéktőzsde mai eseményeiről közgazdasági rovatunkban számolunk be.

Berlin, szeptember 29. Zárlat. (Saját tudósítónktól) Zárlatkor jegyezték: 4.2 százalékos papírjádék —, 4 százalékos osztrák aranyjádék 97.40, osztrák hitelrészvény 198—, Déli vasutó 19.10, orosz bankjegyek 216—, 4 százalékos új orosz kölcsön —, Discontó Commandit —, Dinamittruszt 175.12, Harpeni 170.80, Unifikált török jádék 87—, 4.2 százalékos ezüst jár. 91—, 4 százalékos magyar aranyjádék 92.20, Magyar koronajádék 89.90, Osztrák-magyar államvasutó 153.75, Bécsi váltóár 846.50, Olasz jádék 98.50, Alt. villamosági Edison 259—, Gelsenkircheni 181.20, Laurakohó 154.50

Frankfurt, szeptember 29. Zárlat. 4.2% papírjádék 93.90, 4 száz-os osztr. ar.-jár. 97.10, Magyar ar.-jár. 92—, Osztr. hitelint. részv. 197.62, Osztrák-magyar államvasutó 154.12, Északnyugati vasutó —, Busileh radi vasutó —, Londoni váltóár 204.55, Bécsi Bank verein 135—, Villamos részvény —, 3 százalékos magyar aranykölcsön —, 4.2 százalékos ezüstjádék —, Osztrák koronajádék 91—, Magyar koronajádék 89.90, Osztrák-magyar bank 162—, Déli vasutó részvény 19.87, Elbavölgyi vasutó —, Bécsi váltóár 846—, Párisi váltóár 814.25, Union bankrészv. —

Hamburg, szeptember 29. (Zárlat.) 4.2 százalékos ezüst jádék 94—, 1860. sorsjegy —, Déli vasutó 20—, 4 százalékos aranyjádék 96.75, Osztrák hitelrészvény 197.25, Osztrák-magyar államvasutó —, Olasz jádék —, 4 százalékos Magyar aranyjádék 92.60

London, szeptember 29. Angol consol 77—.

Páris, szeptember 29. (Zárlat.) 3 százalékos francia jádék 93.85, Osztr. aranyjádék 99.50, Magyar arany jádék 94.80, 5 százalékos bolgár kötvény 1896. évről 505—, 3/4 százalékos Olasz jádék 99.80, Déli vasúti elsőbbségi kötv. 278—, 5 százalékos marokkói jádék 516—, 4 százalékos 1890. román kölcs. 95.90, 4 százalékos amori. románjár. 1905. 93.55, 5 százalékos orosz jádék 103.90, 4 és fél százalékos 1909. orosz

Budapesti értéktőzsde				Mai záró ár-folyam				Mai záró ár-folyam			
Pénz	Áru	Osztr. hitelrészvény	Magyar hitelrészvény	Pénz	Áru	Osztr. hitelrészvény	Magyar hitelrészvény	Pénz	Áru	Osztr. hitelrészvény	Magyar hitelrészvény
<p>Bankok.</p> <p>Budapesti bank részv. társ. — — — — 328 — 328 — 180. — 10.800 800</p> <p>Magyar bank részv. társ. — — — — 461 — 462 — 12. — 10.000 200</p> <p>Fiumei hitelbank — — — — 415 — 417 — — — — —</p> <p>Hazai bank részvénytársaság — — — — 307 — 307 50 — 10. — 10.000 400</p> <p>Hermes m. ált. váltóintézet r.-t. — — — — 375 — 380 — 60. — 8.300 200</p> <p>Horvát-szlavon orsz. jelzálogb. — — — — 248 — 252 — — — — —</p> <p>Magyar agrár- és jádék. r.-t. — — — — 511 — 512 — 18. — 11.000 200</p> <p>Magyar ált. hitelbank — — — — 884 — 834 50 — 10.175 300</p> <p>Magyar jelzáloghitelbank — — — — 484 50 485 — 14. — 7.500 200</p> <p>Magy. kir. szab. osztályorsj. r.-t. — — — — 720 — 720 50 — 3.000 400</p> <p>Magyar leszámitoló és pénzv. bank — — — — 1800 — 1840 160. — 441 1000</p> <p>Magyar takarékp. közp. jelz. bank — — — — 568 — 568 50 — 4.300 200</p> <p>Magyar kereskedelmi bank — — — — 322 — 323 — — — — —</p> <p>Osztrák-magyar bank — — — — 641 — 641 50 — 8.000 200</p> <p>Pesti magyar kereskedelmi bank — — — — 1995 — 2005 — — — — —</p> <p>Unionbank — — — — 4110 — 4122 — 20. — 3.000 200</p>											
<p>Takarékpénztárak.</p> <p>Bélvárosi takarékpénztár — — — — 675 — 677 — — — — —</p> <p>Budapest-érszabétyvárosi tdk. — — — — 585 — 590 — 170. — 2.895 1000</p> <p>Budapest-Lipótvárosi takarékp. r.-t. — — — — 528 — 528 — 70. — 3.000 400</p> <p>Budapesti tdk. és orsz. zálogk. r.-t. — — — — 446 — 448 — 16. — 20.000 200</p> <p>Egyesült budapesti föv. takarékp. — — — — 2440 — 2450 — — — — —</p> <p>Magyar általános takarékpénztár — — — — 688 — 695 — 125. — 10.000 1200</p> <p>Magyar orsz. közp. takarékpénztár — — — — 1730 — 1745 — 16. — 12.500 200</p> <p>Osztrák-magyar bank — — — — 17850 — 17900 — 26. — 40.000 200</p> <p>Pesti hazai első tdk.-egyesület — — — — 288 — 292 — 24. — 40.000 200</p> <p>Köbányai takarékpénztár r.-t. — — — — — — — 40. — 15.000 400</p>											
<p>Biztosító társaságok.</p> <p>Bécsi biztosító társaság — — — — 810 — 820 — — — — —</p> <p>Bécsi élet- és jár.-biztosító int. — — — — 895 — 895 — — — — —</p> <p>Első magyar ált. biztosító társaság — — — — 17300 — 17350 — — — — —</p> <p>Fonciéré-pesti biztosító intézet — — — — 480 — 490 — — — — —</p> <p>Magyar jég- és viszontbiztosító r.-t. — — — — 380 — 400 — — — — —</p> <p>Nemzeti baleset biztosító r.-t. — — — — 545 — 580 — — — — —</p> <p>Pannónia viszontbiztosító intézet — — — — 4760 — 4850 — — — — —</p>											
<p>Gőzmalomok.</p> <p>Borsod-miskolci gőzmalom r.-t. — — — — 640 — 642 — — — — —</p> <p>Concordia-gőzmalom r.-t. — — — — 420 — 440 — — — — —</p> <p>Első budapesti gőzmalom r.-t. — — — — 1750 — 1775 — — — — —</p> <p>Erszabéty-gőzmalom-társaság — — — — 480 — 488 — — — — —</p> <p>Luzit-gőzmalom r.-társaság — — — — 395 — 400 — — — — —</p> <p>Pesti hengermalom-társaság — — — — 362 — 370 — — — — —</p> <p>Pesti molnárk és szitők gőzm. r.-t. — — — — — — — — — — —</p> <p>Pesti Viktória gőzmalom — — — — 900 — 905 — — — — —</p>											
<p>Iparvállalatok.</p> <p>Egyesült tégl- és csementgyár — — — — 290 — 290 50 — — — — —</p> <p>Bécseni csementgyári Unió r.-t. — — — — 904 — 908 — — — — —</p> <p>Budapest-mentőrényi téglagyár — — — — 700 — 705 — — — — —</p> <p>Északmagyarországi kőszénbánya — — — — 368 — 339 — — — — —</p> <p>F.-magyarországi kőszénbánya — — — — 596 — 600 — — — — —</p> <p>István-gőztéglagyár r.-t. — — — — 390 — 362 — — — — —</p> <p>Köbányai gőztéglagyár r.-t. — — — — 2000 — 2050 — — — — —</p> <p>Kőszénbánya és téglagyár r.-t. — — — — 682 — 684 — — — — —</p> <p>Magyar aszfalt részvénytársaság — — — — 80 — 81 — — — — —</p> <p>Magyar Általános kőszénbánya r.-t. — — — — 315 — 317 — — — — —</p> <p>Magyar kerámiái gyár r.-t. — — — — 878 — 280 — — — — —</p> <p>Salgótarjáni kőszénbánya r.-t. — — — — 670 — 671 — — — — —</p> <p>Uryanaz 1909. évi kib. — — — — — — — — — — —</p> <p>Ujlaki tégl- és mészgőztégl. r.-t. — — — — 415 — 416 — — — — —</p> <p>Első magyar gazd. gépgyár r.-t. — — — — 465 — 470 — — — — —</p> <p>Danubius — — — — — — — — — — —</p> <p>Fegyver- és Gépgyár részv.-társ. — — — — 328 — 380 — — — — —</p>											
<p>Sorsjegyek.</p> <p>Bazilika — — — — 38 — 37 — — — — —</p> <p>Osztr. felülb. — — — — 35 50 39 50 — — — — —</p> <p>Bécsvári nyer.-köl. — — — — 505 — 515 — — — — —</p> <p>Budavárosi sorsj. — — — — 12 80 18 80 — — — — —</p> <p>Erszabéty kir. szan. — — — — 17 50 19 50 — — — — —</p> <p>„Jó sziv” — — — — 17 50 19 50 — — — — —</p> <p>Osztr. felülb. — — — — 17 50 19 50 — — — — —</p> <p>Magyar vöröskeres. — — — — 44 — 50 — — — — —</p> <p>O. f. — — — — 45 — 45 — — — — —</p> <p>Osztr. vöröskeres. — — — — 62 — 66 — — — — —</p> <p>Osztrák hitelintézet — — — — 502 — 74 — — — — —</p> <p>Pálffy — — — — 100 — 512 — — — — —</p> <p>Szerbiai nyer.-kölcs. — — — — 118 — 122 — — — — —</p> <p>M. jel. hitelb. ny.-k. — — — — 112 — 118 — — — — —</p> <p>M. jel. hitelb. ny.-k. — — — — 109 50 112 50 — — — — —</p>											
<p>Pénzremek és váltók.</p> <p>M. v. oszt. ar. vert — — — — 11 37 11 45 — — — — —</p> <p>20 frankos arany — — — — 19 18 19 23 — — — — —</p> <p>20 márkás arany — — — — 23 57 23 61 — — — — —</p> <p>Ném. birod. bankj. — — — — 118 02 118 29 — — — — —</p> <p>Francia bankjegy — — — — 95 85 96 42 — — — — —</p> <p>Papirrabél drbként — — — — 2 54 2 55 — — — — —</p> <p>Római bankjegy — — — — 95 25 95 75 — — — — —</p> <p>Szerb bankjegy — — — — — — — — — — —</p> <p>Amsterdam — — — — 190 40 190 70 — — — — —</p> <p>London 10 f. sterl. — — — — 241 60 241 80 — — — — —</p> <p>Német bankpiaoók — — — — 118 02 118 22 — — — — —</p> <p>Olasz bankpiaoók — — — — 94 95 95 15 — — — — —</p> <p>Páris 100 frankért — — — — 90 02 90 22 — — — — —</p> <p>Szentpétervár — — — — 254 75 255 7 — — — — —</p> <p>Newyork 100 dollár — — — — 492 — 502 — — — — —</p>											

Járadék 99,75 4 százalékos spanyol jár. 92.—
4 százalékos unifikált török jár. 86.30 Török sorsjegy
192.50 Török dohányrészvény 20.—. Osztrák földhitel-
intézet —. Osztrák Länderbank —. Magyarjelzálog-
bank 512.—, Banque de Paris 17.15 Banque Ottomane
655.—, Osztrák-magyar államvasút —, Déli vasút
116.—, Meridionalvasút 587.—, Hartman gépgyár 6 2.—
Rio Tinto 15.38, Sucrerie d'Egypte 78.—, Tula 475.—
Urikányi kőszén 173.—, Chartered 7.2, De Beers 442.50
East Rand 88.—, Jagersfontein 184.50, Trans. Land
Comp. 44.25, Váltó Amsterdamra (rövid) 207.25, Váltó
német piacokra (rövid) 122.90, Váltó Bécsre (rövid)
10.31, Váltó Belgiumra (rövid) 1/4, Olasz arany-
váltó rövid 1/8, Váltó Svájcra (rövid) 1/2. Csekk
Londonra 251.4., Magánkamatláb 2.50.

Üzleti tudósítások

Budapesti szeszjegyzés.

Milyen időre?	Nyers	Finomított
Azonnali szállításra	67.—	73.—
Október decemberre	66.75	72.75
Október—májusra	66.50	72.50
Irányzat: Készletlány miatt igen szilárd.		
Bécsi nyersszeszjegyze	62.50	63.50
Prágai "	58.50	59.—
Lembergi "	57.50	58.—

Buzakorpa.

Finom korpa azonnali szállításra	12.80—13.—
1911. szept.—decz.re	12.9—13.10
Durva korpa azonnali szállításra	13.60—13.80
1911. szept.—decz.re	13.40—13.60

Zsiradékok.

Dísznörszír budapesti	164.—165.—
vidéki	—
<i>Scalonna.</i>	
Városi 4 drbos	145.—146.—
3 "	148.—149.—

Sertéskonzumvásári jelentés.

(A székesfővárosi állatvásár és községvidék igazga-
ságszóló.) Szept. 29. Előző nap eladatlan maradvány
171 drb sertés, 74 drb süldő. Pótelhajtás 261 drb sertés,
133 drb süldő. Mai felhajtás 975 drb sertés, 58 drb
süldő, összesen 1407 drb sertés, 265 drb süldő. Elada-
tot 1271 drb sertés, 159 drb süldő. Mai maradvány
136 drb sertés, 106 drb süldő.

Árjegyzés. Zsirtsertés. Öreg I. rendű 350 klg. felül
életsúlylevonással 160—165 fillér. Fialtal nehéz 300 klg.
felül életsúlylevonással 162—170 fillér. Fialtal közép
220—300 klg.-ig életsúlylevonással 169—178 fillér.
Fialtal könnyű 120 klg.-ig életsúlylevonással 172—180
fillér. Hussertés 300 klg. felül életsúlylevonással 162—
164 fillér. Hussertés könnyű 140—300 klg.-ig életsúlyban

112—130 fillér, életsúlylevonással 170—182 fillér. Süldő
belföldi életsúlyban 104—130 fillér. A vásár irányzata
elénk. Az árak 2—3 fillérrel emelkedtek

Kőbányai sertéspiac.

Szept. 29. Magyar elsőrendű: Fialtal nehéz (pá-
ronkint 30 kilogrammon felüli súlyban) 162—163 fillér.
Fialtal közép (páronkint 251—320 kilogrammig
terjedő súlyban) 166—168 fillér. Közép (páronkint
240—280 klg.) 172—174 fillér.

Sertéslétszám: 1911. szeptember hó 27. napján
volt készlet 29849 drb. — 1911. szeptember 28-án fel-
hajtott 789 drb. — 1911. szeptember 28-án elszállít-
ott 284 drb. — 1911. szeptember 29. napjára maradt
készletben 30354 drb. A hizott sertésüzlet irányzata:
nyugodt, az árak véglegesek.

Budapesti szurómarhavásár.

Szeptember 29. Felhajtott: 596 drb élő borjú
(közte 34 rugott).

Árjegyzések: Elsőrendű élő borjúkért 116—128
fillérig, kivételesen 130—140 fillér, középminőségű élő
borjúkért 104—114 fillérig, rugott borjúkért 60—102
fillérig. Dacára a kis felhajtásnak, az irányzat lanyha
volt, az árak változatlanok maradtak.

VIZÁLLÁS.

szept. 28 szept. 29.		szept. 28 szept. 29.	
m é t e r		m é t e r	
Inn	Schärding 0.50 0.47	Ócsa	M.-Sziget 0.22 0.22
Duna	Passau 1.31 1.16		Tekébánya 0.15 0.15
	Linz 1.26 1.38		V.-Namény 0.77 0.91
	Bécs 1.09 1.31		Tokaj 0.81 0.54
	Pozsony 0.42 0.28		Tiszafüred 0.64 0.74
	Komárom 1.27 1.34		Szolnok 0.92 1.76
	Budapest 0.58 0.54		Csongrád 1.18 1.20
	Paks 0.19 0.21		Szeged 0.62 0.60
	Móhács 0.52 0.54		T.-Becse 0.82 0.78
	Győr 1.25 1.38		Titel 0.43 0.46
	Újváros 0.55 0.56	Óndóv	Hoór 1.22 1.24
	Pancsova 0.15 0.05	Tapoly	Bártfa 1.22 1.24
	Orsova 0.01 0.88	Bodrog	Ladányos 0.98 0.22
Morva	Morvafalu 0.12 0.27	Sajó	Zsolya 1.14 1.22
Vág	Zsolna 0.06 0.04	Hernád	H.-Németi 0.01 0.02
	Trencsén 0.02 0.02	Berettyó	Margitta 0.38 0.36
	Szered 0.86 0.41	B.-Ujfalu	0.42 0.42
Rába	Szt.-Gothárd 0.40 0.40	Kőrös	Csucsá 0.28 0.01
	Sárvár 0.15 0.11	N.-Várud	0.45 0.46
	Győr 1.31 1.62	Bélnyes	0.15 0.10
Dráva	Várasd 1.18 2.52	Tenke	0.20 0.22
	Zákány 1.01 0.32	Gurabonca	0.38 0.42
	Barcs 0.42 0.66	Borosjenő	0.68 0.50
	Eszék 0.42 0.10	Békés	0.48 0.56
Mura	M.-Szerdah 0.28 0.52	Gyoma	0.80 0.66
Száva	Zágráb 1.04 0.42	Gy.-Fehérvár	0.08 0.20
	Sziszek 0.78 0.70	Branyicska	1.16 0.74
	Mitrovicza 1.26 0.74	Arad	1.00 0.55
Szamos	Décs 0.54 0.58	Makó	0.02 0.04
	Szatmár 0.13 0.20	Lugos	0.87 0.75
Kraszna	N.-Majtény 0.01 0.01	K.-Kostoly	1.06 0.64
Latorcza	Munkács 0.01 0.02	Kiszató	0.78 0.28
Laboroz	Homonna 0.04 0.05	Temesvár	0.40 0.36
Veg	Perceceny 0.10 0.12	Bécskerék	1.84 1.16

IDŐJÁRÁS.

Az elmúlt nap időjárásának áttekintése:

Hazánkban tegnap is még százaz és enyhé
volt az idő, az éjjeli órákban azonban az ország
északnyugati részein jobbra kisebb esők leptek
fel; a hőmérséklet maximuma 25 C. fok volt
Fiumében, minimuma pedig 0 C. fok Botfalán.

Prognózis a következő huszonnégy órára:

Változékony és jobbra szeles idő várható
hűsüléssel és helyenkint esővel. (Sürgöny-
prognózis: Változékony, hűvösebb, sok helyütt
csapadék.)

Állomás	Légnyomás mm. 700 +	A hőmérséklet Celsius szerinti	Szélirány és erője	Felhőzet	Csapadék mm.		Hőmér- séklet	
					max.	min.	max.	min.
A.-Szilványa	69.0	10.0	SE	2	0	—	28	9
Ungvár	67.8	9.4	NW	3	0	—	25	8
Késmárk	69.4	14.0	—	4	—	—	17	8
Losonc	65.0	15.2	—	4	—	—	20	11
Gyalla	67.4	11.4	NW	2	4	—	22	15
Budapest	66.2	15.6	N	2	3	10	28	15
Hérvény	68.1	14.8	N	3	3	3	18	10
Keszthely	65.5	14.6	N	5	4	—	20	13
Pécs	66.6	13.1	N	6	3	6	21	13
Zágráb	65.9	13.0	WNW	1	4	8	24	13
Fiume	63.4	14.1	—	5	3	3	18	13
Szeged	63.8	15.8	SE	2	3	8	23	15
Temesvár	66.5	16.2	—	4	10	24	25	15
Nagyvárad	64.1	16.2	—	0	7	25	15	—
Kolozsvár	66.3	13.1	W	1	4	—	20	12
Nagyszombat	66.5	13.4	SE	2	1	—	20	10
Szatmár	—	17.2	SE	0	4	—	21	14
Eger	—	14.4	NE	2	0	14	20	15
Arvavárja	—	13.2	W	1	1	4	17	10
Selmeczbánya	—	13.2	—	0	4	17	12	—
Komárom	—	12.1	NW	5	0	—	18	11
Magyar-Óvár	—	12.0	NW	2	4	3	16	12
Sopron	—	13.8	NW	3	4	1	18	10
Eszék	—	13.5	WE	2	4	—	18	15
Cirkvenca	—	16.2	—	4	—	—	22	13
Debrecen	—	14.9	—	4	2	22	13	—
Budapest	—	16.4	N	1	0	25	23	14
Kecskemét	—	16.0	N	2	4	24	23	15
Óroszlány	—	15.4	SW	1	0	11	23	16
Arad	—	15.0	SE	2	0	2	25	15
Zsombolya	—	15.8	E	1	0	3	25	10
Vereczk	—	15.7	NW	2	0	31	22	15
Orsova	—	—	—	—	—	—	—	—

Felolós szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadó-tulajdonos:

A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság

Igazgató: **ERDŐS ARMAND.**

REJTÉLYES ÜGY.

— ANGOL REGÉNY. —

Írta: **BILLY MARSH.**

Sarah megfordult és ránézett, de szeme
olyan merev volt, mintha valami nagyon
messze lévő dolgot nézne.

— Uristen! Mit néz hát?! — kiáltott
József bátya és önkénytelenül hátra nézett.
— Sarah, mi történt? Beteg vagy? Nyitott
szemekkel álmodol?!
Megfogta Saraht mindkét karjánál és
megrázta. Sarah megremegett és minden
tagjában reszketni kezdett. Szemébe vissza-
tért az élet. Szó nélkül ült le újra és ismét
kavarni kezdte a teát.

— Nos, végre magadhoz térsz — szolt
József bátya.
— Magamhoz térek? — kérdezte Sarah
gépiesen.
— Nos igen — szolt az öreg csendesítő-
leg. — Te beteg vagy. De vannak jó orve-
saink itt. Várj holnapig; elhozhatjuk a leg-
jobbát.

— Nincs szükségem orvosra. Ne beszélj
orvosokról. Ki nem állhatom őket, olyan ki-
váncsian néznek meg, körülkémlelnek,
mintha valamit fel akarnának fedezni.
Miért szakadt félbe a beszélgetésünk?
Annyi mondani valóm volt. József bátyám
megint nagy aggodalomban vagyok a titok
miatt.

— Oh ne beszéljünk erről — szolt az
öreg kéré hangon — legalább ma estére.
— Miért ne?
— Mert mindig megbetegszel, ha erről
beszélés. Megint oJameredsz majd abba a sa-
rokba és nyitott szemekkel fogsz álmodni...
Nagyon beteg vagy Sarah, igazán nagyon
beteg.

— Nem vagyok én beteg! Miért is
mondja mindenki, hogy beteg vagyok? Hadd
beszélünk róla, bátyám; azért jöttem. És
addig nem lesz nyugtom, míg el nem mond-
tam neked.

Zavarban volt, hol elpirult, hol meg el-
sápadt. Ugy látszott, most vette csak észre,
hogy az előbb öntudatlanul beszélt és olyan
valamit mondott, amit el kellett volna hall-
gatnia.

— Ne törődj vele, ha valami olyat mon-
dok vagy teszek, amit nem kellene. Néha
félrebeszélék anélkül, hogy tudnám, hogy
mit. Azt hiszem, most is félrebeszéltem. De
nincs semmi jelentősége, József bátya, ép-
pen semmi.

Igy iparkodott megnyugtanni az öreget,
miközben székét ismét egy fordította, hogy
megint arra ült arccal, ahová előbb nézett.

— Jó, jó — szolt József bátya — nem
baj, de ne beszélj többet a multról, mert
megint olyanokat fogsz mondani. Halljuk
hát, mi a baj most? Mi az oka mostani szo-
moruságodnak?

— A régi és a mostani baj okai egy
és ugyanazok, József bátyám.

— Mi az? Megint vissza akarsz térni a
titokra?

— Kénytelen vagyok vele.
— És miért?

— Mert a titok egy levélben van leírva.
— És mi származhatik ebből?

— Azt a levelet az a veszély fenyegeti,
hogy megtalálják. Most tizenhat év után,
most esett le rám az a borzasztó lehetőség,
hogy a levelet megtalálják. És éppen az, aki-
nek sohasem szabadna csak látni sem a leve-
let, éppen az fogja talán megtalálni!

— Ugy? Tudod bizonyosan, Sarah? És
ha igen, honnan tudod?

— A saját szájából. Véletlenségből ta-
lálkoztunk.

— Találkoztunk? Kiket értesz ezalatt?
— Kit gondolok? Talán még tudod, bá-
tyám, hogy Treverton kapitánynál voltam
szolgálatban, mikor Porthgenna Towerben
éltem?

— Elfelejtetem a nevét, de ez mind-
egy... mond csak tovább.

— Mikor ott hagytam a házat, miss
Treverton öt esztendő kis leány volt, most
pedig férjes asszony... olyan szép, olyan
jó, olyan szelid fiatal és vidám az arca...
és gyermeke is van, épp oly kedves, mint ő
maga. Oh, bátyám, ha te azt a gyermeket lát-
nád! Sokat adnék érte, ha te láthatnád.

József bátya megcsókolta az unja hegyét
és vállat vont. Az első mozdulat a szóban
forgó hölgy szépsége iránt való hódolatot
fejezte ki, a másodikat pedig a balsorsba való
belenyugvást, hogy nem láthatja.

— Helyes — szolt filozófus felfogással
— de hagyjuk most azt a hölgyet és gyereket
tovább.

— Most Frankland a neve — szolt Sa-
rah. — Csinosabb név, mint Treverton, sok-
kal csinosabb, azt hiszem. Férje nagyon sze-
reti... biztosan tudom. Nem is volna szíve,
ha nem szeretné.

— Ugy, ugy! — kiáltott József bátya
meglepődve. — Hogy szereti az nagyon
rendben van. De hogy tartozik ez a dolog-
hoz? Miért beszélsz most erről a házasság-
ról? Beesületszavamra modom, Sarah, amit
mondtál, nem mond még semmit, csupán
összezavar.

— Kell róla és férjéről beszélnem, bá-
tyám. Porthgenna-Tower most mr. Frank-
land tulajdona és éppen azon vannak, hogy
oda költözzenek.

— Végre visszatérünk megint a régi ke-
rékvágásba.

(Folyt. köv.)

KÜLÖNFÉLÉK.

Ott bucsuziunk...

Ott bucsuztunk a fenyők alatt,
Kicsiny kezed a kezembé,
„Egy óra, egy percz, egy pillanat“ ...
Szánoltunk fájón, remegve.

S én átelleltek s még egy esőket kertem
S te kettőt adtál egy helyett,
S elindultam busan s vissza-visszaéveztem
S szép szemedből a könyvet pergett ...

Kroó József.

(Patti Adelina és Ferencz József.) Schürmann, a világhírű impregzió, most kiadta az emlékiratait. Külön fejezet szól benne a koronás főkirály, akikkel megismerkedett. A mi királyunkról azt írja, hogy nem nagyon lelkesedik a színházért; csak Sarah Bernhardt és Patti Adelina láthatottak a csodálóik között Ferencz Józsefet. Patti Adelina azonban nem igen volt halás a nagy tisztességért. A király még egy áriát kért a koncert régeztével. A király Schürmann a király kivánságát elmondta a művésznőnek, ezt a választ kapta:

— Ha Ferencz József énekel holnap helyettem, akkor énekelek még neki ma ...
Félt, hogy ha nagyon megerőlteti magát, másnap nem tud énekelni.

(Ki nagyobb?) Az amerikaiakat szelében úgy ismerik, miút a világ legpraktikusabb embereit és ezt nem is igen lehet elvitatni tőlük. Igen sokszor megtörténik, hogy számokban fejezik ki magukat akkor, mikor mi jó európaiak érzéseinket öntjük a szavakba. Ezek után nem hangzik különösen, hogy egy amerikai irodalmár számok segítségével készített statisztikát a különféle népek íróiról és ezeknek a számoknak a segítségével mérte meg dicsőségek nagyságát is. Browne doktor az új rendszer föltalálója, aki a két ókori tragédia-íróval, Euripideszszel és Szofoklesszel mutatja be a statisztikai korlátok közé szorított irodalmi értékelést. A rendszer igen egyszerű. A híresebb író az, akinek a neve többször fordul elő a különféle könyvekben és a történelem hasábjain. A két görög tragédia-íróval pompásan lehet illusztrálni Browne rendszerét, mert Szofoklessz és Euripidesz neve igazán sokszor előfordul már a régi görög és latin könyvekben is. Browne átnézte szorgalmasan Plátó, Arisztotelész, Plutarkosz, Cicero, Emerson, Goethe és Carlyle műveit és kiírta ezekből a két nagy tragédiaköltőre vonatkozó adatokat. A könyvekben foglalt megemlékezések szerint Euripidesz dicsősége másfélszer akkora, mint a Szofoklesszé. Plátó Szofoklesszről négyszer, Euripideszről nyolcszor tesz említést. Plutarkosz pedig kétszázötvenhét alkalommal Euripideszt, míg Szofoklesszt csak nyolcvannégyszer. Az újabbkori írók közül tudvalevőleg Emerson és Goethe, valamint Carlyle foglalkozott a két görögrel, de ezekben a munkákban már oszlik a vélemény Browne rendszeréről is többször részesebb elbánásban. Végeredményben azonban mégis Euripidesz marad a dicsőség, mert a leg-híresebb enciklopédiákban Szofoklessz csak nyolcvanhétszer, Euripidesz pedig kétszázötvenhét alkalommal szerepel. Még inkább megerősíti Browne ama megállapítását, hogy Euripidesz dicsősége másfélszer akkora, mint Szofoklesszé, az a körülmény, hogy Coriusz hétszázhetvenháromszor tesz említést Euripideszről, míg társáról csak kétszázszor.

(Mibe kerülhet egy esernyő?) A hölgyeknek mostanában jól megy a soruk. A széles peremű kalapok árnyékába burkolják az arcukat és így megakarihatják a napernyőt, ami némely esetben igen sokba kerül. Am napernyőt mégis viselnek, mert hiszen annak tulajdonképpen csak mellékes föladata fölfogni a napsugarakat. Kiegészítő része a luxuriózus női toalettnak, kiváló játékszer a női ujjaknak, jól megválasztott színével pompás háttér az árnyékba borult arcra, azután pompás színeket vetít a teint kiemelésére, szóval a napernyő igen fontos az asszonyra. És Blanc ur, aki mint a montecarlói játékbarkang bérleje s ilyen minőségében néhány millió ura, mégis ludbörözve gondolt arra a pillanatra, amikor ernyőt vásárolt a feleségének. Ugy történt, hogy együtt sétáltak a strandon, amikor panaszkodni kezdett a napsugarakra és napernyőt kívánt. Blanc szó nélkül ment egy divatkereskedésbe, ám savanyu arccal fizetett, mert tulságos soknak találta a nyoczvan frankot, amit a napernyőért kértek. Hogy helyettesítse a milliókon esett csorbát, bement a saját játékbankjába és a trente et quarante asztalon azzal a kiáltással, hogy: megnyerem az ernyő árát, két louis dort tett a feketére. Nyert. Föltette az egész összeget. Veszett. Négyezer egymásután veszett, aztán megint nyert. Egy újabb

négyes vesztő után taktikát változtatott és négy aranyat tett — elvesztette. Fölizgultan nyolcz tizenhat aranyat tett és hirtelenében ötszáz frankot vesztett. Most már képtelen volt elmozdulni a játékasztal mellől, megfedkezett az evésről, megfedkezett az ivásról, játszott, játszott, folyton játszott. Estére végre a napernyő nem nyolczvan frankba, hanem 91.000 frankba került.

(A kigyók.) Az egyik amerikai kis városkában, Pennsylvánia államban, sötét tragédia játszódott le nemrégiben. A görög hitregék megrázó drámaíhoz hasonlít ez az eset, amely egy boldogtalan házasságnak a befejezése. A városkához közel, a hegyoldalba épített házban lakott évek óta James Stoner a feleségével. Egy pár héttel ezelőtt holtan találták a bányákba igyekező munkások James Stonert a kapu előtt. Mellette a lépcsőkhöz kötve mérges kigyók feküdtek. Az orvosok megállapították, hogy James Stonert a kigyók ölték meg. Az egész tragédiára azonban csak az elhunyt özvegye vetett világosságot vallomásával. A mérges kigyókat maga James Stoner kötözte a lépcsőkhöz és ő viselte gondjukat öt éven keresztül. Stoner féltékeny volt a feleségére és hogy az asszony távollétében meg ne csallhassa senkivel sem, a legveszedelmesebb kigyókat kötözte a bejárathoz házörzöknek. A tragikus éjszaka James Stoner lerugva mezt haza, elbukott a lépcsőkön. Mámoros fövel nem gondolt a kigyókra, amelyek a szőnyegre kiugrottak: rejtékhelyeikről és balálra marták a gazdájukat.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Szeptember 29. —

Kinevezések. A pénzügyminiszter Ferencz Csösz és Wéger János adóhivatali főellenőrt, illetve főosztályvezetőt a esikszereadai adóhivatalnál, jelen állomáshelyükön és a VIII., illetve IX. fizetési osztályban való meghagyásuk mellett, adóhivatali ellenőrré, Roediger Viktor adóhivatali ellenőrt a zilahi adóhivatalnál, a IX. fizetési osztályban való meghagyása mellett, adóhivatali főtisztet, Frank Lajos adóhivatali főtisztet a soproni adóhivatalnál, a IX. fizetési osztályban való meghagyása mellett adóhivatali ellenőrré, Miklós János adóhivatali tisztet a maszódi adóhivatalnál, a X. fizetési osztályban való meghagyása mellett adóhivatali ellenőrré, Kendra Árpád kassai adóhivatali gyakornokot a XI. fizetési osztályba ideiglenes minőségű adóhivatali tiszté a fecsédi és Halász Ferencz máriaradnai adóhivatali díjokot ideig. minőségű segélydíjas adóhivatali gyakornokká, Tolnay István pénzügyi irodatisztet az aranyosmaróti pénzügyigazgatóságnál, a X. fizetési osztályban való meghagyása mellett, pénzügyi irodavezetővé, Tárnok Dezső pénzügyi irodatisztet a gyulai pénzügyigazgatóságnál, a X. fizetési osztályban való meghagyása mellett irodavezetővé, Soós Ferencz pénzügyi irodavezetőt a máramaroszigeti pénzügyigazgatóságnál, a X. fizetési osztályba pénzügyi irodatiszté, Molnár Károly Lajos pozsonyi igazolványos altisztet a XI. fizetési osztályba ideiglenes minőségű pénzügyi irodatiszté, Budánovics Mátyas aradi adóhivatali gyakornokot a XI. fizetési osztályba ideiglenes minőségű adóhivatali tiszté és Kuzmán György aradi adóhivatali díjokot ideiglenes minőségű segélydíjas adóhivatali gyakornokká, Miries Mihály ogulini pénzügyigazgatósági díjokot, végzett joghallgatót ideiglenes minőségű segélydíjas pénzügyi fogalmazó-gyakornokká;

az igazságügyminiszter Luther Rezső petrozsényi járásbírói telegkörvi átalakító díjokot a petrozsényi járásbíróshoz irnokká;

a temesvári ítélőtábla elnöke dr. Georgievits István panosvai lakos, ügyvédjelöltet a temesvári ítélőtábla kerületébe díjtalan joggyakornokká, Mizsák István villyi lakos, végzett joghallgatót a temesvári kir. ítélőtábla kerületébe díjas joggyakornokká;

a kassai javító-nevelőintézet igazgatója a vezetése alatt álló intézethez Horváth Ferencz géplakatosot és Takács István szabóiparost egyelőre ideiglenes minőségű munkavezető-felügyelőkké;

a kézdívásárhelyi törvényszék elnöke Ráduly Imre kézdívásárhelyi törvényszéki napidíjas szolgát a nagyajtai járásbíróshoz hivatalsszolgává;

a zilahi törvényszék elnöke Takács Gyula zilahi adóhivatali napidíjas szolgát a zilahi járásbíróshoz III-ad osztályu hivatalsszolgává nevezte ki.

Véglegesítés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Tóke Eto tomaseváci (volt határőrvidéki) községi elemi iskolai tanítónőt jelen állásában végleg megerősítette.

Áthelyezés. Az igazságügyminiszter Wind György teti járásbírói telegkörvi telegkörvezetőt a kecskeméti járásbíróshoz helyezte át.

Kirendelések. Az igazságügyminiszter az egri törvényszék területére vizsgálóbíróvá dr. Pap Sándor törvényszéki bírót, állandó helyettesévé pedig Marssó László törvényszéki bírót; dr. Pál Gyula oklándi járásbírói jegyzőt az oklándi és dr. Puchó Gusztáv nagykátai járásbírói jeggyakornokot a nagykátai járásbíróshoz alkalmazott ügyészéi megbízottnak állandó helyettesévé rendelte ki.

„EGYETÉRTÉS”

politikai naplap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJON MÁTYÁS.

SZÍNHÁZAK.

Szombat, 1911. szeptember 30-án.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Edes a bűn.

Színmű 3 felvonásban. Irta: Henry Lavedan. Fordította: Adorján Andor.

Személyek:

Lortayné Csillag T.
Lortay Dezső
Lise Bernin Acél I.
Tréniar Somlay
D'Aprion Kürthy
Jeanne Frémy V. Molnár B.
Srobalány Kelemen M.
Risz Sugár
Második vámos Iványi

Kezdeté 1/8 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.

Első óra:

Nyári szerelem.

Vígjáték 4 felvonásban. Irta: Artus Louis. Fordította: Adorján Andor.

Személyek:

Mathivét Pierre Tanay
Germann, fecséde P. Gázi M.
L. Herminier Szerényi
Julie Lenkffy I.
Giaburo Tapoczai
Az ör Batassa
Gaetan Bittó
Piumaen Ferenczy
Labertyné Varza A.
Fernando Makay A.
Delphine Molnár A.
D.Ébroussille nő Pallay R.

Kezdeté 1/8 órakor.

FŐVÁROSI NYÁRI SZÍNHÁZ.

(BUDAI SZINKÓR)

Orpheusz az alvilágban

Operette 3 felvonásban. Irta: H. M. Cremieux. Fordította: Erva Lajos. Zenéjét szerette: Offenbach J.

Kezdeté 1/8 órakor.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Tannhäuser

és a waltburgi dalmokverseny. Regényes dalmú 3 felv. Szövegét és zenéjét írta Wagner R. Fordította id. Abrányi Kornél.

Személyek:

Vénusz V. Krammer
Hermann Venczell
Erzsébet Vassquez L.
Tannhäuser Burrian
Wolfram Tasáné
Walter Déri
Bilowf Noy B.
Heinrich Pichler
Reinmar Karpát
Pásztorfi Hajdu I.

Kezdeté 7 órakor.

Fővárosi Városi Színház

Köznel Berta fellépéssel

Tannhäuser

vagy:

Vérkedés a Werthburgban. Operaprodia. Szövegét írta Nestroy János. Zenéjét Wagner nyomán írta: Binder Károly. Fordította: dr. Komor Gyula.

Személyek:

Erzsébet Kornai B.
Tannhäuser Szabolcs
Vénusz Szöllösy R.
Hermann Szöröcs
Wolfram Foseto
Walter Csaky
Izidor Gábor
Pásztor Szalay
Aida Rádo N.
Norma Köröndy I.
Desdemonna H. Itay O.
Otnello Turók
Teli Vilmos Nagy

Kezdeté 1/8 órakor.

VARSZÍNHÁZ.

Nincs előadás.

A nm. vall. és közokt. miniszter elismerő leiratával kitüntetve.

Dr. Batizfalvy I. Z. fővárosi legelső

FOGORVOSI INTÉZETE

áthelyezve: Károly-körut 3. sz. alá.

Fájós fogak meggyógyítása
Tartós fogtömések.
Foghuzások (altatásban is.)
Szépadás nélküli műfogak, aranyhidak, koronák. Jól használható fogorvosok elkészítése és behelyezése.
Jótállás mellett mérsékelt szabott áron.
Videktelek félnap alatt megkapják műfogalkat.

Fővárosi Orfeum

VI., Nagymező-utca 17. sz. Waldmann Imre igazg.

Ma és minden este!

Rialon

Freksa Frigyesnek a Sumurun szerzőjének szenzációs némajátéka,

REBLA

a legnevetetőbb zsonglór.

Varjas Antal

és a többi elsőrendű attrakció.
Az előadás kezdete 8 órakor.
Jegyelővétél 10—1 és 3—6-ig a nappali pénztárnál.

ÉRTESÍTÉS!

Tisztelettel értesítem összes ismerőseimet, jóakaróimat, valamint üzleti barátaimat, hogy tolyó hó 10-én a régi jóhírnövű

ORIENT-SZÁLLODA

igazgatását átvettem.

Minden törekvésem oda fog irányulni, a számos éveken át szerzett bel- és külföldi tapasztalataimat, ezen új vállalkozásomban érvényre juttassam. Sikerült szerződöttem Magyarországon egyetlen klasszikus zenekart

VÖRÖS MISI

szingányprimás vezetése alatt, mely folyó hó 23-tól, szombattól kezdve minden este az átalakított kávéházi helyiségben hangversenyez. Számos látogatóért esd

NÉMETH KÁROLY

az „Orient-szálloda” igazgatója.

SZINHÁZAK

Szombat, 1911. szeptember 30-án.

KIRÁLY SZINHÁZ.

A kis gróf.

Operett 3 felvonásban. Írta: Maros Ferencz. Zenéjét szervelte: dr. Rényi Aladár.

Személyek:

Agárdi Guidó gróf Szirmai
László fia Király
Howard Dorothy Lonsay A.
Rozsi Fedák S.
Csibrákné Gerő I.
Zapolya, igazgató Rátay
Kállai önkéntes Simai
Rozgonyi, ripporter Balázs
Schwarz, bankhiv. Dévényi
Itató, színész Németh
Egressi, színész Latabár
Kocsányi, nevelő Boross
Tarlányi, Krasznainé
Manuella Soós M.
Mimi Bethlen G.
Thomson Raskó

Kezdeté 1/8 óraker.

MAGYAR SZINHÁZ.

Sárga liliom.

Vígjáték 3 felvonásban. Írta: Bíró Lajos.

Személyek:

A nagyherceg Törzs
Thurzó Viktor Sebestyén
Hessen báró Pethő
Bodóházy gróf Vándory
Basarcsy András Latabár
Katalinay ezredes Szirmai
A primadonna Szatal J.
Dr. Paradi Csapp
Parady Judith Gombaszögi
Bokor Adolf Vágó
Csikas Péter Ráthai
Rudas Béla Dobi
Zsi Kovács János Körömendy
Rád János Gere
A főispán Pártos

Kezdeté 1/2 óraker

APOLLO-PROJEKTÓGRAF

Végszínház-utca 1-2. Telefon 68-39.

1911. szeptember 28-tól október 2-ig a teljesebb új felhívású műsor:
Magyar Ióspori. (1. Gróf Fejécskovich irinyi pusztai ménese.
2. A Szent István díj felütése.
1911-ben. Színház előtt (tréfa).
Nálátlanág (drama). Fémzállás
izzólámpák gyártása (ipari felvétel).
Arthéma Dupin kalandja (komédia).
Lisszabon (játék).
Emil (komédia).
Dialal (drama).

Legközelebbi műsorváltozás
hétfőn, október 2-án.
Az első előadás hétköznapokon
d. u. 12 óraker, vasár- és
ünnepeken 4 óraker kezdődik
Stolyin miniszterelnök tomatása,
eredeti helyszíni felvétel.

URÁNIA SZINHÁZ.

Pintér Pál hangversenye
és Banda Marzi jubíár s
hangversenye.

BEKETOW CIRKUSZ.

Odipusz király.

Sophokész tragédiája. Fordította:
Csiky Gergely. Átdolgozta: Vajda
László.

Személyek:

Odipusz király Kürthy
Jokaszté V. Szegedy E.
Kreon Pártos
Tiréziasz Vágó
Korintai követ Ráthai
Fésztor Körömendy

Kezdeté 1/2 óraker.

ROYAL-ORFEUM

VII. Erzsébet-körút 31. Telefon 110-22.

Ma szombaton, szeptember 30-án
Zerkovitz nagy sikert aratott új operettje:

A kék róka.

Piccad csoport: „a new-yorki betörők” komikus nagy némajáték. Heros vakmerő erómutatványok. Carl Hertz eddig még sehol nem látott új illuziója. Norman Teima a világ legfuresabb embere. Tutista és Pitiánor színházi móka. Bársony és Tihanyi a tükör előtt. Samu és Samuné. bohózat. — Mona and Dora Ismay angol tánc-kettős. Bonni diákok énekes díli és a többi új, felhavi attrakciók.

A télikerthben Royal-Cabaret
Belépődíj 1 óráig 1 korona,
1 óra után nincs belépődíj.
Kukó Vincze és zenekara.
Bal-mabille. Keringő verseny.
Tánc hajnalig. A legvidámabb
budapesti hely.

Vasárnap, október 1-én d.
u. 4 1/2 óraker mérsékelt hely-
áru nagy családi előadás, az
összes attrakciók fellépte.

OMNIA

A főváros legnagyobb és legdisz-
sebb mozgóképpalotája. Bejárati:
József-körút 31. sz. Telefon 120-40

Kétféle jellem (drama).
Egy táncosnő püre
(bohózat)
és az érdekfeszítő új műsor
Kezdeté d. u. 6 1/2 óraker, va-
sárnap 4 óraker.

ROYAL-ORFEUM

ERZSÉBET-KÖRÚT 31
110-22 : TELEFON : 110-22

Ma szombaton, szeptember 30-án

Zerkovitz nagy sikert aratott új operettje:

A kék róka.

Piccad csoport: „a new-yorki betörők,” komikus nagy némajáték. Heros vakmerő erómutatványok. Carl Hertz eddig még sehol nem látott új illuziója. Norman Teima a világ legfuresabb embere. Tutista és Pitiánor színházi móka. Bársony és Tihanyi a tükör előtt. — Samu és Samuné. bohózat. — Mona and Dora Ismay angol tánc-kettős.

A télikerthben ROYAL-CABARET, belépő-díj 1 óráig 1 kor., 1 óra után nincs belépődíj Kukó Vincze és zenekara hajnalig muzsikál. Bal mabille. Keringő verseny. A legvidámabb budapesti hely.

Vasárnap, október 1-én délután 3 1/2 óraker mérsékelt helyáru nagy családi előadás, az összes októberi új attrakciók fellépte.

ROYAL-ORFEUM

ERZSÉBET-KÖRÚT 31
110-22 : TELEFON : 110-22

Vasárnap, október 1-én délután 3 1/2 óraker mérsékelt helyáru nagy családi előadás.

Fellépnek: A New-yorki betörők, komikus nagy némajáték. Reuter Bros. híres gladiátorok. Gilda Vincenzo, xylophon művész. Norman Teima, a rejtelmes móka-ember. Prince of Wales csoport, angol fiúk és lányok. Julien & Gabby, apasztáncok, azonkívül

A szenes asszony A kis baronessz új bohózat. nagy operett. és az összes többi attrakciók.

Friedmann - Orfeum

SZERECSEN-UTCA 35. TELEFON 4-49.

Uj műsor! Kezdeté 8 óraker. Uj műsor!

A lengyel bibliatársulat felléptével:

Der Irthum am Chanuka Abend és LITTMANN PEPI új szólókkal

Uj német bohózat! Uj magyar bohózat!

Fritz Mayer Kerekes Jenő Dereszko, a nyolc éves csodaénekes.

A télikerthben 25 gyönyörű művész nő fellépte!

Jegyek kaphatók d. e. 10-1-ig, d. u. 3-5-ig a pénztárnál. Vasárnap délután fél négy óraker nagy előadás LITTMANN PEPIVEL, 2 és 1 koronás helyárukkal.

STEINHARDT MULATÓ

Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.

Ma és mindennap. 9 óraker Kezdeté 9 1/4 óraker.

Az erényes Zsuzsika.

11 óraker: 11 óraker:

KAKUK, KAKUK!

Bohózatok.

STEINHARDT és HUNYADI új kuplóműsorral.

Ejélt után a remek télikerthben reggeltől 6 óráig cigányzene, cabaret és tánc. Belépődíj nélkül. Jegyek: d. e. 10-1-ig, d. u. 3-9-ig a mulatóban és egész nap a Hirsch-féle nagytársaságban Andrássy-ut 10 és a Hungária-fürdő pénztáránál válthatók.

Szabadalom értékesítés.

Bohnenkesselfabrik Mödling vorm. Dürr, Gehr Gehr & Cie A. G. Mödling-i cég

a 46413. szám és

„Beállítható égő folyékony tüzelőanyaghoz, különösen nyers olajhoz”

ezimű magyar szabadalom tulajdonosa, szabadalmának gyakorlatbavétele céljából gyárosokkal vagy iparosokkal üzsököttesítést keres. A szabadalom tulajdonosa hajlandó szabadalmát esetleg eladni vagy gyártási engedélyeket adni. Bővebb felvilágosítással szolgál a Szabadalmakat Értékesítő Vállalat Pásztor cég Budapest, VII., Erzsébet-körút 17. szám.

FOLIES CAPRICE

Téli helyisége: Révay-utca 18. szám. Igazgató: Keleti Henrik. Főrendező: Rott Sándor. Telefon: 14-22. Előadás kezdete 1/2 óraker.

MA!

A „KONKURENSEK”

Satyrtól.

„DER GUTE TRIC.”

Hirschfeld-ül. Továbbá:

PRINZ LUIZA

modern szoubrette.

SZÓKE SZAKÁL, ROTT SÁNDOR,

TREBITSCH, RICZA GIZA, PERRY and PERRY, SPRINGER.

Jegyek elővételben kaphatók: Folles Caprice Révay-utca 18. d. e. 9-1-ig és d. u. 3-6-ig, Hirsch nagytársaság Andrássy-ut 19, és Soproni nagytársaság Rákóczi-ut 1. 12 óra után és I-56 emeleti „Casino de Parisban” teljesen új műsor a világ legelső tánc-attrakciók felléptével.

Családi házakat építünk

minden tőkebefektetés nélkül köztisztviselőknek és nyugdíj-képes magánhivatalnokoknak, lakbérük lekötése ellenében Buda legszébb részén és kitűnő fekvésű helyén a Filtér- és Aladár-utokban és ezenkívül bárhol. — Jelentkezések mielőbb eszközlendők, mivel már csak néhány telek áll rendelkezésre. Bővebb felvilágosítást nyújt Budal Bank és Telepítő Részvénytársaság I., Fehérvári-ut 34-36. szám.

VICHY

francia természetes ásványvíz.

„A források külön megnevezendők.”

VICHY celestins kőszvény, epekő, albuminuria esetén.

VICHY grande grille májbajoknál.

VICHY Hopital gyomor- és bélbajoknál.

Utánzatoktól óvakodjunk.

ZÁLOGBAN

levő arany- és ezüstékszereket, sorsjegyeket s azokra magasabb kölcsönt nyújtunk.

MANNHEIM SIMON ÉS FIA

Budapest, IV., Párisi-u. 5.

..... (Főpostával szemben)

Hirdetések

felvételnek a lap kiadóhivatalában.

A Harris-bazár új épületebe való átköltözés miatt

Sport-Scikkeinket

mélyen leszállított árakon árusítjuk:

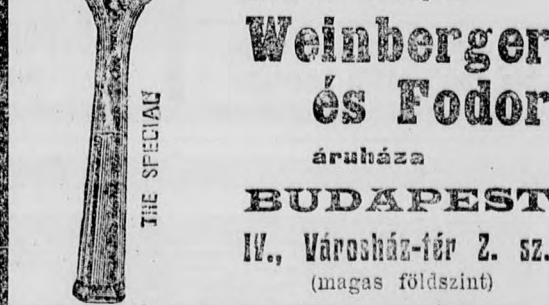
Weinberger és Fodor

áruháza

BUDAPEST

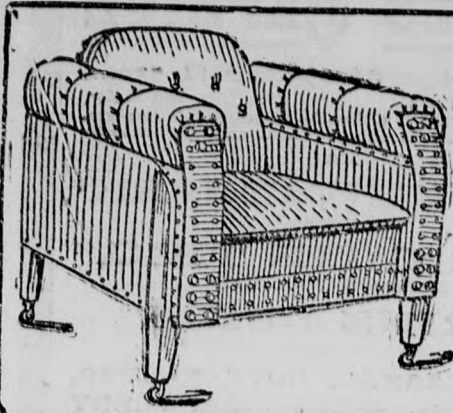
IV., Városház-tér 2. sz.

(magas földszint)



Heti műsor:

Október hó	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Vígyszínház	Magyar Színház	Király Színház	Fővárosi nyári Színház (Budai Színház)	Fővárosi Városi Színház	Uránia
1 Vasárnap — — d. u. este	Nászinduló Édes a bűn	Carmen	Az ezred apja Nyári szerelem	Csáko és kalap Nagy diákok	Czigányszerelem A kis gróf	A dolármányo Orpheusz az a világban	Az a teltan Zsuzs Tannhäuser vagy verekedés a Wiltburgban	—



Bőrbutoripar!

Kendi Antal,

Epest, IV., Semmelweis-u. 7.

Bőrbutorszaküzlet, mely minőség, formai kivitel és árak tekintetében különös előnyt nyújt. Angol bőrbutorok, ebédülő székek, foteuilok, férőszobák és irodahelyiségek butorzása!

Bőrbutor bevásárlása bizalmi dolog!

A világhíró „THE ROYAL”

Gramofonokat minden recessés vagy utózáj nélkül mesés tiszta hanggal, szigorúan az eredeti, nagyban gyári árakon és minden árföl-emelés nélkül havi 6-10 kor. részletfizetésre szállítjuk a vidékre is. Piacoló Eramfonok 20 kor.-tól feljebb.

Láng Jakab és Fia

grammofonnyakereskedők, Budapest, József-közt. 41. Főközlelet VIII. Baross-tér 4. Buda, II., Margit-körút 6. sz. Árjegyzék ingyen és bérmentve. 20558

Csuz, Kőszvény?

A ZOLTÁN-féle csuz és kőszvény elleni kenőcs már nehányszörű bedörzsölés után elmulasztja a kínzó hasogató fájdalmakat.

ÜVEGJE 2 KORONA.

Zoltán gyógyszerárban

BUDAPEST, V., Szabadságtér.

Magyar királyi államvasutak Üzletvezetőség Kolozsvárt. 27242-910. sz. I.d.

PÁLYÁZATI HIRDETÉMY.

(Faragott tölgyfa és távirdaoszlop szállítására.)

A vonalainkon 1912. évben, esetleg az 1913. és 1914. évben szükséges pályafentartási kaméanyfa és távirdaoszlop szállítását biztosítani dhajtván, azok szállítására nyilvános pályázatot hirdetünk.

Az 1912. évi megközelítő szükséglet:

Faragott tölgyfa bezárólag 4 m. hosszú 364 m³. Faragott tölgyfa 4 m-től bezárólag 7 m. hosszú 148 m³. Távirdaoszlop tölgyfából 6,5 m. hosszú 800 drb. Távirdaoszlop tölgyfából 8 m. hosszú 400 drb.

Az ajánlatok f. évi október hó 21-én déli 12 óráig üzletvezetőségünk I általános osztályánál (Kolozsvár Boeckay-tér 4. sz. I. emelet) adandók át, vagyis posta útján lepecsételt borítékban küldendők be a baaatpénz kolozsvári gyűjtőpénztárunknál folyó évi október hó 20-án déli 12 óráig teendő le.

A részletes pályázati feltételeket tartalmazó ajánlati felhívás, nemkülönbén a megközelítő számképletről összeállított méretjegyzék és ajánlati űrlap valamennyi üzletvezetőségénél megtekinthető, üzletvezetőségünk I (általános) osztályában (földszint 3. ajtó) pedig költségmentesen megszerezhető.

Kolozsvár, 1911. szeptember hó 22.-én.

Az üzletvezetőség.

(Utánnomás nem díjazatik.)

FŐNÖKÖK

ezrel eddig hiába vártak arra, hogy könnyű szerrel jussanak írógéphez.

HA FIZETNEK

havonta 20-30 koronát, kapnak egy elsőrendű, látható írásu, visszaváltós, tabulátoros, összedobillentyűs, automatikus sorváltós, csupa acézból és vasból gyártott, rendkívül tartós, univerzál-klavíatúras

Ujlaki-írógépet.

Nem írnak alá váltót és folytonosan halmozódó irodai munkálatokban könnyen

BOLDOGULNAK.

Bármely rendszerű használt írógépet legmodernebb Ujlaki írógépekre

BECSERÉLÜNK.

Díjmentes bemutatás országsszerte. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

UJLAKI BÉLA Budapest, VII. ker., Erzsébet-körút 28. sz.

Telefon 122-60.

Vidéki hivatalnokok, kik könnyű mellék-keresetre reflektálnak, küldjék elismüket. Vidéki képviselők kerestetnek.

JÓ PAJTÁS

Képes heti gyermeklap.

Szerkeszti: Sebők Zsigmond.

Főmunkatárs: Benedek Elek.

Hétről-hétre megújuló öröm minden gyermeknek a Jó Pajtás. A kicsinyek belőle tanulják és kedvelik meg az olvasást, a nagyobbak tanulva gyönyörködnek bájos verseiben, elbeszéléseiben, regényeiben, cikkeiben. A Jó Pajtás-ban mondja el Sebők Zsigmond Dörmögő Dörmötör kaczagató kalandjait, ide írják ifjúsági műveik javát legjobb íróink, jeles magyar művészeink pedig szép képekkel díszítik a Jó Pajtás-t. Előfizetési ár: negyedévre 2 korona 50 fillér. Mutatványszámot kívánatra ingyen küld mindenkinek a Jó Pajtás kiadóhivatala, Franklin-Társulat Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Egy szerencsés véletlen

milliósi vagyonhoz juttathatja, ha alant olvasható feltételek mellett sorsjegyeket vásárol nálunk. Oly módozatot ajánlunk Önnek, ahol 1 havi részletek fizetése által tőkét gyűjt; 2. értékben emelkedő, bármikor eladható értékpapirokat szerez meg és 3. ezen sorsjegyek megvásárlásával évente számos huzásban nagy nyereményekre játszik és a nyeremény szabályok értelmében minden sorsjegynek legalább egyszer ki kell huzatnia.

A Pesti Hazai Takarékpénztár sorsjegyek

évente 3 huzása van: február 5., június 5., október 5.

Evi nyeremények:

	Korona
1 főnyeremény	400000
1 " "	300000
1 " "	200000
1 nyeremény	40000
2 " a 25000	50000
1 " "	20000
2 " a 8000	16000
3 " " 5000	15000
6 " " 3000	18000
9 " " 2000	18000
17 " " 1000	17000
58 " " 500	29000
88 " " 400	35000
260 " " 200	52000

Játszik még 65 évig.

300.000 K nyertek nálunk részlet-íven eladott HAZAI sorsjeggyel.

Ha 48 havi 5 kor. 30 fill. részletfizetésre

- 1 darab Pesti Hazai Takarékpénztári sorsjegyet
- 2 " Erzsébet királyné szanatórium sorsjegyet
- 1 " Józsvi sorsjegyet

vásárol nálunk, évenként 8 huzásban kb.

1,400.000 korona

nyereményre játszik.

Mind a négy sorsjegyért összesen 48 hónapig havonként öt kor. 30 fillért kell fizetnie és ha postautalványon az első 5 korona 30 fillér részletet megküldi, azonnal megkapja a sorsjegyek számaival ellátott részleteket. Így már az első részlet megfizetésével a sorsjegyekre eső minden nyeremény önt illeti. Pénzt nem vezetheti el, mert

1. 48 hónap alatt a 4 sorsjegyre eső nyeremények az Ön tulajdonát képezik.
2. 48 hónap elteltével 4 sorsjegyet kap, melyet a napi árfolyamon készpénzért eladhat.
3. ha a sorsjegyeket megtartja 58, illetve 65 évig, számtalan huzásban nagy nyereményekre játszik és ezen idő alatt minden sorsjegyet okvetlenül nyer. Huzás után sorsolási jegyzéket küldünk.

Huzás október 5, főnyeremény 400.000 K

Központi Váltóüzlet Részv.-Társaság
Budapest, V., Szabadság-tér 3.

Az Erzsébet kir. szanatórium

sorsjegyek évente 3 huzása van: március 1. július 1. november 1.

Evi nyeremények:	Korona
1 főnyeremény	40000
1 " "	25000
1 " "	15000
3 nyeremény a 2000	6000
3 " " 1000	3000
6 " " 500	3000
15 " " 100	1500
30 " " 50	1500

Játszik még 58 évig.

A Józsvi sorsjegyek

évente 2 huzása van: május 15, november 15.

Evi nyeremények:	Korona
1 főnyeremény	30000
1 " "	20000
4 nyeremény a 2000	8000
4 " " 1000	4000
10 " " 200	2000
40 " " 50	2000
40 " " 40	1600

Játszik még 37 évig.

50.000 K-át nyertek nálunk részlet-íven eladott HAZAI sorsjeggyel.

Jogászoknak nélkülözhetetlen.

A magyar kir. Curia Felülvizsgálati Tanácsa

által a sommás eljárásról szóló törvény (1893: XVIII t.-e.) alapján hozott

HATÁROZATOK GYÜJTEMÉNYE.

Összeállította

GOTTL ÁGOST

kir. curiai tanácselnök.

XIV. kötet (1908, 1909)

2928-2952. sz. határozatok.

Tartalmazza az 1908 július 3-tól 1909 június 28-ig terjedő időtartamon át hozott határozatok gyűjteményét.

Ára vászonkötésben 9 K.

Kiadja a

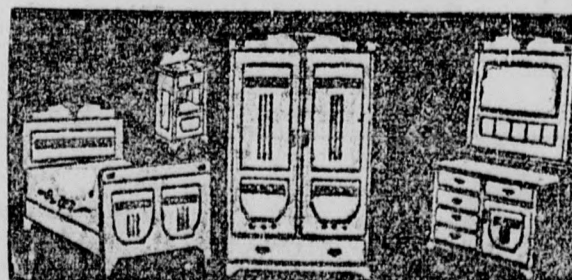
FRANKLIN-TÁRSULAT.

Kapható:

LAMPEL K. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságánál

Budapest, Andrássy-út 21.

valamint minden könyvkereskedésben.



Újrendszerű butor-hitel.

Azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy a tisztelt butorvásárlók közönségnek a legnagyobb kedvezményt nyújthatjuk.

Hitel esetén készpénzárakat számítunk, csupán a tartozás után 6% kamat fizetendő.

A kamat negyedévenként fizetendő és pedig mindig csak a hátralékos, csökkenő tartozás után.

Törlesztés: minden 100.— korona után havi 3.— korona vagy minden 100.— koroná után 1/4 évi 9.— korona.

Nagy választék asztalos-, kárpitos-, vas- és rézbutorokban, továbbá szőnyegek, függönyök, ág- és asztalterítőkben

BALÁZS és TÁRSA BUTORÁRUHÁZA BUDAPEST, VI., VÁCZI-KÖRUT 43. (Saját ház.)

+ MAGYAR ORVOSI MŰSZERTÁR +

BUDAPEST, VII. KERÜLET, RÁKÓCZI-UT 32. SZÁM, A RÓKUS-KÓRHÁZZAL SZEMBEN.

saját érdekükben felhívja az összes sérülteket, hogy az összes kulturálmokban szabadalmazott, különösen páratlan czélszerűségű kicserélhető nyomlappal ellátott **MULTIFORME sérvkötőkről** prospektust kérjenek. Ezen

Sérvkötő a legmesszebbmenő igényeknek is megfelel **Műláb** a lehető legjobb kivitelben **Műkéz** a legizléseesebb kiállításban **Műfüző**

Támgepek, egyenestartók, haskötők, gummiharisnyák stb. mérték szerint jótállás mellett készülnek.

Hygienikus különlegességek! + Képes árjegyzéket kb. 1000 ábrával, ingyen, bérmentve és diszkrétan küldünk.

DRÓTKERITÉS

olcsó, tartós, szép, ha

Stadler Mihály

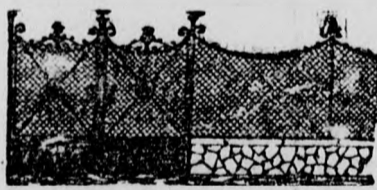
**Budapest, VI/A.,
Váci-körút 43.**

1872. évben alapított sodronykerítés stb. gyárából való.



Árjegyzék költségvetés díjmentes.

Czélyszerű
a szükségletet mindjárt közölni.



A legrégibb
magyar gyermekkönyv

FLÓRI KÖNYVE

Írta

BEZERÉDY AMÁLIA.

Husadik kiadás.

A Flóri Könyve 1840-ben jelent meg először, azóta nemzedékről-nemzedékre magóvázta kedveltségét; nagyanyaink, anyaink, magunk, a gyermekeink egyformán szeretik okos kis versikéit, kedves játékaikat, szép képeit. A husadik kiadás — mellőzve a közben készült átdolgozást — az eredeti Flóri Könyvet állítja vissza úgy, a hogy négy nemzedék óta szerette mindenki.

Ára fűzvé 1 K, kötve 2 K.
Kiadja a Franklin-Társulat.

Kapható

LAMPÉL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál
Budapest, Andrassy-út 21 és minden könyvkereskedésben.

**Kis műkedvelők
részére**

most jelent meg a Franklin-Társulat kiadásában:

Gyermek-

Színház.

Értekez eredeti színmű leányok és fiúk számára.

Írta Rudnyánszky Gyula.

Ára kötve 1 K 80 L.

Tartalom: A tavasz tündére. — A karácsonyfa. — Alom az erdőben. — A hazug. — A fehér ruha. — A varázsgyűrű. — Egyszerű. — A kályha titka.

Kapható: Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál, Budapest, VI., Andrassy-út 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

Iskolakönyvek

Tanítók, szülők, akiknek szükségük van tankönyvekre, forduljanak bizalommal Singer és Wolfner cég könyvkereskedéséhez VI., Andrassy-út 10. sz., ahol az ország

összes iskoláiban használható levő

tankönyvek kivétel nélkül kaphatók. A cég szívesen küld jegyzéket az egyes iskolákban

használt tankönyvekről

mindazoknak, akik

hozzá fordulnak.

Hygienikus újdonságok!



Gummi és halhólyag óvszer-különlegességekben.

Valódi francia és amerikai gyártmány, eredeti csomagolásban. Orvosiilag ajánlva! Feltétlen biztos.

„Falime” I. és II. minőség. Ára tucatanként 6 és 8 K „Semiramis” I. és II. „ 16 és 12 „

Az utóbbi két óvszer különlegesség a legkiválóbb a gummi technika terén. „Auto Vaginal Spray” a legmodernebb és legkényelmesebb női óvőkülönlegesség. Ára 15 kor. Szétküldés titoktartás mellett.

Kérje ingyen és bérmentve 3000-nél több ábrával ellátott legújabb képes árjegyzékemet.

KELETI J. orvos-sebészeti műszer- és gummiáru gyára

Budapest, Koronaherczeg-u. 17.

ALAPÍTOTT 1878. TELEFON 13-76.

Budapest,
V., Dorottya-utca 6.
Telefon 90-02.

American Shoe Company Ltd.

Budapest,
VII., Erzsébet-körút 42.
Telefon 51-66.

Elsőrangu
amerikai
cipőkülönlegességek

a legdivatosabb formákban és
legizléseesebb kivitelben.

Clapp
Walk-Over
Barry
urak részére

Piehler elsőrangú és legtartósabb gyermekcipői.
Kérje ujonnan megjelent képes árjegyzékünket.

Sorois
Gousins
Laird-Schober
hölgyek részére

E hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges...

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges...

Pénzszekrények, kármányszekrények, használtak és újak, rendkívül olcsó...

Férzfazmenendő ruhólgyc elöljegyezve tízenyolcztól feljebb...

Akar Ön szellemes lenni? Akar a társaságban tekintélyhez jutni? Akarja, hogy kellemes társalgónak tartassák? Olvassa el a 'Társalgás Művészete'...

Pénzszekrényeket tűz- és betörésmenéseket ajánl Budapesti Pénzszekrénygyár. Mintaraktár V., Széchenyi-utca 7. Gyár IX., Rákóczi-utca 4. szám. Telefon 116-40. 11261

Asztalosok új jövedelmi forrását leíró képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küld a 'Kezvelet' szerkesztősége Budapest, Nagymező-utca E. 46.

Gyorsírási és gyorsgépirás A Gyakorló Gyorsíró Társaság megnagyobbított modern higiénikus új helyiségeiben (Andrássy-ut 12.) tartja gép- és gyorsírási magyar és német szaktanfolyamait. Gabelsberger-Markovits rendszer. Legálaposabb kiképzés különféle rendszerű írógépeken. Tanítják igen mérsékelt díjtalanul állásba segítik. Végzett növendékeinket díjtalanul állásba segítik. Telefon 18-09. Glogowski és Társaság (Remington írógép) VI., Andrássy-ut 12.

Pénzt akar Ön azonnal butorra, zongorára, varrógépekre, kerékpárokra és mindenféle kereskedelmi árukra, akkor forduljon bizalommal csak a régi Tauber céghez, Baross-tér 17. sz. Telefon: 149-00. Fióküzlet: Klauzál-tér 2. Telefon 78-97. 29387

Koporsó asztalosok részére mindennemű koporsók díszítésével, összes temetkezési cikkekkel képes árjegyzéket kívánatra ingyen küldi a Budapesti Ravatalgyár Részvénytárs. Nagymező-utca E. 46. sz.

30 koronaért készűnek saját műhelyemben mérték után remek szabásban, finom kivitelben divatos férfilitonnyók vagy felöltők finom szövetekből László Sándor férfinabomester, Budapest Erzsébet körút 1. sz., I. em. Vidékre postátóminták bérmentve, helyben szabászatot kívánatra házhoz küldöm. 08532

Meghülésből származó hurutos bajoknál használjon Réthy-féle cukorkát. Ara gyógyszerárakban 60 fillér.

Juniperus (nemes borovicska) 4 literes posta-tartály bérmentve K 10.50. Barta József konzervgyára Felka (Szepesmegye). 29315

Elsőrendű Singer varró-gépeket nagyban árban és minden árfelemelés nélkül havi 8 és 10 K részlete szállítunk 10 évi jótállással és vidékre is bárhova. Láng Jakab és fia nagykereskedők Budapest, József-körút 41. szám. Fióküzletek: Baross-tér 4. sz. és Budán: Margit-körút 6. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Modern komplett transzmisszió telepek: Tengelyek, szíjkerekek, kötélskorongok, fogaskerekek, lendkerekek, szíjak, álló, függő- és fali csap ágyak, Sellers-félek és gyűrűskénésűek, Kupplungok, fali-szekrények hit gyűrűk, stb., használtak és új állapotban nagyon olcsón kaphatók Abeles Emilnél, Budapest, V., Váci-ut 88. Telefon 132-14.

Parlamentii gyorsírók által vezetett magyar-német gyorsíró iskola. Gépirás és magyar-német levelezés-oktatás. A teljes kiképzés díja havi 10 kor. Kereskedelmi akadémiai tanárok által oktatott szaktantárgyak. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület miniszteri jóváhagyással szervezett tanfolyama, nyilvánossági joggal. Alapította Markovics Iván 1863-ban. Biztos állás-közvetítés. — Közérvényű egyesületi oklevelek. Nyitva szept. 1-től jul. 1-ig. Havonként új tanfolyamok. Tájékoztatót küld a Gabelsberger szakiskola. (Csak Hegedűs Sándor-u. 7., saját épületben; előbb a szemközti Liszt Ferenc-tér 10.) Címre vigyázzunk! — Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája írógépcégektől s más hirdetésünket utánzó újabb tanfolyamoktól független. — Telefon 64-68.

Soha nem létezett rendkívül kedvező fizetési feltételek mellett szállítunk helyben és vidékre teljes lakberendezéseket, valamint egyes butor darabokat részletefizetésre.

Modern lakberendezési vállalat: Budapest, IV. ker., Gerliczy-utca 7. sz. 0 iszes butor album 1 kor.

Veres áfonya befőtt, szépségségi, 5 kilós postakosár K 7. Barta József konzervgyára Felka (Szepesmegye). 29317

Zálogcédulákat veszek. Elzálogosított briliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 koronáig költségmentesen kiváltak és teljes értékét kifizetem. Singer Jakab ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. sz. Izabella-utca sarkán.

Rizike gomba, válogatott, 5 kilós hordókban, ezekben K 8.—, sólében kor. 7.—. Barta József konzervgyára Felka (Szepesmegye). 29319

Egymásba nyíló utcai két nagy szoba, külön bejárat, összes komforttal, gázvilágítással esetleg irodának azonnal kiadó. Akácfa-utca 10., II. em., 2.

Pályázatok. Több száz pályázatot mindenféle szakmából közöl az Országos Pályázati Közlöny mai száma. Ingyen mutatványszám. IX., Üllői-ut 55. (ezelőtt József-körút 38.)

10%-kal olcsóbb, mint bárhol, legolcsóbb, legjobb és legnagyobb butorárház, 320 szobabutor a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig választékra készen áll jótállás mellett. Varga Mihály és Társaság, Kristóf-tér 8., I. em.

Gőz és benzinmotorok 1 gőzmotor 10 HP La Chapelle-féle gyártmány, 1 gőzmotor 6 HP Hofmeister-féle gyártmány, 1 gőzmotor 2 HP Hofmeister-féle gyártmány, 1 benzin-motor 12 HP. Ulster-féle gyártmány, 1 benzin-motor 8 HP Beck és Gergely-féle gyártmány 1 benzin-motor 4 HP nagybeeskereki gyártmány, 1 szivógázmotor 20 HP Trauzl-féle gyártmány, 1 szivógázmotor 10 HP Köln-Ehrenfeld-i gyártmány, 1 nyersolajmotor 14 HP Ulrich és Hinrichs-féle gyártmány, 1 benzin lokomobil 5 HP Podvinec és Heiszler-féle gyártmány megtekinthető és olcsón kapható Abeles Emilnél Budapest, V., Váci-ut 88. Telefon 132-14.

Csak 6 K-ért küldök 1/2 kilót tevő 56 darab finom cnyhe toilette-szappant, mely a sajtóelnél némileg előformálódott rózsaszínű, gyöngyvirág, moschus, pacsuillal. Ingyen ritka alkalmi vétel elárulitoknak, szállodáknak, fürdőknél és háztartások számára. Szétküldés készpénz ellenében, vagy utánvétellel (gy 70 fill. több). Szétküldi VAJDA E., Első felsőmagyarországi toilette-szappan gyára, Vág-Ujhely 879.

Kárpitos nyergesek részére mindennemű kellekek képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küldi a Budapesti Paszománygyár Részvénytárs. Nagymező-utca E. 46. sz.

Gyermekek kb. 8-10 éveset vidékre teljes ellátással tisztességes gyermektelen családig igen olcsón elfogad. Címe megtudható: Budapest, VI., Gyár-utca 1., I. em. 5. Kirmann.

Diszkrétkedvelők kérjenek árjegyzéket az Első magyar dísznyő-faiskolától. Tulajdonosa: Copony Ede Körmenoda. 120 fajta túlevelű fák, lombfák, sorkák, díszeserjék kaphatók. 6119

Szabók részére mindennemű zsinór, gomb és szabó-kellék képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küldi a Budapesti Paszománygyár Részvénytárs, Nagymező-utca 46.

Meződes csemege-szőlő mázsánként 36.—, postakosárként 2.20, zöldpaprikát, körtét, almát, szilvát 2.40 K-ért. Gyümölcskivitel, Csongrád-ról. 11388



'Hungaria' beszélő-gépek tölcseárnéküliek is kizárólag eredeti elsőrangú gyártmány, részletefizetésre is olcsón kaphatók.

Deményi és Társaság Budapest, VI., Teréz-körút 4. Kérjen árjegyzéket.

Készpénzért vagy hitelképes egyéneknek kedvező feltételek mellett szállítok teljes lakberendezéseket vagy egyes darabokat és biztosíthatom, hogy ilyen olcsón sehol nem kap modern háló, bédli, úri és szalon szobákat stb. Győljön meg, tekintse meg szűfolt raktáramat, itt jutányosan vehet a legegyszerűbbtől a legdíszesebb kivitelig minden fajta BUTORT Nagy Imre lakberendezési vállalkozó özöl BUDAPEST, Váci-körút 9. szám (Bejárat Szerencsen-utca 1., I. em.) Árjegyzék ingyen. Album 1 K.

Kézimunka hímzősekhez, butorhoz függönyökhöz, lakásberendezéshez, zsinórok, rojtok, bojtok, képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küldi: Budapesti Paszománygyár, Nagymező-utca 46. szám.

Zálogcédulákat veszek. Elzálogosított briliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt, platintát és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értékét kifizetem. Ugyanitt aranyláncok olcsón kaphatók. SCHILLER IZIDOR ékszerkereskedő Budapest, Sip-utca 8. Telefon 54-74.



Saját gyártmányú fürdőkádak 14 kor-tól feljebb; fűthető kádak 60 kor-tól feljebb. Elváltalok mindenféle kusziványt és házi vízvezeték-berendezéseket legolcsóbb áron. LEFKOVICS ADOLF Budapest, VII., Wesselenyi-u. 51/E. Telefon 118-46. — Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Villatelkek öle 3 korona 10 évi lefizetésre. Telefon 118-00.

Butorhitel legújabb rendszer szerint. Azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy mindenféle butorokat készpénzárak mellett, meghatározott időre, részlete eladhatunk, minthogy a kellemetlen bankeljárásokat mellőzhetjük és csupán 5 százalékos kamatot a mindig esőkkenő összeg után számítunk fel. Butorváltászték a legegyszerűbbtől a legdíszesebb kivitelig jótállás mellett. Bővebbet Lizi István IV., Kristóf-tér 8., I. em. Butorraktár.

Tankönyveket és Segédkönyveket vegyen Magyarország legrégibb és legnagyobb tankönyvkereskedésében LAMPEL R. könyvkereskedése (Wollauer F. és Fia) részvénytársaság Budapest, VI., Andrássy-ut 24. Itt kapható

az elemi-, polgári-, közép-, felsőbb leány-, kereskedelmi- és magániskolákban, s a szakiskolákban használtban levő minden tankönyv és segédkönyv a legújabb kiadásban Postai megrendelések a beérkezés napján azonnal elintéztetnek. A kiadásunkban megjelent összes tankönyvek legyetek kívánatra készpénzre megküldjük LAMPEL R. könyvkereskedése (Wollauer F. és Fia) r.-a Budapest, VI., Andrássy-ut 24.



Követelje azonban, hogy a szállítója önnek csakis OLLA-t adjon. Az elárusító helyek kimutatását, árjegyzéket és eredeti propaganda reklámat ingyen küld az OLLA gummi-gyár Wien 11/817 Praterstrasse Nr. 87.

Ajtók, Ablakok, vasredőnyök, használtak és újak, bármily méretben és alakban, igen olcsón kaphatók

Wiener A. utódánál BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 123. Telefon: 62-80. Alapított 1886-ban

Zálogcédulát, brilliánsot, gyöngyöt, ékszert, aranyat, ezüstöt és régiséget veszek. Alt-Wien porcellánt, régi bronz csonttárgyakat, szobrokat és olajfestményeket veszek Kertész ékszerész és régiségkereskedő, Király-utca 85. Telefon 95-45 Meghívásra jövök

Singer varrógépek Kerékpárok, gramofonok, hanglemezek legolcsóbban kaphatók

Haban József Budapest, Almássy-tér 14. javításokat olcsón készíti. Képes árjegyzéket ingyen küld

Soványosság Az egyedüli eredménytől kísért háziaszer a dr. William Hartley tanár amerikai erőtáp-pora. Soványak tartós, szép testidomokat nyernek. — Rölgök remek keblet. Hat hét alatt 20 kilo gyarapodásért jót állást. Verszékenység, gyöngeség, idegesség eilez és gyomorbetegségeknak nélkülözhetetlen tápszere. Kitaláltató: Chicago, Berlin, London Hamburgban. Köszönő levelek minden országból. Dobozonként 1 fnt 10 kr. Használati utasítással. Főraktár Balázs Mór E. Budapest, VII., István-ut 11. II/I. Telefon 156-80.

Nemi betegek Ferfiak, nők trippertől csak a valódi és világhírű Lurici Capsulától (dr. Klein) gyógyulhatnak meg a legbiztosabban. — Több mint 100 orvos bizonyítvány tanuskodik a gyógyszer kiváló hatásáról. Kapható utánvétellel kizárólag a készítőnél 2 K 50 f.-ért Illes Antal gyógyszerárban, ZABADKA, Budapesti főraktár: Nyilasgy. Gusztáv gyógyszerár Post, Fehér Ári-ut. Utánzatoktól óvakodjunk.